

SPECIMEN
IVRIS FEVDORVM
NATVRALIS
METHODO SCIENTIFICA
CONSCRIPTVM.

AVCTORE
REGNERO ENGELHARDO.

L I P S I A E
APVD IO. CHRISTIANVM LANGENHEMIVM
CIO MDCC XLII.

SECTIMEN

IVRIS FEVDORVM

NATVRALIS

METHODO SOLVATICA

CONSTITVTVM

7

AVTOR

RECTOR ENGBARD

1781

ALD. MD. CHRISTIANUS

SERENISSIMO PRINCIPI

AC DOMINO

DOMINO

GEORGIO,

HASSIAE LANDGRAVIO,

PRINCIPI HERSFELDIAE, COMITI

CATTIMELIBOCI, DECIAE, ZIEGENHAI-

NAE, NIDDAE, SCHAVMBURGI ET

HANOVIAE,

ETC. ETC.

S. R. M. POTENTISSIMI
S V E C O R V M R E G I S
EXERCITVS PEDESTRISS HASSIACI

D V C I S V P R E M O

LEGIONIS PEDESTRISS CHILIARCHAE,
ORDINIS EQVESTRIS BORVSSICI,

AQVILAE NIGRAE, EQVITI,
RELIQVA,

PRINCIPI AC DOMINO

CLEMENTISSIMO,

PERPETVAM FELICITATEM.

PRINCEPS SERENISSIME,

DOMINE LONGE CLEMENTISSIME,

*Est hominum conditio, ut rebus
suis debilibus a fortioribus prae-
sidium quaerant. Ea vero etiam
solet esse plerorumque, modo non
omnem grati animi notam ex-*

*tirparint, cura, ut beneficiorum, quae propter
eorum magnitudinem referre ipsis par non est,
memoriam exiguis etiam rebus studeant pro-
pagare. Non facile autumo, fore quenquam,
qui humanam hanc indolem temeritatis incul-
pet. Ea enim inter homines proportio est con-
stitutata, quae unum ab altero innumeris fere*

parasangis remouet et vires plane reddit impares. Quod si itaque miseri mortaliū boni etiam quidpiam conentur: Quos successus sibi polliceri possunt; nisi conatus suos summorum auctoritate suffulciant? Et iam si tanta merita, tanta beneficia ponantur: Cum ea inferiorum vires vsque eo excedant, vt aliunde peti debuerint; quid miseris superest quam memoria, enumeratio, deprædicatio?

Haec sunt, PRINCEPS SERENISSIME, ea, quae aliquam mihi forsā veniam conciliant, cum praesens studiorum meorum specimen ad pedes TVOS summa deuotione deuoluo. Cum enim conamen summum exiguis plane viribus susceperim: Liceat SERENISSIMO TVO NOMINE tanquam palladio vti. Quod si enim exile hoc opus aliud prorsus nihil commendat: Sufficiet hoc solum, si a TANTO PRINCIPE clementissime suscipiatur.

Longam quidem beneficiorum fere regionum seriem enumerare possem: Modo id ferret animi SVMMI PRINCIPIS magnitudo.

D E D I C A T I O.

tudo. Hoc unum saltem liceat profiteri, quod quicquid in me studiorum est, quod quidem sentio, quam sit exiguum, illud omne, PRINCEPS OPTIME, munificentiae TVAE feram acceptum.

Clementissime igitur concedas, supplex oro, ut manibus TVIS litem eorum primitias. Praematurum foetum easdem facile aestimo: Nimis tamen sero offerri vereor. Iam alia enim fortuna felicissime gaudeo: Cum PRINCEPS CLEMENTISSIMVS Marti aequae ac Musis me reddere dignetur familiarior. Et hoc ipsum alienum videri posset, belli heroi inter ipsa belli tempora pacis fructum dulci litterarum otio procreatum consecrare: Nisi abunde constaret, Musas adeo facile in TE, PRINCEPS EMINENTISSIME, inuenire patronum et promotorem, quam Mars heroem.

Accipias itaque, SERENISSIME PRINCEPS, pro summa TVA clementia, qua es, ne dicam erga me, erga quemuis, viles meos conatus. Et cum ulterius non possim, li

DEDICATIO.

*ceat mihi saltem seruitiis TVIS me totum
addixisse et pro summa TVA, ac Serenissimae
Domus Hassiacae salute vota continua fun-
dere. Seruet TE, PRINCEPS SERENIS-
SIME, Deus T. O. M. et felicitatem TVAM
perennet; Inprimis etiam, uti TVIS patronum
et amicum optimum, ita hostibus TE sistat be-
roëm et patriae defensorem fortissimum.*

*Mihi autem saltem contingat OPTI-
MVM PRINCIPEM aeternum deuene-
rari et maxime submissa animi pietate emori*

PRINCEPS SERENISSIME,

DOMINE LONGE CLEMENTISSIME,

SERENISSIMI TVI NOMINIS

Cassellis,

die 18. Decembr.

1741.

humillimus ac deuotissimus cultor ac seruus

RECNERUS ENGELHARDUS

PRAEFATIO.

scripsit, *Vir illustris*, IVSTVS HENNING BOEHMERVS, Ius publicum vniuersale, in quo principia iuris publici generalia explicauit. Quaelibet ciuitas actu existens proprio suo Iure publico gaudet a reliquarum ciuitatum iure publico admodum diuerso. Hinc tot dari iuris publici species, quot ciuitates actu existunt, cuius patet. Aliud igitur est ius publicum sacri romani imperii; aliud est ius publicum gallicanum; aliud ius publicum anglicanum, et sic porro. Nu'

lam vero horum iurium publicorum particularium speciem, nullam ciuitatem actu existentem respexit *Vir illustris*. Dedit saltem ius publicum ciuitati in genere sumtae accommodatum, qualem ipso iure naturae concipimus, possibilem nempe. Posse enim coetum quendam hominum in societatem coire et pro fine sibi constituere publicae salutis, tranquillitatis et securitatis promotionem vnitis viribus suscipiendam, ipso iure naturae perspicui potest. Supposuit *Vir illustris* notionem ciuitatis in genere, vt et subditorum et imperantis. Hisce positis, quaenam oriri debeant iura et obligationes, solo iure naturae duce, deduxit, non sollicitus, qualia iura, qualesque obligationes in rebus publicis actu obtineant, nisi exempli loco talia forsan produxerit.

Sistit itaque egregium hocce BOEHMERI opus ius publicum nulli prorsus ciuitati actu applicabile. Hoc tamen non obstante, suos, eosque quam plurimos inuenit patronos, qui summa laude dignissimum et vtilissimum illud iudicarunt.

Allicuit me *Viri summi* exemplum, vt quam operam iuri publico applicuit, eandem ego iuri feudali nauare conarer. Non ea quidem vanitatis agitor opinione, vt *Viri summi* lateri me apponere, aut pari cum ipso passu ambulare videri ellem. Sane *Vir illustris* nomen adeo vene-

rabile, autoritas tam alte posita, scriptorum insignium solidam ipsius eruditionem depraedicantium multitudo tanta est, vt satis sentiam, quam innumeris parasangis infra sim constitutus. Liceat saltem *summi Viri* exemplo tanquam palladio vti, eoque conatibus meis aliquam conciliare protectionem.

Ius enim feudorum naturale nomen plane inauditum contradictionem inuoluere multis videri posset, adeoque pro impossibili haberi. Feuda enim cum sint institutum mere ciuile atque legibus posituius determinantur, iuri naturae subiici posse plures dubitant. Quantum autem praesidii non inde mihi eueniet, si ostendam, non aliud me egisse, quam BOEHMERVM. Cum enim ciuitates singulae aequae suis legibus posituius circumscribantur, ac feuda singula: Ius feudorum naturale eodem, quo ius publicum vniuersale iure nititur. Liceat igitur instituti mei rationem et similitudinem paulo vberius explicare.

Quaelibet feudorum species proprio suo iure feudali, eoque positiuo, determinatur, a iure feudali aliorum locorum admodum diuerso. Hinc tot dari iuris feudalis species, quot species feudorum actu existentium inueniuntur. Aliud itaque est ius feudale longobardicum, aliud alemannicum, aliud gallicanum, reliqua. Nullum vero ho-

rum iurium particularium, nulla feuda actu existentia respicere animus mihi fuit. Feuda vero quaecunque, cum sint species vnius eiusdemque generis, commune aliquid inuoluere, quod feudum in genere constituit, nemo negabit, nisi generis et speciei notiones prorsus ignoret. Iuris itaque feudalis, feudo in genere accommodati, specimen saltem exhibere volui.

Quod vero feudum in genere tanquam possibile ipso iure naturae concipi possit, in ipsa translatione §. 32. satis me credo demonstrasse. De dominio eiusque effectu ipsum etiam ius naturae disponere, omnes testantur, quotquot ius naturae interpretati sunt. Posse itaque dominium utile vel directum etiam sub conditione mutuae fidelitatis in alterum transferri ipso iure naturae, facile euincitur, quemadmodum euici in prolegomenis. Quis vero in tali translatione non agnoscit illud ipsum negotium, quod intercedit, si feudum constituere velis. Suppono itaque hanc feudi in genere notionem et solo iure naturae duce inde deducere tentavi, quatenus iura et obligationes oriantur, non sollicitus, qualia iura, qualesque obligationes in feudis actu existentibus obtineant, nisi quatenus exempli loco et ad convenientiam iuris positiui cum ipso iure naturae indigitandam, nonnulla forsan adduxi.

duxi. Sisto itaque specimen iuris feudalis nulli feudorum speciei actu applicabilis. Quod vero omni prorsus utilitate destituatur, vix vereor, asseri posse. Sunt enim in iure feudali positio multa indecisa, plura indeterminata. In hisce casibus ad analogiam iuris recurrere nos iubent doctores. Vbi vero analogiam iuris inuenies, nisi eandem ab iis, quae notioni et naturae feudorum conueniunt, velis desumere. Taceam, quod admodum adhuc inter se contendunt iuris feudalis consulti, an ius longobardicum, an alemannicum pro norma decidendi in imperio romano germanico sit habendum. Nonne in hac sententiarum diuersitate scire expediet, quid ipsa natura dictitet? Capita inprimis de iuribus et obligationibus domini et vasalli, de successione in feudo satis declarabunt, me etiam tractasse quaestiones toto fere die obuenientes. Paucis saltem attigi utilitatem ex vniuersali tractatione iuris feudalis sperandam. Pluribus autem eadem demonstrari posset, si illud e re esse videretur.

Quis quaeso non perspicit, me eadem vestigia in iure feudorum naturali contexendo prefisse, quibus incessit *Vir illustris* in iure publico vniuersali. Hinc illud in me commodi redundare spero, vt nemo conatus meos inculpare possit, nisi simul in *summi Viri* opus egregium inue-

here velit. Iam quis ius feudorum naturale absonum aut platonicum declamet: Quaeso an hoc fieri possit absque iniuria *summi Viri*, et nisi eodem titulo ius publicum vniuersale simul insignire velit. Vires meas multum quidem agnosco inferiores. Quodsi igitur ipsa tractatio parum solida, parum accurata deprehendatur: Hoc mihi soli vitio vertetur; Nec infirmitatem meam auctoritate alterius suffulcire desidero. Sufficit saltem instituti mei causam exemplo *summi Viri* defendi posse.

Ne quis vero putet, me videri velle totam hanc, quam ventilo, materiam exhaustisse. Specimen saltem dedi doctrinae, qualem hactenus non expertus sum extare. Quod si operae pretium visum fuerit; vel alteri vel mihi vltius progredi et systema magis absolutum sistere, semper adhuc licebit. Quodsi vero nullam forsitan merebitur attentionem: nec orbis literarius immenso grauabitur volumine; sed paucae hae pagellae eo facilius obliuionis tumultum inuenient.

Miretur quis, cum vestigiis illustris BOEHMERI sedulus adeo inhaeserim, cur a titulo iuris feudalis vniuersalis recesserim. Dico confusionis euitandae gratia hoc factum esse. Cum enim ius feudale vniuersale illud dici a nonnullis obseruauerim, quod in toto imperio valet,
ad

ad discrimen iuris feudalis, quod in hac vel illa prouincia saltem obtinet, et particulare audit: Quin haec idea ex conspectu tituli sese offerret, metuendum fuit.

Methodi, qua vsus fui, rationem me reddere debere, quis putaret. Infinitas forsan lites subirem, si contendere vellem, methodum scientificam in iure posse applicari. Prostant quidem exempla virorum clarissimorum, quorum vnum, CRAMERVM, sufficiat nominasse. Sed vix opus est, eousque recurrere. Ius feudorum naturale partem esse iuris naturae in ipsa tractatione demonstraui. Nonne vero illustris WOLFIUS egregio exemplo comprobat, in iure naturae illam commode applicari? Nonne satis inde mihi patrociniū adest, tantum ducem habuisse.

Quod reliquum est, L. B., conatibus meis faueas. Ipsam autem eorundem executionem diiudicandam iustitiae tuae relinquo, et plus quam animum a partium studio et inueteratis opinionibus alienum non desidero. Nec laudes, quia iisdem tecum principiis innitor; nec vituperium, quod diuersa foueam, expecto; sed res ex vero earundem pretio non ex tua hypothesi, aestima. Vale.

* * *

CONSP^ECTVS
SPECIMINIS IVRIS FEVDORVM
NATVRALIS.

Praecognita.

CAP. I.

De Feudo in genere et iure feudorum naturali. pag. 9

CAP. II.

De Constitutione feudi. P. 18

CAP. III.

De Rebus, quae in feudum dari vel offerri possunt. P. 27

CAP. IV.

Qui in feudum dare, offerre, vel accipere possunt. P. 37

CAP. V.

De Iuribus et obligationibus domini feudi et vasalli. P. 44

CAP. VI.

De Successione in feudo. P. 75

CAP. VII.

De Modis, quibus feudum finitur. P. 85

IVRIS

IVRIS FEVDORVM NATVRALIS

PRAECOGNITA

§. 1.

Ius Naturae est Scientia iuris naturalis et obligationum *Iuris Na*
eidem respondentium. (§. 1. Part. 1. Iur. Nat. ILL. *rae definitio*
WOLFII.)

§. 2.

Ius Naturae hypotheticum dicitur, quod non nisi pro *Iuris Na*
certo rerum statu obtinet. *hypotheti*

Ius enim Naturae demonstrari debet ex essentia et na-
tura hominis (§. 2. Part. I. I. N. WOLF.) Hoc vero non
fieri posse semper immediate, sed interdum supposito de-
mum facto aliquo humano, facile intelligitur. Quatenus
igitur Ius Naturae praecipit de dominio et de imperio; ea-
tenus est hypotheticum: cum hic supponatur factum ali-
quod humanum, dominiorum nempe introductio, imperii
constitutio.

§. 3.

*Iuris Nat.
absoluti defi-
nitio.*

Ius Naturae absolutum dicitur, quod non supponit certum hominis statum, sed hominem simpliciter considerat, quoad naturam suam.

§. 4.

*Status natu-
ralis defini-
tio.*

Status naturalis est, qui determinatur per iura mere naturalia et obligationes mere naturales. (§. 124. Part. I. I. N. WOLF.)

§. 5.

*Status nat.
originarii
definitio.*

Status naturalis originarius dicitur, qui determinatur per iura connata, connatasque obligationes. (§. 128. cit. loc.)

§. 6.

*Status nat. ad-
ventitii defi-
nitio.*

Status naturalis adventitius dicitur, qui determinatur per iura acquisita et obligationes contractas. (loc. cit.)

Actum agerem, si statum utrumque naturalem exemplis quasi illustrare conarer, cum hoc abunde fecerit ILLVSTRIS WOLFIVS in scholiis ad §. 128. 129. l. c.

§. 7.

*Iuris Natu-
rae quid sit?*

Iuris Naturae esse dicitur illud quod in statu naturali possibile est, seu obtinere potest.

Status enim naturalis determinatur per iura mere naturalia. (§. 4.) Si quid igitur in statu naturali obtinere potest, illud determinari debet per iura mere naturalia. Iura vero mere naturalia explicat *Ius Naturae* (§. 1.). Quod igitur in statu naturali obtinere potest, illud est obiectum *Iuris Naturae*, seu est *Ius Naturae*, uti dici solet.

§. 8.

*Ius nat. hy-
pothetici
fit?*

Iuris Naturae hypothetici esse dicitur illud, quod in statu naturali adventitio obtinere potest.

Ius Naturae enim hypotheticum supponit certum statum (§. 2.) Status naturalis aduentitius supponit iura acquisita, quae nempe ex obligatione quadam connata non oriuntur, sed facto demum hominis intercedente (§. 35. *Part. I. I. N. WOLF.*), adeoque status naturalis aduentitius supponit etiam certum rerum statum. Quare cum Iuris Naturae in genere dicatur illud, quod in statu naturali obtinere potest (§. 7.); Iuris Naturae hypothetici recte dicuntur ea, quae in statu naturali aduentitio obtinere possunt.

§. 9.

Iuris Naturae absoluti dicitur, quod in statu naturali tantum originario obtinere potest. *Iuris Nat. absoluti quid dicatur?*

Ius enim Naturae absolutum hominem considerat simpliciter quoad naturam suam (§. 3.). Status originarius supponit Iura et obligationes connata (§. 5.), quae scil. ex essentia et natura hominis simpliciter oriuntur (§. 17. 26. *Part. I. I. N. WOLF.*); adeoque et hominem saltem quoad naturam suam considerat. Patet itaque Iuris Naturae absoluti recte dici, quae in statu naturali originario tantum obtinere possunt.

§. 10.

Pro suo arbitrio disponere quis dicitur de re, si ratio cur de re disponit, non in alterius, sed in ipsius propria voluntate continetur. *Pro arbitrio disponere quid?*

§. 11.

Dominium est ius disponendi de re pro suo arbitrio. (*§. 959. Part. I. Theol. Nat. WOLF.*) *Dominii definitio.*

§. 12.

Proprietas dicitur ius disponendi de substantia rei. (*§. 560. loc. cit.*) *Proprietatis.*

§. 13.

*Vsusfructus
definitio.*

Vsusfructus dicitur ius disponendi pro suo arbitrio de utilitate, quam res afferre potest, hoc est, de usu et fructu. (§. 560. loc. cit.)

§. 14.

*Dominium
quid conti-
neat.*

Dominium tanquam partes sub se continet proprie-
tatem et usumfructum. *Dominium* enim est ius disponen-
di de re pro suo arbitrio (§. 11.). Iam in re qualibet, qualis
in iure consideratur, spectari potest substantia et utilitas,
(loc. cit.) seu quod perinde est, substantia, usus et fructus.
Ius itaque disponendi de re inuoluit ius disponendi tam de
substantia, quam de utilitate rei. Cum igitur ius disponendi
de substantia rei dicatur proprietas (§. 12.) et ius disponendi
de utilitate, quam res affert, dicatur ususfructus (§. 13.);
patet, quod dominium proprietatem et usumfructum tan-
quam partes sub se contineat.

§. 15.

*An proprie-
tas limitari
possit?*

Proprietas limitari potest. *Proprietas* enim est ius
disponendi de rei substantia (§. 12.). Non vnico autem
modo de rei substantia disponere licet, sed variis, vt adeo pro-
prietas in plurimos actus sese exerat. Nulla vero necessita-
tis ratio adest, vt omnes hi actus vni soli competant, sed illi
inter plures diuidi possunt, vt ita vni hi, alteri illi actus iuris
de rei substantia disponendi priuatiue competant, si ita con-
uenerint. Quod si igitur proprietas ad quosdam saltem
illorum actuum, quos inuoluit, vni restringatur, dicitur limi-
tata. Patet itaque proprietatem posse limitari.

Ex. gr. Si Titio competit proprietas libri, potest illum vendere,
donare, dilacerare, etc. et sic habet proprietatem illimita-
tam. Ponamus autem, Titium tibi donare librum, sed sub
hac conditione, vt absque suo consensu illum alienare non
posses; proprietas tua erit limitata et proprietas inter te et
Titium diuisa.

§. 16.

§. 16.

Ius illimitatum disponendi de re pro suo arbitrio tam quoad substantiam, quam quoad utilitatem vocatur *Dominium plenum*. (§. 561. Part. I. Theol. Nat. WOLF.) *Dominii plenae definitio.*

§. 17.

Ius disponendi de re pro suo arbitrio limitatum vel quoad substantiam, vel quoad utilitatem, vel quoad utrumque, aut proprietas limitata vel usufructus limitatus, dicitur *dominium minus plenum*. (§. 562. loc. cit.) *Dominii minus plenae definitio.*

§. 18.

Dominium minus plenum in proprietate limitata consistens subsistere potest vel cum vel sine usufructu. Proprietas et usufructus sunt partes domini (§. 14.). Necesse vero non est, ut hae partes necessario sint coniunctae, licet ad dominium plenum hoc requiratur (§. 16.). Potest itaque proprietas esse vel cum vel sine usufructu. Iam cum proprietas limitata sit dominium utile (§. 17.) dominium minus plenum in proprietate limitata consistens, potest subsistere seiuncto vel coniuncto usufructu. *Proprietas limitata usufructum non inuoluit.*

§. 19.

Dominium minus plenum consistens in proprietate limitata sola seiuncto usufructu dicitur dominium directum. *Dominii directae definitio.*

§. 20.

Dominium minus plenum consistens in proprietate limitata coniuncto usufructu dicitur dominium utile. *Dominii utilis definitio.*

§. 21.

Dominus dicitur is, cui competit dominium (§. 964. Part. I. Theol. Nat. WOLF.). *Dominus* itaque plenus dicitur *Dominii definitio.*

citur cui dominium plenum, (§. 16.); *minus plenus*, cui dominium minus plenum (§. 17.); *directus*, cui dominium directum (§. 19.); *utilis*, cui dominium saltem utile (§. 20.) competit,

§. 22.

Dominium plenum cum alio diuidi potest.

Dominus plenus quocunque modo ipsi placuerit, dominium suum plenum cum alio diuidere potest. Dominus enim plenus habet illimitatum ius disponendi de re pro suo arbitrio tam quoad substantiam quam quoad utilitatem (§. 21.) Potest igitur etiam dominium suum utile vel partem eiusdem quamcunque in alterum transferre (G R Ō T. lib. 2. cap. 6. §. 1. nro. 1. de I. B. et P.). Quod si dominus plenus partem domini sui in alterum transfert, partem vero sibi seruat, resoluitur dominium plenum in partes. Resolutio vero totius in partes est diuisio. Potest itaque dominus plenus dominium suum plenum cum altero diuidere modo, quo ipsi placuerit.

§. 23.

Potest diuidi in directum et utile.

Hinc cum dominus plenus dominium suum plenum diuidere possit (§. 22.); potest et ita illud diuidere, ut ipse proprietatis partem adeoque limitatam sibi seruet, alteram partem vero cum usufructu priuatiue competente in alterum transferat, vel hanc proprietatis partem cum usufructu sibi seruet, et proprietatem saltem limitatam in alterum transferat. Quamobrem cum in sola proprietate limitata dominium directum (§. 19.), in proprietate limitata vero coniuncta cum usufructu priuatiue competente dominium utile consistat (§. 20.); potest etiam dominus plenus dominium suum plenum diuidere in directum et utile, et vel hoc vel illud in alium transferre, alterum vero sibi reseruare.

Cum dicitur dominum plenum posse dominium suum diuidere, hoc supponit, rem sua natura admittere diuisionem domini

in directum et utile. Res autem domini diuisionem non admittit, si de utilitate disponi non possit absque iure illimitato de substantia disponendi, adeoque non sine proprietate illimitata. Tunc enim proprietas limitari nequit, nec adeo oriri dominium directum et utile, utpote quae in proprietate limitata consistunt (§. 19. 20.). Eiusmodi qualitatis sunt res fungibiles, quae nempe usu consumuntur; quarum adeo tota substantia per usum perit, et hinc qui usum earum facere vult, ius illimitatum de substantia disponendi habere debet. Licet igitur dominus vel maxima polleat facultate dominium suum in directum et utile diuidendi: hoc tamen in praesenti casu rei natura non admittit, neque adeo tam facultate morali, quam physica solum diuidendi destituitur.

§. 24.

Translatio domini vel partis eiusdem in alterum dicitur *alienatio*.

Alienationis definitio.

§. 25.

Dominus plenus dominium utile et directum in alterum transferre potest sub quacunque conditione et quo velit modo. Etenim dominus plenus pro suo arbitrio illimitate disponit de re (§. 21.) et pro suo arbitrio transferre potest in alterum partem domini sui (§. 22.), adeoque et directum vel utile (§. 23.). Translatio vero domini vel partis eiusdem in alterum dicitur alienatio (§. 24.) Alienatio vero fieri etiam potest sub conditione et sub modo (GROT. lib. 2. cap. 6. §. 14. de I. B. et P.); Dominus plenus itaque dominium utile vel directum in alterum transferre potest sub conditione et quo velit modo.

Dominium transfertur sub conditione.

Si dicitur, dominum plenum sub qua velit conditione et quocunque modo transferre posse, per se intelligitur, uti ad omnem alienationem requiritur acceptatio (GROT. loc. cit. §. 2.) ita et hic per se patet alterum, in quem transfertur, acceptare debere conditionem vel modum. Id quod vero hic ne quidem attenditur.

§. 26.

§. 26.

Sub obligatione ad officia.

Hinc cum dominium utile vel directum sub conditione in genere transferri possit (§. 25.) *potest etiam dominium utile vel directum transferri sub hac conditione, ut dominus directus domino utili, et vicissim dominus utilis directo officia certa et vel officia humanitatis praestare debeat.*

§. 27.

Fidelitatis definitio.

Complexus illorum officiorum, quae ex conventionione dominus directus domino utili, vel dominus utilis directo debet, vno nomine fidelitas appellari solent. (WOLF. *Hor. subsec. anni 1729. trim. aest. p. 255.*) Cum vero fidelitas praeter officia conuenta officia etiam humanitatis inuoluere soleat (in feudalibus nempe, circa quae iam versabimur): Definiri potest *fidelitas* seu *fides* per promptitudinem salutem alterius quocunque modo et vel officio humanitatis, potissimum autem modo conuento promovendi.

§. 28.

Fidelitatis mutuae definitio.

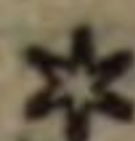
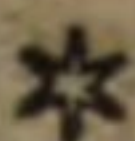
Si tam dominus directus utili quam dominus utilis directo fidelitatem praestare debet, *fidelitas mutua* dicitur seu *reciproca*.

§. 29.

Sub conditione fidelitatis.

Facile hinc patet, dominium utile vel directum etiam sub conditione fidelitatis et vel mutuae transferri, adeoque alicui committi posse (§. 25.).

PRAECOGNITORVM FINIS.

IURIS FEVDORVM NATVRALIS

C A P V T I.

De

Feudo in genere et Iure Feudorum
naturali.

§. 30.

Dominium vtile competens alicui sub conditione fidelitatis mutuae praestandae dicitur *Feudum*. *Feudi definitio.*

Hinc cum in Praecognitis euicerimus dominium in directum et vtile posse diuidi (§. 23.) ; vtile posse transferri in alterum sub conditione et competere sub conditione (§. 25.) et in specie sub conditione fidelitatis mutuae praestandae (§. 29.) ; patet realitas notionis feudi.

Definimus vero hic ius, in quo feudum consistit. Licet enim feudi vocabulum sit *πολιτισμον* et pro re etiam in qua feudum competit, aut pro contractu feudali sumatur, facile tamen haec definire poteris, si de notione iuris in quo feudum consistit, ante constiterit. In quo sensu sumatur ex materia substrata debet intelligi. Vir illustris, IO. GEORG. ESTOR, dum feudum definit per rem loco salarii datam pro seruitiis praestandis in *Observat. Feud. observ. 2.* rem et certum finem, cuius gratia in feudum res fuit data originetenus, indigitare videtur, seruitiorum nempe praestationem. Non autem huic repugnare puto, per concessionem rei in feudum etiam loco salarii dominium vtile in vasallum sub conditione fidelitatis fuisse translatum. Hoc enim vniuersalem feudi notionem constituit, omni feudo omni tempore conuenientem.

Quod loco salarii feudum, quod pro seruitiis datum fuerit, hae sunt determinationes particulares, quae ab arbitrio paciscentium dependent, adeoque facti sunt, nec hinc

Feudo necessario insunt, neque igitur notionem vniuersalem, quali nobis fuit opus, ingredi potuerunt, licet ab origine feudorum adfuisse, nemo, nisi omnium ignarus, negabit. Posse vero etiam feudo inesse ipso Iure Naturae, in seqq. ostendimus. Cum nostra definitione admodum consentit definitio SCHILTERI in *Instit. Iur. Feud. cap. 1. §. 5.* STRVVII in *Synt. Iur. Feud. cap. 2. §. 3. n. 2.* Viri celeberrimi. BROCKES in *Doctrina Iur. Feud. cap. 2. §. 11.* modo exulet ex illis in re immobili et ex hac concessio.

§. 31.

Feudum quomodo oriatur.

Hinc *Feudum oritur seu constituitur*, si dominium plenum inter duos ita diuidatur, vt vni dominium directum, alteri vero vtile competat sub conditione fidelitatis mutuae.

Posse etiam dominium vtile adhuc eo modo diuidi, vt inde oriatur feudum, inferius demonstrabitur.

§. 32.

Feudum est Iuris Nat.

Feudum est Iuris Naturae (scil. *hypothetici*). Feudum deduci potest ex sola notione dominii (per *supp. et §. 31.*). Rationem igitur possibilitatis sufficientem feudum habet in dominio. Posita vero ratione sufficiente alicuius rei poni etiam debet id, quod propter eam potius est, quam non est (§. 30. *Metaph. WOLF.*). Posito itaque dominio ponatur etiam feudi possibilitas, necesse est. Dominium vero poni potest saluo statu naturali. Per introductionem enim dominiorum status naturalis non tollitur, sed datur etiam status naturalis, qui determinatur per iura et obligationes acquisita, ad quae etiam dominium referendum (§. 128. in *schol. Part. I. I. N. WOLF.*), qui dicitur aduentitius (§. 6.). Feudum itaque tanquam consequens dominii, in ipso statu naturali, aduentitio nempe possibile est. Quae vero in statu naturali possibilia sunt, sunt Iuris Naturae (§. 7.), et in aduentitio quidem, Iuris Naturae hypothetici (§. 8.).

Pater

Patet itaque feudum esse Iuris Naturae (nempe hypothetici).

Facile cuilibet, qui nimis contra ea, quae rationis usum supponunt, praedictis agitatur, apparebit, nos feudorum originem inter Dd. incertissimam, non velle in primaeuæ status naturalis et vel Adami tempora reuocare, vel saltem ad tempora diluuii cum IO. NIELLO *Disp. feud. l. §. 1.* Minime. Nec quis existimabit, nos loqui de feudis, quae actu existunt, Longobardicis, Francicis, et id genus alia, eorumque existentiam in statu naturali statuere. Imputet enim tunc sibi, quod secundum regulas, quas ipsa praescribit natura, cogitare et ex notione rem iudicare non possit. Dum enim Feudum Iuris Naturae esse dicitur, amplius nihil affirmatur, quam, quod tale negotium, quale feudum definiuimus, possit etiam in ipso statu naturali locum inuenire, quod nempe dominium utile sub conditione fidelitatis praestandae competere alicui queat. Quod actu in statu naturali extiterint feuda, nemo nisi stolidus defendet. Nec ad nostri instituti rationem spectat existentia, sufficit nobis possibilitas (§. 29. *Log. Lat. WOLF.*), cum in Iure Naturae adeoque parte Philosophiae (§. 68. *loc. cit.*) versemur.

§. 33.

Ius Feudale seu Feudorum (si pro Iurisprudencia sumatur) est scientia iurium et obligationum circa feuda.

Iuris Feudalis definitio.

§. 34.

Ius Feudorum Naturale dicitur scientia iurium et obligationum naturalium circa feuda, seu, quod perinde est, iurium et obligationum, quae ipso Iure Naturae circa feuda obtinent.

Iuris Feud. Nat. definitio.

Cum enim Ius Naturae in genere sit scientia iurium et obligationum naturalium (§. 1.), Ius Feudorum in genere vero sit scientia iurium et obligationum circa feuda (§. 33.); patet, Ius Feudorum Naturae s. Naturale esse debere scientiam iurium et obligationum naturalium circa feuda.

*Existentia
Iuris Feud.
Naturalis.*

§. 35.

Datur Ius Feudorum Naturale. Feuda enim sunt Iuris Naturae (§. 32.), competant igitur etiam ipso Iure Naturae iura et obligationes circa feuda, tanquam dominii speciem, quae naturalia dicuntur, necesse est. Cum itaque circa feuda naturalia iura et obligationes competant; detur etiam scientia illorum iurium et obligationum necesse est. Scientia vero iurium et obligationum naturalium circa feuda dicitur Ius Feudorum Naturale (§. 34.); patet itaque dari Ius Feudorum Naturale.

*Est Pars Iuris
Naturae.*

§. 36.

Ius Feudorum Naturale est pars et species Iuris Naturae. Ius Naturae est scientia iurium et obligationum naturalium in genere (§. 1.). Ius Feudorum Naturale est scientia iurium et obligationum naturalium in specie circa feuda (§. 34.). Partem igitur iurium et obligationum naturalium saltem explicat Ius Feudorum Naturale. Patet itaque, Ius Feudorum Naturale esse partem et speciem Iuris Naturae.

§. 37.

*Demonstratur
ex principiis
Iuris Naturae.*

Quae in Iure Feudorum Naturali traduntur, demonstrari debent ex principiis Iuris Naturae in specie de dominio. Ius enim Feudorum Naturale est scientia (§. 34.). Scientia vero est habitus demonstrandi id, quod affirmamus vel negamus (§. 594. Log. Lat. WOLF.). Quae itaque in Iure Feudorum Naturali traduntur demonstranda sunt (§. 2. Part. I. I. N. WOLF.) q. e. i.

Ius Feudorum Naturale vero est species Iuris Naturae (§. 36.). Quae vero in Iure Naturae traduntur, ex certis principiis demonstrari debere, nemo negabit. Quamobrem cum speciei conveniant ea, quae generi conveniunt (*per Ontol.*) patet, ea quae in Iure Feudorum Naturali tradun-

traduntur, demonstrari debere ex principiis Iuris Naturae.

q. e. 2.

Porro feudum est species domini (§. 30.) iura naturalia domini vero ex principiis demonstrantur. Cum itaque speciei competant, quae generi (*per Ontol.*) iura naturalia feudorum seu ea, quae in Iure Feudorum Naturali traduntur, demonstrari debent ex principiis de dominio. q. e. 3.

§. 38.

In Iure Feudorum Naturali tradi etiam possunt ea, quae statum civilem in genere supponunt. Ius Feudorum Naturale explicat iura naturalia circa feuda (§. 34.). Dantur vero etiam iura naturalia, quae non nisi locum habent in statu civili (§. 127. in schol. Part. I. I. N. WOLF.), adeoque statum civilem in genere supponunt. Quod si igitur circa feuda occurrant iura naturalia, quae statum civilem in genere spectatum supponunt; quin et haec in Iure Feudorum Naturali tradi possint, dubitandum non est.

Supponere etiam potest statum civilem in genere.

Temere ageret, qui imputare mihi vellet, ac si feuda, quae actu existunt et legibus positivis sunt determinata, ex solo Iure Naturae, adeoque legibus naturalibus vellem explicare. Feuda non amplius respicio, quam quatenus sunt Iuris Naturalis; quae Iuris positivi sunt, cumulo compendiorum et systematum iam continentur. Licebit tamen forsitan vnum et alterum per modum hypotheseos assumere, qua posita, sua sponte fluent iura ex ipso I. N. et applicationem Iuris Feudorum Naturalis ad Ius Feudale positivum interdum ostendere.

§. 39.

Substantialia feudi dicuntur eae feudi determinationes, quae feudo constanter insunt, nec abesse possunt.

Substantialium feudi definitio.

Definimus hic substantialia feudi, uti definiri solent substantialia contractuum a Ictis, ita ut sub se comprehendant tam essentialia, quam attributa, quae Philosophis dicuntur. Vtraque enim constanter insunt,

illorum vero vnum per alterum non determinatur (§. 64. *Log. Lat. WOLF.*) haec vero simul per essentialia determinantur (§. 66. *loc. cit.*). Minus accurate substantialia feudi appellari essentialia eiusdem, monet WOLFIVS *Hor. subs. trim. aestiuo* 1729. p. 256. 257.

§. 40.

Substantialia feudi quae.

Substantialia feudi sunt 1) *dominium utile*, 2) *praestatio fidelitatis mutuae*, 3) *dominium directum*. *Dominium utile* enim et *praestatio fidelitatis* notionem feudi absoluunt (§. 30.). Quae vero notionem feudi absoluunt, eisdem constanter inesse debent, nec abesse possunt (§. 79. 100. *Log. Lat. WOLF.*). Quamobrem cum substantialia feudi dicantur eae determinationes, quae feudo constanter insunt, nec abesse possunt (§. 39.); ad substantialia feudi pertinent *dominium utile* et *praestatio fidelitatis*, *q. e. u.*

Dominium utile et *directum* sunt relatiua (§. 19. 20.) neque adeo vnum concipi potest absque altero. Posito itaque dominio utili rei in vno, ponatur *dominium directum* eiusdem in altero, necesse est. Quamobrem cum *dominium utile* constanter insit, *dominium directum* etiam constanter inesse debet. Ea vero quae feudo constanter insunt, dicuntur substantialia feudi (§. 39.); *dominium* itaque *directum* etiam debet esse *substantiale feudi*, *q. e. a.*

Facile patet, *dominium utile* et *praestationem fidelitatis* esse solum essentialia feudi in sensu Philosophorum. Vtraque enim constanter insunt, vnum tamen eorum non determinatur per alterum (§. 64. *Log. Lat. WOLF.*). *Dominium directum* vero quidem constanter inest, determinatur vero per essentialia feudi, nempe *dominium utile*, adeoque stilo philosophico tantum est attributum feudi (§. 66. *loc. cit.*). Cum vero tam essentialia, quae Philosophis dicuntur, quam attributa a Iuris ad substantialia referantur (§. 39. *schol.*), patet, *dominium directum* etiam ad substantialia feudi debere referri. WOLFIVS in *Horis subsec. trim. aest.* 1729. p. 256. inter substantialia feudi etiam recenset rem, quae infeudatur. Cum vero *dominium* cir-

ea rem quandam necessario versetur, adeoque eam tacite inuoluat, vix videtur, ut rei mentio fiat. Id quod pace summi viri dixerim.

§. 41.

Differentia specifica feudi ab aliis speciebus dominii utilis est praestatio fidelitatis. *Differentia specifica feudi.* Differentia specifica consistit in iis determinationibus, quae speciem vnam ab alteris, quae cum priori sub eodem genere continentur, distinguunt. Quamobrem cum praestatio fidelitatis feudum ab omnibus aliis speciebus dominii utilis distinguat; patet differentiam specificam feudi esse praestationem fidelitatis.

Suppono hic dari alias species dominii utilis, quod facile probari posset, cum dominium sub quacunque conditione in alterum possit transferri (§. 25.), si instituti nostri ratio id permitteret, v. gr. dari emphyteusim, censum, etc.

§. 42.

Naturalia feudi dicuntur determinationes feudi ordinariae, hoc est, quae ordinario insunt. *Naturalium feudi definitio.*

Si igitur praeter essentialia feudo determinationes quaedam ordinario accedere solent, haec sunt naturalia. Sic in feudis Germaniae ordinarium est, ut vasallus fidelitatem iurato praestet, etc. Hoc vero necessario fieri debere, ex notione feudi nemo demonstrabit. Posse vero feudo etiam in genere spectato tales determinationes adiici, probatione non indiget.

§. 43.

Accidentalia feudi dicuntur determinationes feudi extraordinariae, hoc est, quae feudo neque necessario, neque ordinario adsunt, adesse tamen possunt. *Accidentalium feudi definitio.*

Optime cum hisce definitionibus naturalium et accidentalium illae consentire videntur, quas suppeditavit Vir illustris WOLFIVS in *Horis subs. trim. aest.* 1729. p. 268.

§. 44.

*Naturalia et
accidentalia
abesse pos-
sunt.*

Naturalia et accidentalia a feudo abesse possunt. Naturalia enim feudi ordinario saltem insunt (§. 42.). Quodcunque vero ordinario saltem inest rei, abesse etiam potest, cum alias necessario adesset. Naturalia itaque a feudo abesse etiam possunt, *q. e. u.*

Porro accidentalia feudi neque necessario, neque ordinario feudo insunt (§. 41.). Quodcunque vero rei necessario non inest, abesse etiam potest. Accidentalia itaque feudo abesse possunt, *q. e. a.*

Quod naturalia a feudo abesse possint, videre licet in praestatione servitiorum militarium. Illam enim naturale feudorum apud nos esse, omnes credo consentire. Videmus tamen illam abesse e. gr. in feudis francis.

§. 45.

*Feudum im-
proprium est
Iuris Natu-
rae.*

Hinc cum feudum improprium dicatur iure positivo, in quo non omnia naturalia adsunt. Naturalia vero in feudo necessario non adsint, sed abesse possint (§. 42.), atque adeo feudum adhuc Iure Naturae locum habeat, in quo vel omnia naturalia absint. *Feudum improprium, quod iure positivo dicitur, Iure Naturae est feudum.*

Feudum improprium definiri quidem etiam solet, in quo non omnia naturalia vel essentialia adsunt (§. 1. cap. 4. Synt. Iur. Feud. STRVVII, §. 12. pag. 11. Comment. ad Ius Feud. Alem. SCHILTERI). Cum vero essentialia feudo constanter insint (§. 39.); illa abesse non possunt. Videmus vero etiam, in hoc casu pro essentialibus falso haberi, quae non sunt, veluti quod in re immobili constitui debeat (STRVV. cit. loc. §. 5. cap. 2.).

§. 46.

*Naturalia et
accidentalia
dependent
a voluntate.*

*Naturalia et accidentalia feudi a voluntate constituen-
tium feudi dependent, essentialia non item.* Tam enim natura-
lia quam accidentalia feudi vel adesse feudo vel abesse possunt
(§. 44.). Debet vero adesse ratio, cur adsint vel absint, cum
neu-

neutrum necessarium sit. Ratio vero absentiae vel praesentiae dari nequit, nisi in voluntate constituentium feudi. Patet itaque naturalia et accidentalia feudi a voluntate constituentium feudi dependere, *q. e. 1.*

Essentialia vero constanter insunt, neque abesse possunt (§. 39.) neque adeo a voluntate constituentium feudi dependet, an eorum absentiam vel praesentiam velint. Patet ideo essentialia feudi a voluntate constituentium feudi non dependere, *q. e. 2.*

§. 47.

Naturalia et accidentalia feudi reipsa non differunt. Naturalia et Vtraque enim a voluntate constituentium feudi dependen- *accidentalibus*
dent (§. 46.). Fieri itaque potest, ut in vno loco vel vno *non differunt.*
tempore constituentes feudum quasdam determinationes ordinario adiiciant, quae in alio loco, vel alio tempore non nisi extra ordinem et rarissime adiiciuntur. Patet itaque in vno loco v. gr. quasdam feudi determinationes posse esse naturalia, quae in alio non sunt nisi accidentalia. Possunt adeo naturalia et accidentalia sibi inuicem substitui. Quae vero sibi inuicem substitui possunt, non sunt diuersa (§. 183. Ont. Lat. WOLF.); patet hinc, naturalia et accidentalia feudi re ipsa non differre.

Exemplum habemus in successione masculorum solitaria, quae sine dubio in Germania est naturale feudi; in Gallia vero accidentale, cum ibidem ordinario et feminae succedant.

§. 48.

Quaenam Iure Naturae sint in specie naturalia feudi, Quaenam determinari nequit. Naturalia enim feudi a voluntate *sint naturalia feudi.*
constituentium feudi dependent (§. 46.). Voluntas hominum vero variis modis determinari potest. Hic autem, cum in Iure Naturae versetur, feuda quoad existentiam supponere non possumus (§. 32. schol.), nec adeo dici potest, quo-

quomodo voluntatem suam determinarint et quas determinationes ordinario feudo adicere soleant. Determinationes vero feudi ordinariae dicuntur naturalia feudi (§. 40.). Naturalia itaque feudi quaenam sint Iure Naturae, determinari nequit.

CAPUT II.

De

Constitutione Feudi.

§. 49.

*Quot modis
feudum oria-
tur.*

Feudum duobus modis oriri seu constitui potest. Feudum enim oritur si dominium plenum ita diuiditur a domino cum alio, ut vni competat dominium utile sub conditione fidelitatis mutuae, alteri directum (§. 31.). Quamobrem cum fieri possit, ut dominus plenus vel dominium utile in alterum sub conditione fidelitatis mutuae transferre, et sibi directum reseruare; vel viceversa, directum in alium transferre et sibi dominium utile sub conditione fidelitatis reseruare possit; Pater feudum duobus modis posse oriri seu constitui.

§. 50.

*Dationis
feudi defini-
tio.*

Constitutio feudi per translationem domini utilis in alterum sub conditione fidelitatis mutuae dicitur *datio feudi.*

§. 51.

*Oblationis
feudi defini-
tio.*

Constitutio feudi per translationem domini directi in alterum sibi reseruato dominio utili sub conditione fidelitatis mutuae dicitur *oblatio feudi.*

§. 52.

Feudum quod constituitur translatione dominiū vtilis sub conditione fidelitatis mutuae in alterum, dicitur *feudum datum*. *Feudi datē definitio.*

§. 53.

Feudum quod constituitur translatione dominiū directi, sibi reservato dominio vtili sub conditione fidelitatis mutuae, dicitur *feudum oblatum*. *Feudi oblātē definitio.*

§. 54.

Res, in qua feudum est constitutum, dicitur *Res feudalis*. *Rei feudalis definitio.*

§. 55.

Is, cui dominium directum in feudo competit, dicitur *dominus feudi*. *Domini feudi definitio.*

§. 56.

Is, cui dominium utile in re feudali sub conditione fidelitatis praestandae competit, dicitur *vasallus*. *Vasalli definitio.*

§. 57.

Constitutio feudi nititur pacto. Si enim feudum constituitur, vel dominium vtile vel directum transfertur in alterum (§. 49.). Ad translationem dominiū requiritur consensus tam transferentis, quam eius in quem transfertur (GROT. lib. 2. cap. 6. §. 1. 2. de I. B. et P.). Consensus igitur tam constituentis feudum, quam eius cui constituitur in constitutionem requiritur. Consensus vero plurium in idem dicitur pactum. Patet adeo, constitutionem feudi niti pacto.

§. 58.

Pactum, quo constitutio feudi nititur, dicitur *pactum feudale*. *Pacti feudalis definitio.*

§. 59.

*Determina-
tiones adiici
possunt.*

Hinc cum omni pacto determinationes et conditiones adiici possint; pacto quoque feudali determinationes et conditiones adiici possunt.

§. 60.

*Constitutio
feudi est alie-
natio.*

Constitutio feudi est alienatio. Si enim feudum constituitur, aut dominium directum aut utile transfertur in alterum (§. 49.). Quamobrem cum translatio domini vel partis eiusdem dicatur alienatio (§. 24.); facile patet, constitutionem feudi esse alienationem.

§. 61.

*Quomodo fie-
ri possit.*

Quomodo fieri potest alienatio, eo modo fieri etiam potest feudi constitutio. Constitutio feudi enim est alienatio (§. 60.). Adeoque species alienationis in genere. Quamobrem cum speciei competant ea, quae generi (*per princ. Ont.*) facile intelligitur, quod quomodo fieri potest alienatio, eodem etiam modo fieri possit constitutio feudi.

§. 62.

*Titulo quo-
cunque ad
transferen-
dum habili.*

Quare cum alienatio fieri possit titulo quocunque ad transferendum dominium habili; *feudi constitutio fieri potest titulo quocunque ad transferendum dominium habili.*

§. 63.

*Tam oneroso
quam lucra-
tino.*

Hinc porro cum titulus ad transferendum dominium habilis possit esse vel onerosus vel lucrativus (§. 122. *Part. I. I. N. WOLF.*): *constitutio feudi fieri potest tam titulo oneroso, quam lucrativo.*

§. 64.

*Gratuita est
vel onerosa.*

Quamobrem cum alienatio, quae fit titulo lucrativo dicatur gratuita; quae fit titulo oneroso, dicatur onerosa; Feudi constitutio vero sit alienatio (§. 60.), et fieri possit ti-
tulo

tulo tam oneroso, quam lucratiuo (§. 61.); *Constitutio feudi potest esse vel gratuita, vel onerosa.*

§. 65.

Feudum constitui potest vel pure vel sub conditione, in diem et ad certum tempus. Feudi enim constitutio est *sub conditione* alienatio (§. 60.). Quare cum alienatio fieri possit, vel *pure* sub conditione (G R O T. lib. 2. cap. 6. §. 14. de I. B. et P.); feudum etiam constitui potest vel pure vel sub conditione, *q. e. u.*

Cum vero dies et tempus alienationi adiectum sit etiam conditio. Feudum vero constitui possit sub conditione (per demonstr.) ; feudum etiam constitui potest in diem et ad certum tempus, *q. e. a.*

§. 66.

Feudum hinc potest esse vel pro lubitu concedentis reuocabile, vel ad vitam concessum, vel ad heredes transibile. Si feudum pro lubitu concedentis est reuocabile: feudum sub conditione constitutum censendum est, quamdiu concedens non reuocauerit. Si ad vitam concessum est: ad certum tempus constitutum intelligitur. Si ad heredes transibile est: vel pure, vel sub conditione hae expressa constitutum esse patet. Quare cum feudum pure, sub conditione et ad certum tempus constitui possit (§. 65.); elucet, illud posse esse vel pro lubitu concedentis reuocabile, vel ad vitam concedi, vel ad heredes transibile esse.

Feudum vel reuocabile potest esse.

§. 67.

Cum ad feudi constitutionem etiam referatur translatio domini directi quae fit reseruato sibi dominio utili sub conditione fidelitatis mutuae (§. 60.). Feudum vero constitui possit vel pure vel sub conditione, in diem et ad certum tempus (§. 65.); adeoque possit esse vel pro lubitu reuoca-

Domini directi eadem ratio est.

bile, vel ad dies vitae concessum, vel ad heredes transibile (§. 66.); *Dominium directum etiam transferri potest vel pure, vel sub conditione, in diem et ad tempus, et vel pro lubitu reuocabile est, vel ad vitam concessum, vel ad heredes transibile.*

Propositio praesens de feudis oblatis loquitur; §. 65. et 66. in genere tam de feudo dato quam oblato. *Feudi enim constitutio et dationem et oblationem sub se comprehendit (§. 49.)* ut, si dico, *feudum constitui*, tam feudum dari, quam offerri subintelligi possit. Quoniam vero si dico *feudum constituitur*, hoc de feudis datis solum intelligi a notionum ignavis fuenit: adieci §phum praes. in specie de feudo oblato.

§. 68.

Expectatiua constitui potest.

Potest expectatiua in feudum dari ipso etiam Iure Naturae. Expectatiua in feudum est promissio feudi in casum conditionis cuiusdam existentis (*per def.*). Si igitur expectatiua in feudum datur, feudum constituitur sub conditione. Quare cum feudum sub conditione constitui possit ipso scil. Iure Naturae (§. 65.); patet, posse etiam expectatiuam in feudum dari ipso iure Naturae.

§. 69.

Quid ad feudi acquisitionem requiratur.

Ad feudi acquisitionem in accipiente plus non requiritur quam acceptatio. Ad acquisitionem enim domini, quod etiam iam alicuius fuit, requiritur saltem acceptatio (GROT. lib. 2. c. 6. §. 2. de I. B. et P.) Quare cum feudum sit dominium, quod iam alicui competiit; de specie autem valeant, quae de genere (*per Ont.*); patet ad feudi acquisitionem in accipiente plus non requiri, quam acceptationem.

§. 70.

Traditio non requiritur.

Traditio ad constitutionem feudi Iure Naturae non requiritur, sed sufficit voluntas actu aliquo externo declarata.

tata. Feudi enim constitutio est alienatio (§. 60.). Quamobrem cum ad alienationem traditio non requiratur Iure Naturae (G R O T. lib. 2. cap. 6. §. 1. n. 2. de I. B. et P.) sed voluntas actu externo declarata sufficiat (*ibid.*); nec ad constitutionem feudi Iure Naturae requiritur traditio, sed sufficit declaratio voluntatis actu externo facta.

§. 71.

Quamobrem cum traditio feudi iure positivo vocetur investitura (*per def.*) *investitura Iuris Naturae non est.* Cum vero constitutio feudi pacto nitatur (§. 57.) et sub conditione etiam fieri possit ipso Iure Naturae (§. 65.) constituentes feudum consentire etiam possunt, ut feudi constitutio pro perfecta antea non habeatur, quam traditio rei feudalis, hoc est, investitura secuta fuerit. Cum igitur id, quod fieri potest ipso Iure Naturae, eidem non repugnet: *investitura etiam Iuri Naturae non repugnat.*

*Investitura
an sit Iuris
Naturae.*

§. 72.

Quot sunt modi deriuatiui acquirendi dominium, tot etiam sunt modi acquirendi feudum. Feudum, cum sit dominium utile (§. 30.); est species domini in genere (§. 20.). Quo igitur facto domini reddi possumus participes, eo etiam modo feudi nos reddi posse participes necesse est. Quamobrem cum factum, quo iuris, (quale etiam est dominium) reddimur participes dicatur modus acquirendi (§. 112. Part. I. I. N. W O L F.) tot debere esse modos acquirendi feudum, quot sunt domini, intelligitur. Omne vero feudum est dominium quod alteri iam competiit, cum in ipsum transferatur ab altero; feudum etiam alio modo acquiri non potest, quam quo acquiritur dominium, quod alterius iam fuit. Cum igitur modus acquirendi dominium quod alterius iam fuit dicatur deriuatiuus: Facile pa-

*Quot sint
modi acqui-
rendi feu-
dum.*

ret, tot esse modos acquirendi feudum, quot sunt modi derivatiui acquirendi dominium.

§. 73.

Quinam sint modi acquirendi feudum.

Quamborem cum dominium, quod scil. iam alicui competit, acquiratur alienatione (G R O T. *lib. 2. cap. 6. §. 1. de I. B. et P.*) successione ab intestato (*ibid. cap. 7.*) praescriptione (*loc. cit. cap. 4.*); *alienatio, successio ab intestato, praescriptio sunt modi acquirendi feudum.*

§. 74.

Titulus Feudi.

Titulus feudi ex ipso Iure Naturae petendus est. Titulus enim est ratio legalis, per quam patet, factum quoddam tale ius parere posse (§. 113. *Part. I. I. N. WOLF.*). Titulus igitur Feudi est ratio legalis, per quam patet factum quoddam ius tale parere posse, in quali feudum consistit. Cum igitur ratio illa legalis, per quam patet factum quoddam ius tale, in quali feudum consistit, enasci posse, in Iure Naturae contineatur (§. 31. 32.); patet titulum feudi ex Iure Naturae petendum esse.

§. 75.

Constitutio feudi per mandatarium fieri potest.

Constitutio feudi fieri etiam potest per alium, adeoque per mandatarium. Cum enim in genere ipso Iure Naturae per alium facere possimus, quod ipsi possumus (G R O T. *lib. 3. cap. 6. §. 3. n. 2. de I. B. et P.*); facile patet, constitutionem feudi fieri etiam posse per alium. Quare cum is, qui pro alio quid facit, dicatur mandatarius, late sumto vocabulo. Constitutio feudi fieri etiam potest per mandatarium.

§. 76.

Fidelitatis vasalliticae definitio.

Fidelitas, sub cuius conditione vasallo dominium utile competit, dicitur *fidelitas vasallitica*, quae in specie est promittitudo salutem domini feudi quocunque modo et

vel

vel officio humanitatis, potissimum autem modo conuento promouendi.

§. 77.

Fidelitatis determinatio a consensu constituentium feudi dependet. Pacto enim feudali determinationes adiici possunt (§. 59.). Cum igitur feudum fidelitatem inuoluat (§. 30.) et fidelitati determinationes adiici possunt, praesertim cum fidelitas ex modo potissimum conuento iudicetur (§. 27.). Quare cum pactum feudale a consensu constituentium feudi dependeat, (per def. pacti); et fidelitatis determinatio a consensu constituentium dependet. *Fidelitas unde determinetur.*

§. 78.

Hinc cum fidelitatis determinatio a consensu constituentium feudi dependeat (§. 77.) consensus vero, vtpote a voluntate descendens, non vno modo determinari, sed variare possit; *fidelitas varie determinari potest.* *Fidelitas varia esse potest.*

§. 79.

Fidelitas vasallitica potest quoque inuoluere seruitia militaria ipso Iure Naturae. Seruitia enim militaria dicuntur, quae alteri bellum gerenti praestantur. Bellum vero vel maxime Iuris Naturae esse, et bello gerenti auxilia praestari posse, ex GROTIO satis liquet. Seruitia igitur militaria etiam sunt Iuris Naturae obiectum. Quare cum a consensu constituentium feudi fidelitatis determinatio dependeat (§. 77.); fidelitas vasallitica etiam inuoluere potest seruitia militaria, ipso Iure Naturae, si ita consentiant. *Seruitia militaria inuoluere potest.*

Essentiale vero feudi non sunt seruitia militaria Iure Naturae, quod et ipso iure positiuo probatur. Licet enim ab origine feuda eadem inuoluerint, postea tamen feuda ob alia etiam seruitia seu officia collata esse, constat, nec adeo feudo necessario insunt, ita vt nec hodie ipso iure positiuo

tino eadem essentielle fidelitatis vasalliticae dici posse crederem.

§. 80.

Finis feudorum.

Finis feudorum in genere est fidelitatis praestatio. Quod si enim quis feudum constituit, in alterum transfert partem dominii sui (§. 49.); alterum vero simul intendit obligare sibi ad fidelitatis praestationem, cum sub conditione fidelitatis illud transferat. Quare cum finis sit illud, quod agens actione sua intendit; patet, finem feudorum in genere esse fidelitatis praestationem.

§. 81.

Variis esse potest.

Quamobrem cum fidelitatis praestatio varia esse possit (§. 78.); *finis feudorum variis esse potest.*

§. 82.

Feudalitis definitio.

Feudalitas dicitur qualitas feudalis rei alicuius.

§. 83.

Feudalitas de re non praesumitur, sed debet probari, nisi ordinarium fuerit, rem aliquam certi generis esse feudum. Feudum enim requirit diuisionem dominii (§. 49.). Diuisio vero dominii facti est. Quare cum ea, quae facti sunt, praesumi non possint, sed probari debeant; Nec praesumi potest, rem aliquam esse feudum, seu feudalitas de re praesumi nequit.

Ponamus vero ordinarium illud esse, quod res aliqua feudum sit, seu teneatur per modum feudi. Tunc feudalitas est ordinarium. Cum itaque ordinarium praesumatur; feudalitas etiam de re praesumi debet, si eadem sit ordinarium.

Exemplum, feudalitatem praesumi, praebet superioritas status imperii territorialis. Hanc enim status imperii per modum feudi ab Imperatore concessi possidere solent. Quare si quis superioritate territoriali gaudet, ipsum etiam esse vasallum Imperatoris, praesumendum est.

CAPVT III.

De

Rebus, quae in feudum dari vel offerri possunt.

§. 84.

In feudum offerri dicitur res, si eiusdem dominium directum transfertur in alterum, sibi reseruato dominio utili sub conditione fidelitatis mutuae (§. 51.).

In feudum offerri quid dicatur.

§. 85.

In feudum dari dicitur res, si eiusdem dominium utile in alterum transfertur sub conditione fidelitatis mutuae, sibi reseruato directo (§. 50.).

In feudum dari quid dicatur.

§. 86.

Quare cum feudum oblatum per translationem dominii directi constituatur (§. 53.); feudum datum vero per translationem utilis (§. 57.) *In feudum offerri de feudi oblatis, in feudum dari de feudi dati constitutione intelligitur.*

§. 87.

Quaelibet res in feudum dari vel offerri potest, cuius dominium utile vel directum in alterum transferri potest. Quod si enim res in feudum datur, eius dominium utile (§. 85.), si offertur, eiusdem dominium directum in alterum transfertur (§. 84.). Res igitur in feudum offerri potest, si eiusdem dominium directum; dari, si dominium utile in alterum potest transferri.

Quae res in feudum dari vel offerri possit.

§. 88.

Res, quae in feudum datur vel offertur, debet esse alienabilis. Si res in feudum datur, vel offertur, eiusdem dominium utile vel directum in alterum debet transferri (§. 87.), adeoque pars dominii. Translatio

Debet esse alienabilis.

vero dominii, vel partis eiusdem dicitur alienatio (§. 24.); res itaque quae in feudum dari vel offerri debet, debet esse alienabilis.

§. 89.

Sub qua conditione possit.

Sub qua conditione res est alienabilis, sub eadem saltem in feudum dari vel offerri potest. Res, quae in feudum datur vel offertur, debet esse alienabilis (§. 88.). Ponamus itaque, rem sub aliqua tantum conditione esse alienabilem; sub alia conditione alienabilis non est; neque adeo sub alia conditione in feudum dari potest. Patet itaque sub qua conditione res est alienabilis, sub ea illam etiam tantum posse in feudum dari vel offerri.

§. 90.

Allodia possunt in feudum dari vel offerri.

Res quae pleno dominio possidentur, adeoque allodia in feudum possunt dari vel offerri. Dominium enim plenum potest diuidi in directum et utile, et vel hoc vel illud in alterum transferri (§. 23.). Quamobrem cum res in feudum dari vel offerri queat, cuius dominium utile vel directum in alterum potest transferri (§. 87.); res quae pleno dominio possidentur, possunt in feudum dari vel offerri. Cum igitur allodia sint res, quae pleno iure possidentur et ab omni praestatione sunt liberae; patet, allodia in feudum dari vel offerri posse.

Ad §. 23. iam monuimus, supponi rem per naturam suam diuisionem dominii in directum et utile admittere.

§. 91.

Etiam res dominio utili possessae.

In feudum etiam dari possunt res, in quibus nobis tantum competit dominium utile. Dominium utile inuoluit praeter vsumfructum proprietatem limitatam (§. 20.). Proprietas haec, etsi limitata, non vno actu absoluitur, sed in plures sese potest exercere. Si itaque vni hi, alteri illi
actus

actus relinquuntur, diuidi illa potest adhuc, et emergit duplex proprietas limitata (§. 15.), cum quarum vna si vsusfructus coniungatur emergit dominium vtile (§. 20.), altera vero si simpliciter relinquatur, nascitur dominium directum (§. 19.). Diuidi itaque dominium vtile maius adhuc potest in directum et vtile minus. Cum vero vi proprietatis de substantia possimus disponere: qui dominium vtile habet, ille vel totum illud, vel ex parte in alterum potest transferre. Tam itaque dominium directum vel vtile, minus quod ex dominio utili maiori nascitur (*per demonstr.*) in alterum potest transferri. Res vero cuius dominium directum vel vtile in alterum potest transferri, eadem in feudum offerri, vel dari potest (§. 87.): Patet itaque, rem in quibus nobis tantum dominium vtile competit, in feudum quoque dari posse.

§. 92.

Hinc cum in bonis emphyteuticis, censiticis et aliis speciebus domini utiliter nobis competat dominium vtile (*per def.*); *bona emphyteutica, censitica et alia, in quibus competit dominium vtile, in feudum dari possunt et offerri.* *Res emphyteutica, censitica, etc.*

§. 93.

Hinc cum in re feudali nobis competat dominium vtile (§. 54.); *res feudalis in feudum dari et offerri potest.* *Res feudalis.* Et cum res feudalis communi vsu loquendi feudum interdum dicatur: Patet, quod feudum, *quateenus pro re feudali sumitur, rursus possit dari in feudum.*

§. 94.

Cum vero res sub alia conditione in feudum dari vel offerri non possit, quam sub qua alienabilis est (§. 89.), adeoque sub qua tenetur; *res, in quibus dominium vtile competit, in feudum dari vel offerri non possunt, quam sub* *Sub qua conditione.*

qua tenentur conditione. Si in re dominium utile competit uni; alteri competat dominium directum, necesse est, cum sint relatiua. Res itaque, in quibus dominium utile saltem competit, in feudum dari et offerri non possunt, quam saluo alteri dominio directo.

§. 95.

Subfeudi definitio.

Feudum, quod in feudum rursus datur, dicitur *Subfeudum*.

§. 96.

Subinfeudationis definitio.

Datio feudi iterata in feudum dicitur *Subinfeudatio*.

§. 97.

Subfeudum quomodo oriatur.

Subfeudum oritur, si dominium utile, in quo feudum consistit, ita inter vasallum et alium diuidatur, ut in alterum transferatur particula quaedam proprietatis limitatae cum usufructu priuatiue competente; penes vasallum priorem vero remaneat reliqua particula proprietatis, quae intuitu noui vasalli nunc est dominium directum (§. 31.)

§. 98.

Subinfeudatio quousque procedit.

Subinfeudatio eousque procedit, quousque proprietas illa limitata in dominio utili diuidi potest. Quod si subinfeudatio fieri debet, necesse amplius non est, quam ut dominium utile, in quo feudum consistit ita diuidi possit, ut pars proprietatis limitatae apud vasallum remaneat, altera pars vero cum usufructu priuatiue competente in alium transferatur (§. 97.). Proprietas itaque illa limitata tantum diuidi debet, si subinfeudatio fiat. Patet itaque, subinfeudationem eousque procedere, quousque proprietas illa limitata in dominio utili, diuidi adhuc potest.

Hoc quidem modo Ius Naturae disponit, et consentit Ius Longobardicum (SCHILT. Comm. ad l. F. A. cap. 30. §. 2. n. 4.). Qui vero antiquum illum 7 clypeorum ordinem statuunt, inde

inde deducunt, subinfensationem ad gradum vsque septimum licere. Certe iure positivo subinfensationem posse restringi, nullus dubitabit.

§. 99.

Discrimen iuris positiui inter feudum mediatum et immediatum est quoque Iuris Naturae. Feudum enim mediatum est, quod a domino directo, mediante alio dependet. Quod cum fiat etiam in subfeudo; feudum mediatum est subfeudum. (SCHILT. *Inst. Iur. Feud. cap. 9. §. 15.*) immediatum vero vi oppositionis est, quod nullo intermedio a Domino directo dependet, et feudum simpliciter sumtum est. Quare cum tam feudum, quam subfeudum sit Iuris Naturae (§. 32. 95.); discrimen etiam inter feudum mediatum et immediatum est Iuris Naturae.

§. 100.

Quae de feudo valent, valere etiam debent de subfeudo. Subfeudum enim est species feudi. (§. 95.). Quare cum de specie valeant, quae de genere; quae de feudo valent, valeant et de subfeudo, necesse est.

§. 101.

Res aliena in feudum dari vel offerri nequit. Rei enim alienae dominium non habemus. Dominium vero, quod non habemus in alterum nec totum, nec quoad partem transferri potest (scil. a nobis), cum quis plus iuris in alterum transferre non possit, quam ipse habet. Res vero, cuius dominium vel pars eiusdem ad alterum transferri nequit, nec est alienabilis (§. 24.). Res, quae alienabilis non est, nec in feudum dari aut offerri potest (§. 88.); res itaque aliena in feudum dari vel offerri nequit.

§. 102.

Si res aliena ipso facto infeudata sit.

Quodsi res aliena ipso facto in feudum data sit et a domino suo vindicetur: concedens vasallo euictionem praestare tenetur. Si enim res aliena in feudum datur et vindicatur a domino suo, vasallus dominium suum utile amittit, adeoque damnum inde sentit. Sentit vero hoc damnum facto concedentis, qui rem alienam in feudum dedit. Quare cum aequitas naturalis poscat, ut damnum illatum resarciatur ab eo, cuius facto illud quis sentit (GROT. lib. 2. cap. 16. §. 1. de I. B. et P.); euictionem vero praestare dicatur ille, qui damnum vindicatione rei datum reparat (*per def.*); facile patet, si res aliena ipso actu in feudum data vindicetur, concedentem vasallo ad euictionem teneri.

§. 103.

Res communes, an possint in feudum dari.

Res communes in feudum dari vel offerri non possunt. Res enim communes dicuntur, quarum usus singulis quidem competit, proprietas vero nulli (*per def.*), neque adeo dominium (§. 14.). Res vero quarum dominium nulli competit, nec alienari possunt (§. 24.). Cum itaque res, quae alienabilis non est, nec in feudum dari possit (§. 88.); res communes in feudum dari non possunt.

Res communes sunt e. g. aer, aqua profluens etc.

§. 104.

An res publicae et vniuersitatis in feudum dari et offerri possint.

Res publicae, item res vniuersitatis in feudum dari et offerri possunt. Res enim publicae dicuntur, quae sunt in dominio totius reipublicae; res vniuersitatis, quae sunt in dominio vniuersitatis cuiusdam in re publica (*per def.*) adeoque consensu reipublicae vel vniuersitatis alienari possunt (GROT. lib. 2. cap. 6. §. 11. de I. B. et P.). Potest itaque illorum dominium totum vel pars eiusdem in alterum trans-

trans-

transferri (§. 24.) adeoque et dominium vtile et directum. Res vero, quarum dominium vtile vel directum in alterum potest transferri, potest et in feudum offerri vel dari (§. 85.). Ergo res publicae et vniuersitatis in feudum dari vel offerri possunt.

Res publicae et vniuersitatis supponunt quidem statum civilem, sed in genere tantum (*per def.*). Quae vero statum civilem in genere spectatum supponunt, tractari etiam possunt in Iure Feud. Nat. (§. 38.); nec adeo quisquam iudicabit, praesentem propositionem hic minus conuenienter esse adiectam. Facili negotio ex principiis Iuris Naturae deduci posset, res sacras sub ea conditione posse in feudum dari vel offerri, sub qua alienabiles sunt, item bona ecclesiastica, quae ad sustentationum cleri non pertinent. Ne vero limites Iuris Naturae transgredi videar, hanc deductionem propriae ratiocinationi relinquo.

§. 105.

Discrimen iuris positiui inter feudum nobile et ignobile ignorat Ius Naturae. Discrimen hoc enim supponit differentiam inter nobiles et plebeios. (SCHILT. *Inst. Iuris Feud. cap. 9. §. 4.* STRVV. *Synt. cap. 3. §. 5.*) Differentia vero haec orta est ex statu civili speciali. Quare cum Ius Naturae statum civilem non nisi in genere spectet: discrimen inter feudum nobile et ignobile Iuris Naturae non est.

Feudum nobile et ignobile.

§. 106.

Hinc cum feudum regale et non regale sint species feudi nobilis (SCHILT. *loc. cit. §. 6.*) de feudo nobili vero in genere demonstratum sit, illud non esse Iuris Naturae (§. 105.); valebit et hoc de specie. Patet itaque, *discrimen inter feudum regale et non regale, non esse Iuris Naturae.*

Feudum regale et non regale.

§. 107.

Res corporales, incorporeales, mobiles et immobiles.

Res tam corporales, quam incorporeales, mobiles et immobiles in feudum dari et offerri possunt. Tam enim circa res corporales quam incorporeales, mobiles et immobiles dominium plenum competere potest, adeoque illud et diuidi in directum et utile, et hoc vel illud in alterum transferri. Quod natura rei talem diuisionem admittat hic supponitur (§. 23.). Quare cum res in feudum dari vel offerri possit, cuius dominium utile vel plenum in alterum potest transferri (§. 87.); patet, res tam corporales, quam incorporeales, mobiles et immobiles in feudum dari et offerri posse.

§. 108.

Iura etiam possunt.

Quare cum iura quoque ad res incorporeales referantur; *iura in feudum dari vel offerri possunt.*

§. 109.

An res fungibiles possint.

Res fungibiles in feudum dari vel offerri proprie non possunt. Si enim res fungibilis in feudum deberet offerri vel dari, eiusdem dominium utile vni, alteri directum deberet competere (§. 49.). Dominium utile sub se comprehendit vsumfructum (§. 20.), adeoque et vsum (§. 13.). Cui igitur dominium utile rei fungibilis competeret, ille etiam vsum eiusdem haberet. Cum vero res fungibilis vfu consumatur (*per def.*), per vsum rei fungibilis perit substantia eiusdem. Qui itaque dominium utile rei fungibilis teneret, illi competere deberet praeter vsumfructum ius illimitatum de substantia disponendi, et hinc proprietas illimitata (§. 15.). Proprietas illimitata cum vsumfructu coniuncta dicitur dominium plenum (§. 16.). Dominium itaque minus plenum, quale est dominium utile (§. 20.) inuolueret dominium plenum. Quod cum sit absurdum: non datur dominium utile rei fungibilis; nec adeo rei fungibilis

bilis dominium diuidi potest in directum et utile, et vel hoc vel illud in alterum transferri. Res vero cuius dominium vel utile vel directum non potest transferri in alterum, nec in feudum dari potest vel offerri (§. 87.); patet itaque res fungibiles non posse proprie in feudum dari vel offerri.

§. 110.

Hinc cum feudum de caneua dicatur, quod constitui- *Feudum de*
tur in certa portione vini vel cibi, adeoque in re quae usu *caneua*
consumitur. Res vero quae usu consumitur, dicatur fungi-
bilis (*per def.*) et res fungibilis in feudum dari non possit
(§. 109.), *feudum de caneua, quod iure positiuo dicitur, Iure*
Naturae proprie non est feudum.

§. 111.

Porro cum pecunia etiam ad res fungibiles sit refe- *Feudum pe-*
renda, quippe quae usu consumitur. Feudum vero in *cuniae.*
pecunia constitutum iure positiuo dicatur feudum pecu-
niae; *feudum pecuniae proprie feudum non est.* Cum ve-
ro per cautionem effici possit, ut idem sit, ac si, non ob-
stante usu, feudi substantia salua maneret. *Feudum pecu-*
niae eatenus tanquam feudum considerari potest.

§. 112.

Imperium potest in feudum dari, vel offerri. Im-
perium est res alienabilis (GROT. lib. 2. cap. 6. §. 3. de
I. B. et P.), adeoque eius dominium totum vel ex parte et
sic directum et utile in alterum transferri potest (§. 24.).
Quare cum res, cuius dominium directum vel utile in al-
terum potest transferri, in feudum dari vel offerri possit
(§. 87.); Imperium etiam in feudum dari vel offerri
potest.

§. 113.

Cum vero res sub ea conditione saltem in feudum dari vel offerri possit, sub qua est alienabilis (§. 87.); Imperium vero sub certis conditionibus saltem sit alienabile (GROT. loc. cit. §. 3. seqq.), sub iis quoque conditionibus imperium in feudum dari vel offerri tantum potest, sub quibus est alienabile.

§. 114.

*Si cui res
propria in
feudum da-
ta.*

Si cui scienti res ipsius propria in feudum datur, feudum hoc facto constituitur, sed oblatum. Si cui res propria ipsius in feudum datur, haec res aliena est intuitu dantis. Quare cum res aliena in feudum dari nequeat (§. 101.), feudum etiam hoc facto constitui non videretur. Cum vero scienti res ipsius propria in feudum datur (ex hyp.) adeoque is in feudi constitutionem consentiat, quin nihil agi velit, praesumi nequit. Licet igitur dominium utile in ipsum transferri videatur, proprie tamen illud ipsi reservatur, et tantum directum transfertur in alterum. Quamobrem cum feudum, quod constituitur translatione dominii directi in alterum sibi reservato utili dicatur oblatum (§. 53.); patet, in hoc casu constitui feudum oblatum.

§. 115.

*Pluribus
feudum pot-
est constitui.*

Pluribus una eademque res in feudum potest dari vel offerri. Si res in feudum datur vel offertur, dominium utile vel directum in alterum transfertur (§. 87.) Si itaque pluribus una eademque res in feudum daretur vel offerretur, dominium eiusdem utile vel directum inter plures divideretur. Quamobrem cum dominium plenum, adeoque et utile et directum pro arbitrio domini diuidi possit (§. 22.); patet, rem vnam eandemque etiam pluribus posse in feudum dari vel offerri.

§. 116.

Cum igitur pluribus vna eademque res in feudum dari possit (§. 115.); plures etiam simul feudum tenere possunt eo, quo conuentum, modo.

§. 117.

Feudum etiam constitui potest pluribus certo ordine sibi inuicem successuris. Quod si enim feudum pluribus constituatur sibi inuicem certo ordine successuris, nihil aliud agitur, quam quod illud in diem vel sub conditione constituatur. Quare cum feudum in diem et sub conditione possit constitui (§. 65.); patet feudum posse etiam constitui pluribus certo ordine sibi successuris.

C A P V T I V.

Qui in Feudum dare, offerre et accipere possunt.

§. 118.

IN feudum dare vel offerre potest, qui alienare potest. *Quis in feudum dare vel offerre possit.* Tam enim datio quam oblatio feudi est translatio domini, haec directi (§. 51.), illa utilis (§. 50.) in alterum. Vt quis igitur in feudum dare vel offerre possit, requiritur, ut dominium directum vel utile adeoque partem domini in alterum possit transferre. Transferre vero dominium, vel partem eiusdem in alterum dicitur alienare (§. 24.). Patet itaque, quod in feudum dare vel offerre possit, qui alienare potest.

§. 119.

Qui alienare non potest, nec in feudum dare vel offerre potest. *Quis non potest.* Qui enim alienare nequit, nec partem domini in alterum transferre potest (§. 24.) Vt quis vero in feudum

dum dare vel offerre possit, requiritur, ut queat dominium directum vel utile, adeoque partem domini in alterum transferre (§. 50. 51.). Patet itaque, quod qui alienare non possit, nec in feudum dare vel offerre possit.

§. 120.

*Quomodo
possit vel
non.*

Quo modo quis alienare potest, vel non potest, eo etiam modo in feudum dare vel offerre potest, vel non. In feudum dare vel offerre potest, qui alienare potest (§. 118.). Quare si quis sub modo quodam alienare potest, eo modo etiam in feudum dare vel offerre posse necesse est. *q. e. u.*

Si vero ponatur, aliquem certo quodam modo alienare non posse; cum quis in feudum dare vel offerre non possit, qui alienare non potest (§. 119.), nec sub illo modo quis in feudum dare vel offerre potest. Patet itaque, quod quo modo quis alienare non possit, eo etiam modo, ipsum non posse in feudum dare vel offerre, *q. e. a.*

§. 121.

*Non potest,
qui exerci-
tium domi-
nii non ha-
bet.*

In feudum dare vel offerre non potest, qui non habet exercitium domini, seu liberam rerum suarum administrationem. In feudum enim dare vel offerre non potest, qui alienare non potest (§. 119.). Alienare vero nequit, qui exercitium domini non habet, seu liberam rerum suarum administrationem (G R O T. lib. 2. cap. 3. §. 6. de I. B. et P.); patet itaque, in feudum dare vel offerre non posse, qui liberam rerum suarum administrationem non habent.

Facile hinc vel ex ipso Iure Naturae deducitur, quod cum foeminae Saxonicae non habeant liberam rerum suarum administrationem, nisi sint illustres, nec illas in feudum dare vel offerre posse.

§. 122.

*An infantes,
furiosi pos-
sint.*

Hinc cum infantes, furiosi et similes, qui rationis usu destituuntur, etsi domini Iure Gentium capaces sint, ca-
reant

reant tamen exercitio domini (G R O T. *loc. cit.*); *infantes, furiosi et similes, qui rationis usu destituuntur, in feudum dare vel offerre non possunt.*

§. 123.

Sub qua conditione quis alienare potest, vel non potest, sub eadem etiam in feudum dare vel offerre potest, vel non. *Sub qua conditione quis possit.*
Qui alienare potest, etiam in feudum dare vel offerre potest (§. 118.). Quare si quis alienare possit, sub aliqua conditione, quod sub eadem in feudum dare possit, facile intelligitur. Patet itaque, sub qua conditione quis alienare potest, quod sub eadem possit etiam in feudum dare vel offerre, *q. e. 1.*

Contra, qui alienare non potest, nec in feudum dare vel offerre potest (§. 119.). Quare si quis sub quadam conditione alienare non possit, sub eadem etiam in feudum dare vel offerre non posse, facile patet. Hinc sub qua conditione quis alienare non potest, sub eadem nec in feudum dare vel offerre potest. *q. e. 2.*

Hinc cum iure positivo pupilli res immobiles sub conditione auctoritatis tutoris et confirmationis iudicialis possint alienare, ipsis Iuris Naturae principiis convenienter inferitur, quod et sub hac conditione easdem in feudum dare possint vel offerre. Intelligitur etiam, quod Episcopi, Abbates feuda concedere nequeant, nisi sub conditione consensus capituli, cum sine ea conditione nec alienare possint.

§. 124.

Qui infantum, furiosorum et similium negotia administrant, illorum nomine in feudum dare vel offerre non possunt. *An possit, qui aliorum res administrat.*
Qui enim res infantum, furiosorum, etc. administrant illorum nomine, alienare non possunt (G R O T. *lib. 2. cap. 3. §. 6. de I. B. et P.*) Hinc cum in feudum dare vel offerre nequeat, qui alienare nequit (§. 119.): patet, quod qui infantum, furiosorum et simi-

similium negotia administrant, in feudum dare vel offerre non possint.

Facile hinc intelligitur, quod cum illi, qui res pupillorum administrant, dicantur tutores, nec tutores posse pupillorum res in feudum dare, vel offerre, Iure scil. Naturae.

§. 125.

Quis imperium possit alienare.

Imperium in feudum dare vel offerre potest is, in cuius dominio illud est. Imperium enim alienari potest ab eo, in cuius est dominio (GROT. lib. 2. cap. 6. §. 3. de I. B. et P.). Quamobrem cum in feudum dare vel offerre possit, qui alienare potest (§. 118.); imperium potest in feudum dari vel offerri ab eo, in cuius dominio est.

§. 126.

Si regnum fuerit patrimoniale.

Hinc cum imperium sit in dominio regis, si regnum fuerit patrimoniale (GROT. loc. cit.), imperium vero in feudum dari vel offerri possit ab eo, in cuius dominio illud est (§. 125.); *Si regnum fuerit patrimoniale, imperium in feudum dari vel offerri potest a rege.*

§. 127.

Si regnum fuerit usufructuarium.

Cum vero si regnum fuerit usufructuarium, imperium in dominio populi maneat (GROT. loc. cit.), imperium vero in feudum dari vel offerri possit ab eo, in cuius est dominio (§. 125.); si regnum fuerit patrimoniale, illud in feudum dari vel offerri potest a populo. Cum vero quis sub alia conditione in feudum dare vel offerre non possit, quam sub qua alienare potest (§. 123.); imperium vero in regno usufructuario a populo alienari non possit absque consensu regis (GROT. loc. cit.); *si regnum fuerit usufructuarium, imperium in feudum dari vel offerri potest a populo, consensu tamen regis accedente.*

Plures conclusiones de datione vel oblatione imperii in feudum eruere desisto, cum ex alienatione imperii facili possint negotio deduci. Casus alienationis imperii vero satis tractat GROTIUS *loc. cit.* §. 3. *seqq.*

§. 128.

Princeps bona sua patrimonialia in feudum dare vel offerre potest illimitate; non vero bona domanialia nisi reuocabiliter quousque regnauerit, aut, si irreuocabiliter velit, cum populi consensu expresso vel tacito et praesumpto successorum. Bona enim patrimonialia principis dicuntur ea, quae princeps qua priuatus dominio pleno possidet. Qui vero dominium plenum habet, ille etiam partem eiusdem, adeoque et dominium directum et utile in alterum potest transferre (§. 23.). Qui vero dominium rei directum vel utile in alterum potest transferre, ille etiam eam rem in feudum dare vel offerre potest (§. 118.). Princeps itaque bona sua patrimonialia in feudum potest dare vel offerre, *q. e. 1.*

Rex an possit in feudum dare patrimonialia et domanialia.

Bona vero domanialia dicuntur ea, quae principi destinata sunt a populo ad sustentationem et dignitatem (§. 496. *Polit. WOLF.*), nec aliter alienari possunt a principe, quam reuocabiliter sub conditione, quousque regnauerit, cum ipsi saltem ususfructus, populo vero proprietas et omni successori aequae ac ipsi ius ad eadem competat. Si itaque princeps domanialia irreuocabiliter alienare velit, illud fieri debet cum consensu populi expresso vel tacito, et praesumpto successoris. Quare cum sub ea tantum conditione quis in feudum dare vel offerre possit, sub qua alienare potest (§. 123.); patet, quod princeps bona domanialia in feudum dare vel offerre non possit, nisi reuocabiliter, quousque regnauerit, vel si irreuocabiliter velit, cum consensu populi expresso vel tacito et praesumpto successorum, *q. e. 2.*

§. 129.

*Domanialia
in feudum
constituta
possunt reuo-
cari.*

Bona domanialia a principe in feudum data vel oblata sine consensu populi et successoris a successore quolibet reuocari possunt. Ad Domanialia ius etiam competit successoribus cuilibet. Quare cum facto alterius nemini ius suum quaesitum auferri possit; id vero fieret, si bona domanialia a principe in feudum data vel oblata, a successore non possent reuocari; reuocatio medium vnicum est finis liciti, nempe ne ius quaesitum auferatur. Quare cum medium vnicum finis liciti sit etiam licitum: Bona domanialia a principe in feudum data vel oblata absque consensu necessario reuocari possunt a successore quolibet.

§. 130.

*Qui feudum
acquirere
possint.*

Feudum acquirere non possunt, nisi qui domini capaces sunt, et eam fidelitatem praestare possunt, sub cuius conditione feudum conceditur. Feudum enim est dominium utile sub lege fidelitatis competens (§. 30.), hinc qui feudum acquirit, dominium quoddam acquirit. Qui vero dominium acquirere debet, eiusdem capax sit, necesse est, quod per se patet. Qui igitur feudum acquirere debet, eum domini capax esse oportet, q. e. 1.

Quoniam porro feudum sub conditione fidelitatis competit (§. 130.). Is etiam qui feudum acquirit, debet posse illam conditionem implere, adeoque fidelitatem illam praestare, sub qua feudum competit. Patet itaque, quod feudum acquirere non possit, nisi, qui illam fidelitatem praestare potest, sub qua conceditur, q. e. 2.

§. 131.

Hinc cum infantes, furiosi et similes, qui rationis usu destituuntur, domini iure Naturae non sint capaces

(GROT. lib. 2. cap. 8. §. 6. de I. B. et P.); nec infantes, furiosi et similes, qui rationis usu destituuntur, Iure Naturae feudum acquirere possunt. Cum vero dominium ipsis Iure Gentium reservari debeat (loc. cit.) feudum tamen ipsis Iure Gentium reservari debet.

ibid. in fine

§. 132.

Sub hypothese, quod fidelitatis praestatio servitia militaria inuoluat, feudum acquirere non possunt, nisi qui ad servitia militaria habiles sunt. Feudum enim acquirere non potest, nisi qui fidelitatem illam praestare potest, sub qua feudum conceditur (§. 130). Si quis vero ad servitia militaria sit inhabilis, et ponatur hypothesis, quod fidelitas servitia militaria inuoluat (§. 79.), tunc eam fidelitatem praestare non potest, sub qua feudum conceditur. Patet itaque, sub hypothese, quod fidelitas servitia militaria inuoluat, feudum accipere non posse, nisi qui ad fidelitatem habiles sunt.

Si fidelitas servitia militaria inuoluat.

§. 133.

Cum vero servitia militaria vel in persona vel per alios praestari possint; si fidelitas servitia militaria in persona praestanda inuoluat, feudum acquirere non possunt, nisi qui ad servitia militaria in persona praestanda habiles sunt; si vero fidelitas servitia militaria praecise non requirat in persona praestanda, feudum accipere etiam possunt, qui servitia militaria saltem queunt praestare per alios.

Si servitia militaria in persona praestanda sunt vel non.

§. 134.

Hinc cum feminae ad servitia militaria in persona praestanda habiles non credantur; in casu quo servitia militaria in persona praestanda sunt, feminae feudum accipere non possunt. Cum vero sibi non contradicat, feminas per alios praestare servitia militaria; in casu, quo servi-

Quando feminae possunt.

tia militaria per alios praestari possunt, foeminae feudum accipere queunt.

CAPUT V.

De

Iuribus et obligationibus domini feudi
et vassalli.

§. 135.

*Iura et obli-
gationes ex
feudo oriun-
tur.*

EX constitutione feudi oriuntur iura et obligationes. Feudi enim constitutio nititur pacto (§. 57.). Quamobrem cum pactum sit consensus duorum vel plurium in idem, faciendum nempe vel non faciendum (per def.) vi pacti quaedam agere vel non agere possumus vel etiam necessitamur. Oritur itaque ex pacto facultas vel etiam necessitas agendi vel non agendi. Quae utraque cum ex lege naturae, quae pacta servari iubet, proficiscatur, moralis dicitur (per def.) Quamobrem cum necessitas moralis agendi vel non agendi dicatur obligatio (§. 118. Part. I. Phil. Pract. WOLF.); facultas vero moralis agendi vel non agendi dicatur ius (§. 156. l. c.); patet ex quolibet pacto adeoque ex pacto feudali oriri iura et obligationes. Pactum vero feudale dicitur, quo nititur constitutio feudi (§. 58.); ex constitutione feudi itaque nasci iura et obligationes facile intelligitur.

§. 136.

*Obligationis
et iuris feu-
dalis defini-
tio.*

Obligatio, quae ex constitutione feudi, seu quod idem est, ex pacto feudali oritur, dicitur *obligatio feudalis*; et ius, quod ex pacto feudali oritur, dicitur *ius feudale*.

§. 137.

Quamobrem cum obligatio, ex pacto sit obligatio *Sunt perfecta* (GROT. lib. 2. c. 11. §. 1. sqq. de I. B. et P.) obligationi vero perfectae ius etiam perfectum respondeat (KOEHLER §. 780. I. N.); *obligatio feudalis est obligatio perfecta, et ius feudale est ius perfectum.*

§. 138.

Obligationes et iura feudalia inter dominum feudi et vasallum obtinent. Etenim domino feudi dominium directum (§. 55.), vasallo dominum utile in re feudali competit (§. 56.). Inter dominum feudi itaque et vasallum feudum constituitur (§. 31.). Quare cum ex constitutione feudi iura et obligationes feudalia nascantur (§. 133.); patet, obligationes et iura feudalia inter dominum feudi et vasallum obtinere. *Inter quos obtineant.*

§. 139.

Relatio inter dominum feudi et vasallum quoad iura et obligationes feudalia, dicitur *nexus feudalis*. Relatio in specie vasalli ad dominum feudi quoad iura et obligationes feudales dicitur *nexus vasalliticus*. *Nexus feudalis et vasalliticus quid.*

§. 140.

Obligatio feudalis domino et vasallo communis est obligatio ad fidelitatem. Feudum sub obligatione fidelitatis mutuae constituitur (§. 30.). Quare cum fidelitas mutua dicatur, quae tam a domino, quam vasallo praestari debet (§. 28.); facile patet, tam dominum feudi quam vasallum ad fidelitatem sibi inuicem praestandam obligari. Haec obligatio vero cum ex pacto oriatur, quo feudum constituitur, est feudalis (§. 136.). Et cum tam domino quam vasallo incumbat, communis dicenda est. Patet itaque

que, obligationem feudalem domino et vasallo communem esse ad fidelitatem praestandam.

§. 141.

*Obligatio
cuiusnam
maior.*

Obligatio vasalli ad fidelitatem maior esse debet obligatione domini feudi ad fidelitatem ipso Iure Naturae. Vasallo in re feudali competit dominium utile (§. 56.), adeoque pars proprietatis cum usufructu priuative (§. 20.); domino feudi vero dominium directum (§. 55.), atque adeo pars saltem aliqua proprietatis absque omni usufructu (§. 19.). Usufructus vero omnem utilitatem inuoluit, quae ex re percipi potest (§. 13.). Maiori itaque commodo ex re feudali gaudet vasallus quam dominus. Quare cum inter dominum feudi et vasallum pactum intercedat (§. 57.); in pactis vero ipsum Ius Naturae aequalitatem desideret (GROT. lib. 7. cap. 12. §. 8. de I. B. et P.): maius etiam sentiat incommodum vasallus, quam dominus feudi, necesse est. Incommodum vero circa rem feudalem aliud esse nequit, quam obligatio ad fidelitatem, vi cuius quis ad certa praestanda tenetur (§. 27.). Patet itaque obligationem vasalli ad fidelitatem maiorem esse debere obligatione domini ad eandem.

Hoc ipso iure positivo confirmatur, quo de fidelitate vasalli plurimus sermo fit, fidelitas domini vero saltem tacite quasi plerumque supponitur. Certe! dominum ad nulla seruitia teneri vasallo praestanda, uti hic tenetur domino, satis constat, sed ad protectionem saltem aliquam. Hac etiam ratione plures propositiones de obligatione vasalli licebit demonstrare, quam de obligatione domini.

§. 142. a)

Obligatio est necessitas moralis aliquid agendi vel non agendi (§. 118. P. I. Phil. Pr. Vniu. WOLF.). Obligatio itaque
maior

maior plura agenda vel non agenda inuoluere debet. Quare cum obligatio vasalli ad fidelitatem maior sit obligatione domini feudi (§. 141.). *Vasallus vi obligationis ad fidelitatem ad plura praestanda domino feudi tenetur, quam hic vasallo.*

§. 142. b)

Inter dominum feudi et vasallum societas intercedit, sed inaequalis. Obligatio ad fidelitatem communis est domino feudi et vasallo (§. 140.); Vterque itaque ad fidelitatem praestandam obligatur. Fidelitas vero est promptitudo salutem alterius quocunque modo promouendi (§. 27.). Tam itaque dominus feudi, quam vasallus ad salutem alterius promouendam obligatur. Ad commune igitur bonum unitis viribus promouendum tenentur, adeoque certum finem consequendum student, ex pacto quidem feudali (§. 136.). Quare cum pactum communis boni vel certi cuiusdam finis obtinendi gratia initum dicatur societas (per def.). Patet, quod inter dominum feudi et vasallum societas intercedat, q. e. 1.

Societas inter dominum et vasallum.

Obligatio vero vasalli ad fidelitatem maior est obligatione domini (§. 141.) et ad plura praestanda tenetur vasallus, quam dominus feudi (§. 142. a). Quare cum obligationi in vno respondeat ius in altero (§. 180. I. N. KOEHL.): Ius etiam domini feudi fidelitatem exigendi maius esse debet, iure vasalli, et dominus plura exigere potest a vasallo, quam hic ab illo. Neque adeo dominus feudi et vasallus eodem iure vtuntur, sed inaequali: Quamobrem cum societas, in qua non omnes aequali iure vtuntur, dicatur inaequalis (per def.); Patet quod societas inter dominum feudi et vasallum fit inaequalis, q. e. 2.

§. 143.

*Obligatio va-
salli genera-
lis.*

Vasallus in genere obligatur ad agnitionem domini directi rei feudalis in domino feudi et ad praestandam ipsi fidelitatem. Vasallo enim dominium utile in re feudali competit (§. 56.) dominium utile est relatum domini directi (§. 19. 20.); competat itaque alteri dominium directum rei feudalis, necesse est. Agnoscere itaque tenetur vasallus dominium directum in altero. Quare cum dominium directum rei feudalis domino feudi competit (§. 55.); ad agnoscendum dominium directum rei feudalis in domino feudi obligatur vasallus, *q. e. 1.*

Porro vasallo dominium utile sub conditione fidelitatis competit (§. 56.). Si itaque vasallus dominium utile velit sibi competere, illam etiam conditionem implere debet, sub qua saltem competere potest, adeoque fidelitatem praestet necesse est. Adest itaque necessitas moralis fidelitatem praestandi. Quare cum necessitas moralis agendi dicatur obligatio (§. 118. *Part. I. Phil. Pract. WOLF.*); vasallus ad fidelitatem praestandam obligatur domino feudi, *q. e. 2.*

§. 144.

*Obligatio ad
fidelitatem
quousque
tendat.*

Ad fidelitatem praestandam domino feudi vasallus non obligatur, nisi in causis feudalibus. Obligationes enim feudales, qualis est obligatio vasalli ad fidelitatem, intuitu feudi competunt (§. 136.). Obligatio itaque vasalli ad fidelitatem locum habere nequit, nisi in causis, quae feudum respiciunt. Quare cum causae, quae feudum respiciunt, dicantur feudales (*per def.*); vasallus ad fidelitatem domino feudi praestandam non obligatur, nisi in causis feudalibus.

§. 145.

Obligationes vasalli speciales demonstrari debent ex obligatione eiusdem ad agnitionem domini directi et ad praestandam fidelitatem. Obligationes enim speciales demonstrari debent ex generali. Obligatio vasalli generalis est ad agnitionem domini directi in domino feudi et ad praestandam fidelitatem (§. 143.); obligationes itaque vasalli speciales ex obligatione eiusdem ad agnitionem domini directi et ad praestationem fidelitatis demonstrari debent.

§. 146.

Iura domini feudi in genere consistunt in dominio directo et iure exigendi fidelitatem a vasallo. Obligatio enim vasalli generalis consistit in obligatione ad agnoscendum dominium directum in domino feudi et ad praestandam ipsi fidelitatem (§. 143.). Quare cum obligationi in vno respondere debeat ius in altero; competat domino feudi dominium directum, (quod et patet per def. §. 53.) et ius exigendi fidelitatem a vasallo, necesse est; patet itaque Iura domini feudi in genere consistere in dominio directo et in iure exigendi fidelitatem a vasallo.

§. 147.

Quare cum iura haec domini feudi sint generalia (§. 146.) Ex iuribus generalibus vero specialia deduci debeant; *Iura domini feudi specialia deducenda sunt ex dominio directo et iure exigendi fidelitatem a vasallo.*

§. 148.

Vasallus domino feudi perfecte obligatur ad praestandam fidelitatem et agnoscendum in ipso dominium directum. Obligatio enim vasalli erga dominum feudi est obligatio feudalis (§. 138.), consistit vero in agnitione

dominii directi et praestatione fidelitatis (§. 143.) Quare cum obligatio feudalis, utpote ex pacto nata, sit perfecta (§. 137.), facile patet vasallum perfecte obligari domino feudi ad praestandam fidelitatem et agnoscendum in ipso dominium directum.

§. 149.

Etiam ad officia humanitatis.

Quamobrem cum fidelitas inuoluat etiam officia humanitatis (§. 27.), ad fidelitatem vero vasallus perfecte obligetur (§. 143.); *vasallus domino feudi vel ad officia humanitatis perfecte obligatur.*

§. 150.

Ius perfectum domini exigendi fidelitatem.

Domino feudi ius perfectum competit fidelitatem exigendi a vasallo, adeoque eundem cogendi ad fidelitatis praestationem. Vasallus enim domino feudi perfecte obligatur ad fidelitatem (§. 148.). Cum igitur obligationi perfectae in vno respondeat ius perfectum in altero (§. 180. I. N. KOEHL.). Competat domino ius perfectum fidelitatem a vasallo exigendi, necesse est, *q. e. u.*

Cum vero ius perfectum dicatur, quod coniunctum est cum iure cogendi, si alter obligationi suae satisfacere noluerit (§. 235. Part. I. Phil. Pract. WOLF.). Domino feudi vero ius perfectum exigendi fidelitatem a vasallo competat (per dem.); facile patet, ipsi etiam competere ius cogendi vasallum ad fidelitatis praestationem, si ipse obligationi suae satisfacere noluerit. *q. e. a.*

§. 151.

Ut et officia humanitatis.

Quamobrem cum fidelitas inuoluat etiam officia humanitatis domino feudi praestanda (§. 27.); domino feudi vero ius perfectum competit fidelitatem exigendi, adeoque ius ad illam cogendi vasallum (§. 145.); *domino feudi competit ius perfectum exigendi officia humanitatis a vasallo*

sallo, eumque ad eadem cogendi ius, si sponte praestare nolit.

Hic §. vt et §. 144. contradicere videri possent *Spbo* 658. 659. I. N. WOLF., vbi dicitur, neminem ad officia humanitatis alterum cogere posse, neque adeoque ad officia nos perfecte obligari. Imo res ita se habet, si de obligatione ad officia humanitatis absolute loquamur sine alio respectu. In negotio vero feudali accedit obligatio ex pacto, quae perfecta est (*GRO T. Lib. 2. cap. .ii. §. 1. seqq. de I. B. et P.*). Quod vero liceat ad ea, ad quae solo Iure Naturae imperfecte obligamur, pacto perfecte nos obligare, dubium non est. Per pacta enim nos in genere obligamur ad ea, ad quae alias aut plane non, aut imperfecte saltem obligamur. Si enim perfecte iam obligaremur, obligationi ex pacto opus non esset. Magis autem adhuc periculosior videtur §. 660. l. c., quo dicitur, obligationem perfectam ad officia humanitatis libertati naturali repugnare. Negare non possumus, libertatem naturalem per pactum feudale restringi, vti fit per pacta in genere, ita, vt iam necessitatis sit, quod antea erat voluntatis. Vti autem per pactum in genere quis non fit seruus alterius, ita nec verendum est, per pactum feudale et obligationem perfectam ad officia humanitatis inde resultantem vasallum in seruitutem detrudi, vti in seqq. demonstrabimus.

§. 152.

Domino feudi competit ius puniendi vasallum, si obligationi suae non satisfaciat. Si enim vasallus obligationi suae feudali non satisfacit, domino feudi ius suum non tribuit. Iura vero ad statum hominis externum pertinent. Qui itaque ius alicui non tribuit, ille statum eiusdem externum reddit imperfectiorem. Qui vero statum externum alicuius reddit imperfectiorem, alterum laedit (§. 669. I. N. WOLF.). Quare cum cuiuslibet natura ius competat puniendi eum, qui ipsum laedit (§. 1061. loc. cit.); Domino feudi etiam competit ius puniendi vasallum, si hic obligationi suae non satisfaciat.

Ius puniendi vasallum.

*Imperium
domini in
vasallum
quale sit.*

§. 153. *Domino feudi competit imperium aliquod, sed maxime limitatum in vasallum.* Competit enim domino feudi ius perfectum exigendi fidelitatem a vasallo (§. 150.). Vi fidelitatis vero vasallus varias actiones in gratiam domini feudi edere obligatur (§. 27.); competit itaque domino feudi ius in quasdam actiones liberas vasalli. Quamobrem cum ius in actiones liberas alterius dicatur imperium (*per def.*) patet, quod domino feudi competat imperium aliquod in vasallum, *q. e. u.*

Cum vero domino feudi fidelitas saltem praestanda sit in causis feudalibus (§. 144.), hoc imperium vero saltem competat intuitu fidelitatis (*per dem.*) imperium etiam non nisi in causis feudalibus competere potest. Non itaque in omnes actiones liberas vasalli, sed paucissimas imperium competit domino. Quare cum imperium, quod non in omnes actiones liberas alicuius, sed quasdam saltem competit, sit limitatum, et in quo pauciores competit, eo magis sit limitatum. Patet, quod imperium domini feudi in vasallum maxime sit limitatum, *q. e. a.*

§. 154.

*Vasallus non
est subditus.*

Vasallus tamen non est subditus domini feudi propterea, quod domino feudi competat imperium quoddam in ipsum. Subditus enim est, qui imperio summo civili alicuius est subiectus (*per def.*) in subditum adeo competat imperium summum civile, necesse est. In vasallum vero domino feudi non competit imperium summum, sed imperium saltem maxime limitatum (§. 153.); patet itaque, vasallum non esse subditum domini feudi.

Non omnis enim, qui imperio cuidam subiectus est, ideo est subditus (G R O T. lib. 1. c. 3. §. 21. de I. B. et P.). Nam liberi v. c. imperio parentum sunt subiecti, horum tamen subdi-

subditi dici minime possunt. Hinc ex eo, quod quis imperio cuiusdam aliquali sit subiectus, non sequitur, eundem esse subditum.

Plura de quaestione, an vasallagium inferat subiectionem ex Iure Naturae deducere non conor. Cum enim quaestio illa de imperio Germanico potissimum intelligatur, et rationem suam habeat in peculiari Germaniae statu, adeoque ad Ius Publicum Germanicum spectet; merito ulterior disquisitio Ictis relinquatur.

§. 155.

Vasallus non est servus domini feudi. Servus enim dicitur, qui servituti, perfectae scilicet, subest. Servitus vero perfecta est dominium in omnes actiones liberas alterius (per def. WOLFII). Domino feudi vero imperium saltem maxime limitatum in quasdam actiones vasalli competit (§. 153.), neque adeoque dici potest, domino feudi competere dominium in actiones vasalli omnes, cum praeterea dominium maius ius sit, quam imperium. A minori itaque ad maius fieret consequentia, si vasallum servum domini dicere volueris. Quod cum non possit; patet, vasallum non esse servum domini feudi.

Vasallus non est servus domini feudi.

Si quis instaret, quod in vasalli quasdam actiones competat ius domino feudi, hoc libertati naturali repugnare, neque adeo plene liberum esse vasallum; qui vero liber non est, illum esse servum; reiicio hoc modo unum quemque ex pacto fieri servum, cum is etiam ius ad actiones quasdam alteri concedat, quod vero absurdum est. Si quis libertati vasalli nimius sit invidus, aliquod forsan solatii haurire poterit ex iis, quae de servitutibus imperfectis loquitur GROTIVS lib. 2. cap. 5. §. 30. de I. B. et P.

§. 156.

Vasallus obligatur domino feudi ad obedientiam in causis feodalibus. Competit enim domino feudi imperium in vasallum quoad causas feudales limitatum (§. 153.). Competat itaque domino feudi quoque ius imperandi

Vasallus ad obedientiam obligatur.

vasallo in causis feudalibus, necesse est. Iuri vero in vno obligatio in altero respondet. Vasallus itaque obligatur ad exequenda ea, quae dominus feudi in causis feudalibus imperare potest. Quamobrem cum promptitudo imperata exequendi dicatur obsequium seu obedientia (§. 124. *Polit. WOLF.*); patet vasallum obligari domino feudi ad obsequium in causis feudalibus.

§. 157.

An in bello iniusto seruire teneatur vasallus.

Si fidelitas a vasallo domino feudi praestanda inuoluat etiam seruitia militaria: vasallus tamen ad eorum praestationem cogi nequit, si bellum a domino feudi gerendum cognoscat iniustum, vel hoc saltem sibi persuadeat. In genere enim qui imperio alterius est subiectus, cogi nequit ad ea, quae iniusta cognoscit, vel saltem sibi persuadet (*GROT. lib. 2. cap. 26. §. 3. de I. B. et P.*). Quamobrem cum vi fidelitatis imperium quoddam in vasallum competat domino feudi (§. 153.). Fidelitas vero hic seruitia militaria inuoluere supponatur (§. 79.); patet, si vasallus bellum a domino feudi gerendum agnoscat iniustum vel id sibi persuadeat, ad seruitia militaria praestanda eundem cogi non posse.

Aliter hoc iure positivo. In casu enim, quo belli causam iniustam putat vasallus, nihilominus ad seruitia militaria obligatur, si feudum suum retinere velit, alias illud debet refutare (*SCHILT. Inst. Iur. Feud. cap. 6. §. 5.*) Nec dispositio haec ratione sua destituitur. Cum enim de iustitia belli difficulter iudicetur; frequentes inde oriantur controuersiae inter dominum et vasallum. Quas vero praescindere est legum positivarum.

§. 158.

Quoniam vasallus vnus plura feuda a diuersis dominis habere potest, id quod per se facile patet; in eo casu vtrique ad fidelitatem tenetur. Quod si vero collisio fit, vt
omni-

omnibus fidelitas praestari non possit; cui prae ceteris praestanda sit quaeri possit, item, quis sumtus ferre teneatur in bello a domino feudi gerendo, si fidelitas vasalli inuoluat seruitia militaria. Quoniam vero hasce quaestiones de foederibus explicauit GROTIVS lib. 2. cap. 15. §. 13. seqq. de I. B. et P., et facile applicatio possit fieri ad societatem feudalem; huic decisioni supersedeo.

§. 159.

Ad homagium domino feudi praestandum vasallus Iure Naturae non obligatur, licet eidem non repugnet. Homagium enim est iurata promissio fidelitatis (per def.). Ad fidelitatem vero vasallus ipso iure iam perfecte obligatur (§. 148.). Non igitur opus est, ut ad eandem iuramento se obstringat. Patet itaque ad homagium domino feudi praestandum vasallum Iure Naturae non obligari, q. e. u.

Homagium non est Iuris Naturae.

Cum vero iuramentum ipso Iure Naturae obtineat (GROT. lib. 2. cap. 13. §. 1. de I. B. et P.); promissio fidelitatis iurata ipso Iure Naturae obtinere potest. Quare cum id, quod ipso Iure Naturae obtinere potest, eidem non repugnet; homagium Iuri Naturae non repugnat, q. e. a.

§. 160.

Vasallus re feudali ita uti debet, ut domino feudi quoad iura sua nullum praeiudicium inferatur. Domino enim feudi circa rem feudalem iura sua competunt (§. 146.). Quae ex ipsis vasalli obligationibus fluunt (§. 143.). Licet itaque vasallus vi domini utilis et usufructus inde sibi competentis re feudali uti possit (§. 20. 13.). Hoc tamen fieri debet saluis iuribus domini feudi. Patet ideo, vasallum re feudali ita uti debere, ut domino feudi

Quomodo vasallus re feudali uti debeat.

feudi nullum inde praeiudicium quoad iura sua inferatur.

§. 161.

Obligatio domini feudi generalis.

Dominus feudi in genere obligatur ad agnoscendum dominium utile in vasallo, et praestandam ipsi fidelitatem pro ratione ipsius determinatam. Domino feudi enim competit dominium directum in re feudali (§. 55.). Quare cum dominium directum in vno supponat dominium utile in altero, tanquam correlatum (§. 19. 20.). Dominium utile vero vasallo competat in re feudali (§. 56.); dominus feudi ad agnoscendum dominium utile in vasallo tenetur, *q. e. 1.*

Cum vero obligatio ad fidelitatem communis sit domino feudi et vasallo; facile patet, ad fidelitatem praestandam vasallo, teneri quoque dominum feudi, *q. e. a.*

Cum vero non eadem sit obligatio domini ad fidelitatem, quae est vasalli, sed obligatio huius sit maior (§. 141.), nec ad eandem fidelitatem vasallo praestandam obligari posse dominum, ad quam obligatur ipsi vasallus. Patet itaque, dominum obligari tantum vasallo ad fidelitatem pro ratione ipsius determinatam, *q. e. 3.*

§. 162.

Fidelitas domini, in quo consistat.

Cum itaque fidelitas pacto feudali determinatur (§. 77.), pacto feudali praeter officia humanitatis se obligare quoque potest dominus vasallo ad protectionem ipsi praestandam. Definiri itaque poterit *fidelitas domini* per promptitudinem salutem vasalli quocunque modo et vel officio humanitatis promouendi et protectionem ipsi praestandam (§. 27.).

§. 163.

Quare cum dominus vasallo ad fidelitatem suo modo *Obligatio ad*
determinatam obligetur (§. 161.); fidelitas domini vero et *protectionem.*
iam inuoluat protectionem (ex hyp. §. 162.): Dominus feu-
di vasallo obligatur ad protectionem ipsi praestandam.

§. 164.

Notioni feudi oblati praesertim conuenit, ut dominus *Hoc feudo*
feudi ad aliquid vicissim praestandum obligetur vasallo. *oblato maxi-*
Feudum enim oblatum est, quod constituitur translatione *me conuenit.*
dominii directi in alterum, sibi reseruato utili (§. 53.).
Qui itaque feudum offert, rem quam antea pleno iure
possidebat, iam minus pleno iure possidet, adeoque obla-
tio feudi intuitu offerentis onerosa est. Adesse vero de-
bet ratio, cur quis sibimet ipsi onus imponat, et commo-
dum in alium transferat (§. 30. *Metaph. WOLF.*). Ra-
tio vero plerumque, si nobis onus imponamus et commo-
dum in alterum transferamus, esse solet, ut aliud commo-
dum ab altero accipiamus. Si vero aliud commodum ac-
cipere debeat feudum offerens, is cui feudum offertur, ali-
quid ipsi dare vel facere, hoc est, praestare debet. Patet
itaque notioni feudi oblati quam maxime conuenire, ut do-
minus feudi vicissim aliquid praestet.

Confirmatur haec thesis per exempla feudorum oblatorum
in iure positiuo.

§. 165.

Iura vasalli consistunt in genere in dominio utili et iu- *Iura vasalli*
re exigendi fidelitatem reciprocam a domino feudi, modo *quacnam*
suo determinatam. Obligatio enim domini feudi in gene- *sint.*
re consistit in agnitione domini utilis in vasallo et praesta-
tione fidelitatis reciprocae, pro ratione ipsius determina-
tae (§. 161.). Quare cum obligationi in vno respondere de-

beat ius in altero; competat vasallo dominium utile et ius fidelitatem reciprocam exigendi a domino feudi, si hic eandem promiserit, necesse est. Patet itaque iura vasalli in genere consistere in dominio utili et iure exigendi fidelitatem reciprocam a domino feudi modo suo determinatam.

§. 166.

Ius vasalli perfectum.

Competit vasallo ius perfectum exigendi fidelitatem a domino feudi, et si sponte praestare nolit, ipsum cogendi. Dominus feudi vasallo ad fidelitatem reciprocam praestandam ex pacto feudali obligatur (§. 161.). Quamobrem cum obligatio ex pacto feudali sit perfecta (§. 137.) Obligatio domini feudi in hoc casu ad fidelitatem perfecta est. Obligationi vero perfectae in vno respondet ius perfectum in altero (§. 780. I. N. KOEHL.). Competit itaque vasallo ius et quidem perfectum exigendi fidelitatem reciprocam a domino feudi, q. e. 1.

Cum vero ius perfectum dicatur, cum quo connexum est ius cogendi, si alter obligationi suae satisfacere noluerit (§. 235. Part. I. Phil. Pract. WOLF.). Vasallo vero competat ius perfectum exigendi fidelitatem a domino feudi (*per demonstr.*); Patet, quod vasallo competat etiam ius cogendi dominum feudi, si fidelitatem suam sponte praestare noluerit, q. e. 2.

§. 167.

Si dominum feudi cogere nolit aut non possit.

Quodsi vasallus dominum feudi ad fidelitatem reciprocam cogere aut nolit, aut non possit, licet ipsi ab obligatione sua feudali recedere. Quod enim dominus feudi fidelitatem reciprocam vasallo debeat praestare, cum ad hoc vi pacti feudalis teneatur (§. 161.), hoc est obligatio feudalis (§. 136.) Si itaque dominus feudi fidelitatem promissam non praestat vasallo, obligationi suae feudali non satisfacit,

facit, adeoque recedit a pacto feudali. Si vero paciscen-
tium vnus a pacto recedit, et alteri recedere licet (GROT.
lib. 3. cap. 19. §. 4. de I. B. et P.). Patet itaque, si dominus
feudi vasallo fidelitatem reciprocam non praestet, hunc ab
obligatione sua feudali quoque liberari.

§. 168.

Si vasallus ab obligatione sua feudali liberatur, feu- Quid fiat, si
dum eius fit allodium. Obligatio enim vasalli consistit in *vasallus ab*
agnitione domini directi in domino feudi et praestatione *obligatione*
fidelitatis (§. 143.). Quodsi igitur ab obligatione sua feu- *sua libere-*
dali liberetur, amplius eidem satisfacere non tenetur, nec
adeo obligatur agnoscere dominium rei feudalis directum
in domino feudi, nec praestare ipsi fidelitatem. Si vero
dominium directum rei feudalis in altero amplius agnosce-
re et intuitu eiusdem aliquid praestare non tenetur, domi-
nium plenum ipsi in re feudali competit, et eadem euadit
ab omni praestatione libera. Quare cum res, quae pleno
dominio nobis competit et ab omni praestatione libera est,
dicatur allodium (*per def.*); patet, si vasallus ab obligatio-
ne sua feudali liberetur, feudum ipsius fieri allodium.

§. 169.

Dominium directum domini feudi limitatur per do- Dominium
minium utile vasalli, et dominium utile vasalli limitatur directum et
per dominium directum domini feudi. Vtrumque enim *utile per*
dominium directum domini feudi et dominium utile vasalli *quid limi-*
consistit in proprietate limitata (§. 19. 20.). Proprietas *tentur.*
vero limitari dicitur, quatenus aliqui actus, circa quos pro-
prietas versatur, vni, reliqui alteri competunt (§. 15. *in de-*
monstr.). Actus reliqui proprietatis, qui domino feudi
non competunt, competunt vasallo vi domini utilitis (§. 56.)
et actus reliqui proprietatis, qui vasallo non competunt,

competunt domino feudi, vi dominii directi (§. 55.). Patet itaque dominium directum domini feudi limitari per dominium utile vassalli, et dominium utile vassalli limitari per dominium directum domini feudi.

§. 170.

Vasallus feudum alienare potest.

Vasallus feudum suum alienare potest, quatenus id fieri potest sine praeiudicio domini feudi. Feudum est dominium utile (§. 30.), adeoque pars dominii pleni (§. 23.). Qui vero dominium plenum, vel partem eiusdem tenet, illud vel totum vel ex parte in alterum potest transferre (GROT. lib. 2. cap. 6. §. 1. n. 1. de I. B. et P.). Translatio vero dominii vel partis eiusdem dicitur alienatio (§. 24.). Patet itaque vasallum feudum suum posse alienare, q. e. 1.

Cum vero vasallus vi dominii utilis habeat saltem proprietatem limitatam (§. 20.) adeoque limitato saltem modo de substantia rei feudalis disponere possit (§. 15.) dominium suum utile vero per dominium directum feudi limitetur (§. 169.); patet, quod vasallus feudum suum alienare aliter non possit, quam si id fiat sine praeiudicio domini feudi, q. e. 2.

Propositio haec intelligenda est, si in pacto feudali nihil fuerit determinatum. Si enim in illo expresse aliquid fuit constitutum, nulla iam quaestio superest.

§. 171.

An consensu domini ad alienationem feudi sit opus.

Hinc si nullum apparet seu metuendum est ex alienatione feudi praeiudicium domino feudi, eiusdem consensus necessarius non est; si vero immineat praeiudicium, necessarius est. Vasallus enim vi dominii sui utilis et proprietatis inde sibi competentis alienare potest feudum (§. 170. n. 1.) et adeo vi iuris sibi competentis alienat. Qui vero vi iuris sibi competentis quid agit, alterius consensu non indiget;

diget; neque adeo vasallus opus habet consensu domini feudi in alienationem feudi, *q. e. 1.*

Quoniam vero alienatio feudi fieri debet sine praeiudicio domini feudi (§. 170.); patet, tunc demum consensum domini in alienationem feudi necessarium non esse, si nullum inde praeiudicium domino feudi immineat, *q. e. 2.*

Porro invito iura sua non possunt auferri aut minui facto alterius, sed si id fieri debeat, alter debet consentire; Praeiudicium vero infertur alicui, si iura alicui auferuntur vel minuuntur. Patet itaque, quod consensus domini in alienationem feudi necessarius sit, si domino feudi inde immineat praeiudicium, *q. e. 3.*

§. 172.

Hinc si dominus feudi vasalli personam eiusque qualitates personales respexit in feudo concedendo; si persona vasalli mutaretur, quod fit per alienationem feudi (§. 24.), utique praeiudicium domino feudi immineret. Posset enim alienatio fieri ei, qui easdem qualitates non haberet, quas respexit dominus feudi. Si vero praeiudicium imminet domino feudi ex alienatione, eiusdem consensus ad eandem necessarius est (§. 171.); hinc, *si dominus feudi personam vasalli eiusque qualitates personales respexerit, ad alienationem feudi necessarius est consensus domini.*

Necessarius est, si personam respexit dominus feudi.

§. 173.

Si igitur seruitia militaria in persona praestanda fidelitas inuoluat, utique a domino respicitur persona vasalli, cum ipsi in hoc casu aequipollere non possit, quem habeat vasallum. Hinc sub hypothese seruitiorum militarium in persona praestandorum requiritur consensus domini in alienationem feudi (§. 172.).

Necessarius est, si seruitia in persona praestanda.

Et haec ratio est, cur iure politico ad alienationem feudi requiratur consensus domini. Cum enim origo feudorum sit militaris, et quidem servitia militaria in persona fuerint praestanda, utique si vassallus alienare voluit feudum, opus fuit consensu domini. Id quod vel ex solis rationis principiis sequi, iam ostendimus.

§. 174.

*Tutius est
consensum
domini adhi-
bere.*

Tutius est, consensum domini in alienationem feudi semper adhibere. Consensu enim domini in alienationem feudi opus est, quoties praeiudicium inde posset evenire seu imminet domino feudi (§. 171.). Dominus feudi vero optime sine dubio iudicare potest de praeiudicio ex alienatione feudi sibi imminente, et facile vassallus praeiudicium aliquod domino inde eveniens perspicere nequit. Pone igitur, actu fieri alienationem a vassallo putante etiam nullum inde praeiudicium inferri domino. Facta vero alienatione praeiudicium inferitur domino. Violatur itaque per alienationem feudi ius domini et adeo laeditur dominus feudi, eique contra vassallum licet, quae contra laedentem. Pone contra alienationem feudi fieri consentiente domino; facta vero alienatione praeiudicium inferri domino; quoniam volenti non fit iniuria, nec per alienationem feudi, etsi praeiudicium inferat, in hoc casu violatur ius domini. Certum itaque semper est; si adhibeatur consensus domini in alienationem feudi, nunquam eundem laedi a vassallo, nec adeo contra ipsum, quae contra laedentem, licere domino; si vero non adhibeatur, illud incertum est, (*per demonstrata*). Cum itaque tutius sit certum eligere prae incerto; tutius quoque est in alienationem feudi requirere semper consensum domini feudi.

§. 175.

*Laudemium
an sit Iuris
Naturae.*

Laudemium Iure Naturae non requiritur. Quod si enim ad alienationem feudi consensus etiam domini necessarius

farius fit (§. 171.); demonstrari tamen Iure Naturae non potest, aliquid pro consensu domini praestito in alienationem feudi debere praestari domino feudi. Quamobrem cum praestatio, quae fit domino feudi a nouo vasallo pro praestito in alienationem feudi consensu iure positiuo dicatur laudemium (STRVV. cap. 10. §. 12. Synt. Iur. Feud.); patet, quod laudemium Iure Naturae non requiratur.

§. 176.

Vasallus feudum alienare non potest, quam sub ea conditione, sub qua illud possidet. Plus enim iuris quis in alterum transferre non potest, quam ipse habet. Si vero vasallus alienaret feudum sub alia conditione, fauorabiliori scilicet, quam sub qua illud habet, plus iuris in alterum transferret per alienationem. Patet itaque vasallum feudum alienare non posse sub alia conditione, quam sub qua illud possidet.

Sub qua conditione vasallus alienare possit.

§. 177.

Hinc cum vasallus in feudo plus non habeat, quam dominium utile et illud quidem sub conditione fidelitatis praestandae; *vasallus qui feudum alienat, plus in alterum transferre non potest quam dominium utile, et quidem sub onere fidelitatis praestandae domino feudi (§. 176).*

Sub conditione fidelitatis alienare debet.

§. 178.

Alienatio feudi fieri nequit, nisi domino saluum maneat dominium suum directum et ius exigendi fidelitatem. Alienatio enim feudi fieri debet sine praeiudicio domini feudi (§. 170.). Praeiudicium vero ipsi inferretur, si iura ipsius salua non manerent. Iura vero domini feudi consistunt in dominio directo et iure exigendi fidelitatem a vasallo (§. 146.). Patet itaque, alienationem feudi fieri non posse,

Saluis iuribus domino feudi.

posse, nisi saluum maneat domino dominium suum directum et ius exigendi fidelitatem.

§. 179.

Cuinam feudum possit alienari.

Alienatio feudi fieri nequit nisi ei, qui dominii capax est et illam fidelitatem praestare potest, sub qua feudum competit. Feudum enim est dominium quoddam, utile nempe (§. 30.). Cui itaque feudum alienatur, in illum dominium quoddam transfertur (§. 24.). Dominium vero transferri non potest, nisi in eum, qui eiusdem capax est. Patet itaque feudum alienari non posse, nisi ei, qui dominii capax est, *q. e. 1.*

Feudum porro sub alia conditione alienari non potest, quam sub qua competit (§. 176.); Cui igitur feudum alienatur, debet illam conditionem implere posse, sub qua competit. Quamobrem cum feudum sub conditione fidelitatis praestandae competat (§. 30.); alienatio feudi fieri nequit nisi ei, qui illam fidelitatem praestare potest, sub cuius conditione feudum competit, *q. e. 2.*

aliter.

Domino feudi saluum manere debet in alienatione feudi ius suum exigendi fidelitatem (§. 178.). Fidelitatem exigendi ius vero saluum ipsi non manet, si is, cui alienatur feudum, fidelitatem eam praestare non possit, sub qua feudum competit. Patet adeo, feudum alienari non posse, nisi ei, qui illam fidelitatem praestare potest, sub qua feudum competit, *q. e. 2.*

§. 180.

Nulli, quam qui feudum acquirere potest.

Alienatio feudi igitur fieri non potest, nisi ei, qui feudum acquirere potest. Feudum enim acquirere non potest, nisi qui dominii capax est, et illam fidelitatem praestare potest, quam feudum inuoluit (§. 130.). Feudum vero alie-

alienari etiam non potest, nisi ei, qui dominii capax est et fidelitatem requisitam praestare potest (§. 179.). Patet igitur, feudum alienari non posse nisi ei, qui feudum acquirere potest.

Hinc quas conclusiones speciales supra deduxi ex principio generali de eo, qui feudum acquirere potest, illae etiam hic valent. Easdem vero denuo eruere de eo, cui feudum alienari potest, superfluum esset.

§. 181.

*Subinfeudatione non totum dominium utile transfer-
tur in alterum, sed pars quaedam proprietatis remanet
apud vasallum priorem, quae iam intuitu ipsius vocatur
dominium directum.* Si quis enim feudum constituit, par-
ticula proprietatis penes ipsum remanet (§. 49.), quae di-
citur dominium directum (§. 19.). Subfeudum vero spe-
cies feudi est (§. 95.). Si quis igitur subfeudum constituit re-
manere etiam debet penes ipsum particula quaedam proprie-
tatis, quae dominium directum vocatur. Quare cum sub-
infeudanti non competat nisi dominium utile (§. 97.); ex do-
minio utili penes subinfeudantem debet remanere particu-
la proprietatis. Patet itaque, subinfeudatione non totum
dominium utile transferri in alterum, sed partem quandam
proprietatis remanere penes vasallum priorem, quae intui-
tu ipsius dominium directum audit.

§. 182.

*Subinfeudatio est alienatio feudi, non vero totalis, sed
partialis tantum.* Subinfeudatione enim pars dominii
utilis, in quo feudum consistit, a vasallo transfertur in alte-
rum (§. 97.). Translatio vero dominii vel partis eiusdem
dicitur alienatio (§. 24.); patet itaque subinfeudationem
esse alienationem quandam, q. e. i.

*Subinfeuda-
tio est alic-
natio.*

Cum vero non totum dominium utile, in quo feudum consistit, per subinfeudationem transferatur, sed saltem pars eiusdem (§. 181.), facile intelligitur, subinfeudationem non esse alienationem totalem feudi, sed partialem tantum, q. e. 2.

§. 183.

*Vasallus
subinfeuda-
re potest.*

Vasallus feudum suum subinfeudare potest, sed non alio modo et sub alia conditione, quam quo et sub qua illud alienare potest. Subinfeudatio est species alienationis (§. 182.). Quare cum vasallus feudum suum possit alienare (§. 170.). Quin illud subinfeudare etiam possit, non dubitandum est, q. e. 1.

Cum vero vasallus feudum suum non illimitato modo et sub qualibet conditione alienare possit (§. 170. seqq.). Subinfeudatio vero sit species alienationis (§. 182.), et de specie valeant, quae de genere; vasallus feudum suum non alio modo potest subinfeudare, quam quo illud potest alienare, q. e. 2.

§. 184.

*Quantum
effectum sub-
infeudatio
producat.*

Cum vero subinfeudatio sit tantum alienatio feudi partialis, non vero totalis (§. 182.); subinfeudatio tantum effectum producere non potest, quam alienatio feudi totalis.

§. 185.

*In quo const-
tat effectus
alienationis
et subinfeu-
dationis.*

Alienatione totali feudi omnis nexus feudalis vasalli alienantis cum domino feudi tollitur. Subinfeudatione vero nexus feudalis cum vasallo subinfeudante non tollitur, sed remanet. Per alienationem enim feudi totalem vasallus omne dominium suum utile transfert in alterum cum illa conditione fidelitatis, sub qua competit; neque illud adeo amplius penes ipsum est. Cum itaque intuitu domini utilitatis et fidelitatis in nexu feudali sit cum domino feudi

(§. 139.),

(§. 139.), sublata vero causa tollatur etiam effectus; per alienationem feudi tollitur omnis nexus feudalisis vasalli alienantis cum domino feudi, *q. e. u.*

Subinfeudatione vero non omne dominium utile vasalli transfertur in alterum, sed pars penes ipsum remanet (§. 181.). Quare cum intuitu dominii utilis in nexu feudali sit cum domino feudi (§. 139.), manente vero causa, effectus tolli nequeat; nexus etiam feudalisis vasalli cum domino subinfeudatione non tollitur, sed remanet, *q. e. a.*

§. 186.

Per alienationem feudi totalem alienans desinit esse vasallus et is, cui fit alienatio, iam est vasallus; Subinfeudatione vero licet facta subinfeudans manet vasallus. Per alienationem feudi totalem tollitur nexus feudalisis cum alienante (§. 185.). Quare cum intuitu nexus feudalisis quis sit vasallus, dum nempe ipsi qua tali iura et obligationes feudalia competunt (§. 139.). Patet quod nexu feudali cum aliquo sublato is vasallus esse desinat. Hinc per alienationem totalem alienans desinit esse vasallus, *q. e. 1.*

Quando persona vasalli mutatur.

Cum alienans vasallus iura et obligationes sua feudalia in alium transferat (§. 24.); illi, cui fit alienatio iam iura illa et obligationes feudalia competunt. Quare cum intuitu iurium et obligationum feudalium quis sit in nexu feudali, adeoque et vasallus (§. 139.); is, cui fit alienatio, iam est vasallus, *q. e. 2.*

Subinfeudatione vero nexus feudalisis cum subinfeudante non tollitur (§. 185.). Quare cum intuitu nexus feudalisis quis sit vasallus (§. 139.). Subinfeudans non obstante subinfeudatione manet vasallus, *q. e. 3.*

§. 187.

Subinfeudans ad fidelitatem obligatur adhuc.

Quare cum subinfeudans maneat adhuc vasallus (§. 186.), vasallus vero ad fidelitatem domino feudi praestandam obligetur (§. 143.); *subinfeudans domino feudi adhuc ad fidelitatem praestandam obligatur.*

§. 188.

Subinfeudationi non obstat obligatio vasalli.

Hinc cum obligatio vasalli eadem maneat adhuc post subinfeudationem, quae erat ante (§. 187.): *Subinfeudationi non obstat illa obligatio, qua vasallus tenetur domino feudi.*

§. 189.

Is cui subinfeudatio fit, vasallus fit tam subinfeudantis quam prioris domini feudi. Si enim alicui fit subinfeudatio; dominium utile in ipsum transfertur sub conditione fidelitatis (§. 97.). Quare cum is dicatur vasallus, cui dominium utile sub conditione fidelitatis competit (§. 56.); patet eum, cui fit subinfeudatio, fieri vasallum *q. e. 1.*

Cum vero dominium directum aliquod tam priori domino feudi, quam subinfeudanti adhuc competat in re feudali (§. 181.), vasallus vero quis dicatur intuitu eius cui competit dominium directum in re feudali, cum sint relata. Patet, quod is, cui fit subinfeudatio, fiat vasallus tam subinfeudantis quam prioris domini, *q. e. 2.*

§. 190.

Subvasallus quis dicatur.

Vasallus, qui subfeudum tenet, intuitu prioris domini in specie dicitur *Subvasallus.*

§. 191.

De subvasallo quatenus valeant.

Cum igitur subvasallus sit species vasalli (§. 190.); de specie vero valeant, quae de genere; *de subvasallo eadem valent, quae valent de vasallo.*

§. 192.

Ius subuasalli diutius durare non potest, quam durat ius vasalli prioris. Pone enim resolui ius vasalli prioris. *Quamdiu duret ius subuasalli.* Cum resolutio iure dantis, resoluatur etiam ius accipientis, subuasallus vero ius suum habeat a vasallo priori per subinfeudationem acquisitum (§. 183.); iure vasalli resolutio, resoluitur etiam ius subuasalli. Quamobrem cum ius alicuius non duret amplius si resoluatur; patet, ius subuasalli diutius non durare, quam durat ius vasalli prioris.

§. 193.

Refutatio feudi dicitur renunciatio, quae fit iuri domini utili in re feudali competentis, adeoque omnibus iuribus quae feudum inuoluit. Quare cum iuri nostro renunciemus in gratiam alterius; *Refutatio feudi quid sit.* *refutatio feudi fieri potest vel in gratiam domini feudi vel in gratiam tertii alicuius.*

§. 194.

Vasallus feudum in gratiam domini feudi refutare non potest absque ipsius consensu. Vasallus enim qui feudum refutat, renunciat dominio suo utili. Quod si igitur in gratiam domini feudi refutaret, dominium utile in illum transferretur. Cum vero intuitu domini utili, domino feudi competat ius exigendi fidelitatem (§. 145.), cessante vero causa cesset etiam effectus; cessante itaque dominio utili in vasallo, cessaret etiam ius domini feudi exigendi fidelitatem. Si igitur vasallus feudum suum in gratiam domini refutaret, renunciaret simul iuri cuidam domini feudi, adeoque iuri alieno. Quod cum sit absurdum; vasallus feudum in gratiam ipsius domini refutare non potest, q. e. u.

Cum vero volenti non fiat iniuria. Si dominus feudi consentit, ut ipsi ius exigendi fidelitatem a vasallo am-

plius non competat, quin hoc fieri possit, dubitandum non est. Patet itaque vasallum feudum suum refutare non posse in gratiam domini absque ipsius consensu, bene vero si consentiat, *q. e. a.*

§. 195.

De refutatione in gratiam tertii.

Refutatio feudi in gratiam tertii facta est alienatio. Refutatio feudi enim in gratiam tertii est renunciatio facta dominio utili in re feudali in gratiam tertii (§. 193.). Transfertur itaque per illum in tertium dominium utile. Quare cum translatio domini vel partis eiusdem dicatur alienatio (§. 24.); patet refutationem feudi in gratiam tertii factam esse alienationem.

§. 196.

Quomodo in gratiam tertii refutare possit.

Cum itaque refutatio feudi sit alienationis species (§. 195.); de refutatione feudi valere debent, quae valent de alienatione in genere. Quamobrem cum vasallo feudum suum alienare liceat, etsi saltem sub quodam modo, sub alio non (§. 170. seqq.). *Vasallus etiam feudum suum refutare in gratiam tertii potest eo modo, quo alienare potest, et eo modo non potest, quo alienare non potest.*

§. 197.

Testari de feudo potest vasallus.

Vasallus de feudo potest testari Iure Naturae. Ipso enim Iure Naturae testari licet (GROT. lib. 2. cap. 6. §. 14. de I. B. et P.). Testamentum vero est species alienationis (loc. cit.). Testari igitur licet de iis, quae licet alienare. Quare cum vasallus feudum suum possit alienare (§. 170.); patet, quod vasallus de feudo suo ipso Iure Naturae possit testari.

§. 198.

Quomodo testari possit.

Cum vero testatio sit alienationis species (GROT. loc. cit.) quoad testationem de feudo valere debent, quae valent

lent de alienatione feudi in genere. Quare cum vasallus feudum suum certo modo alienare possit, certo non possit (*§. 170. seqq.*); *vasallus de feudo testari alio modo non potest, quam quo modo illud potest alienare.*

Conclusiones speciales, quo modo testari, item quo refutare liceat, vel non, deducere desisto. Cum enim testationem et refutationem ad alienationem reduxerim; eadem regulae de illis obtinent, quae de hac. Omnes itaque regulae de alienatione hic repetendae essent, quod vero foret superfluum.

§. 199.

Vasallus de substantia rei feudalis disponere potest, Quomodo de quatenus inde praeiudicium domino feudi non infertur. *substantia feudi disponat vasallus.*
 Vasallo vi dominii utilis competit proprietas quaedam in re feudali (*§. 20.*); Quare cum proprietas sit ius de substantia rei disponendi (*§. 12.*); vasallus de substantia rei feudalis disponere potest, *q. e. u.*

Cum vero proprietas quae vasallo competit vi dominii utilis sit limitata (*§. 20.*); adeoque limitato saltem modo de substantia rei feudalis disponere possit (*§. 15.*). Proprietas vasalli vero limitatur per dominium directum domini feudi (*§. 169.*); patet itaque, vasallum de substantia rei feudalis posse disponere saltem, quatenus id fieri potest sine praeiudicio domini feudi, *q. e. a.*

§. 200.

Vasallus fructus ex re feudali percipit. Vasallo *Vasallus fructus percipit.*
 enim vi dominii utilis ususfructus et priuative quidem competit (*§. 20.*). Ususfructus vero est ius omnem utilitatem percipiendi ex feudo adeoque et fructus (*§. 13.*). Patet itaque vasallum ex re feudali percipere fructus.

§. 201.

Cuius thesaurus in re feudali inuentus sit.

Thesaurus cum Iure Naturae fiat inuentoris et occupantis (GROT. lib. 2. cap. 8. §. 7. de I. B. et P.); *thesaurus in re feudali inuentus ad vasallum non pertinet, nisi illum inuenerit et occupauerit; Aliud tamen iure positiuo potest constitui (GROT. loc. cit.).*

Hinc ius positiuum thesaurum vasallo adiudicat, nec ratione sua destituitur. Cum enim vasallus fructus ex feudo percipiat (§. 200.), thesaurus vero ad fructus licet extraordinarios referatur; ex hac ratione thesaurus vasallo potuit a iure civili adiudicari.

§. 202.

Feudum oppignorare potest vasallus.

Vasallus feudum suum potest oppignorare, non vero in alio casu, quam in quo illud potest alienare. Quicumque enim alienare potest, potest etiam oppignorare. Quare cum vasallus feudum suum alienare possit (§. 170.); patet, illum posse etiam feudum oppignorare, *q. e. u.*

Cum vero in certo casu vasallus feudum suum alienare possit, in certo non possit (§. cit. seqq.); patet quod et oppignorare feudum non possit in alio casu vasallus, quam in quo illud potest alienare, *q. e. a.*

§. 203.

Meliorare feudum potest, non deteriorare.

Vasallus rem feudalem potest reddere meliorem, non vero deteriolem. Vasallus enim re feudali ita vti debet, ut nullum inde praeiudicium eueniat domino feudi (§. 160.). Facile vero intelligitur, si vasallus rem feudalem meliorem reddat, nullum praeiudicium inde euenire domino feudi, bene vero, si illam reddat deteriolem. Patet itaque vasallum rem feudalem posse quidem reddere meliorem, non vero deteriolem.

§. 204.

Vasallus rei feudali acquirere potest servitutes (scil. reales); non vero imponere, nisi sint temporariae. *An vasallus servitutes acquirat et imponat.* Vasallus enim rem feudalem meliorem reddere potest (§. 203.). Cum itaque per acquisitionem servitutum rei feudali iura acquirantur, adeoque melior reddatur; patet, quod vasallus rei feudali servitutes possit acquirere, q. e. 1.

Cum vero per impositionem servitutum rei feudali onus imponatur, adeoque deterior illa reddatur; Vasallus autem rem feudalem deteriore reddere non possit (§. 203.), vasallus rei feudali servitutes imponere non potest, q. e. 2.

Quodsi vero servitutes temporariae feudo imponantur, quae ad id tempus saltem constituuntur, quo durat ius vasalli; res feudalis eo non redditur deterior, intuitu nempe domini feudi. Patet itaque, quod vasallus servitutes temporarias imponere possit rei feudali, q. e. 3.

§. 205.

Dominus feudi dominium suum directum alienare potest, modo id fiat sine praeiudicio vasalli. *An dominus feudi dominium directum alienare possit.* Dominium directum est pars domini pleni (§. 23.). Qui vero dominium plenum vel partem eiusdem habet, illud vel totum vel ex parte in alterum potest transferre, (GROTI. lib. 2. cap. 6. §. 1. n. 1. de I. B. et P.). Translatio vero domini vel partis eiusdem dicitur alienatio (§. 24.). Patet itaque dominum feudi dominium suum directum posse alienare, q. e. 1.

Cum vero dominus feudi vi domini directi habeat saltem proprietatem limitatam (§. 19.), adeoque limitato saltem modo de substantia rei feudalis disponere possit (§. 15.); dominium eius directum vero per dominium utile vasalli limitetur (§. 169.); patet, quod dominus feudi do-

minium suum directum aliter non possit alienare, quam si id fiat sine praeiudicio vasalli, q. e. a.

De consensu vasalli in alienationem domini directi propter paritatem rationis eadem valent, quae de consensu domini feudi in alienationem feudi §. 172. seqq. euicimus. Reliquas etiam conclusiones, quatenus dominus feudi dominium suum directum alienare possit vel non possit, cum eadem sint cum iis, quas de alienatione feudi §. 176. seqq. erimus, hic non repeto. Vtraeque enim rationes suas in eo habent, quod uti dominium utile vasalli per dominium directum domini feudi limitatur, ita et hoc limitetur per illud (§. 169.)

§. 206.

*Ius tutelae
an domino
feudi compe-
tat.*

Ius tutelae in pupillos vasalli domino feudi competere debere, aliquo modo ipso Iure Naturae demonstrari potest. Supponitur hic feudum, in quo post mortem vasalli heredes ipsius ab intestato succedunt (§. 66.), adeoque et liberi. Pone iam vasallum relinquere pupillos. Illi eandem fidelitatem praestare debent, quam praestitit pater. Fidelitas inuoluit etiam officia humanitatis praestanda (§. 27.). Ut igitur debito modo fidelitatem praestare possint, bene educantur, necesse est. Fidelitas vero in genere finis est feudi (§. 80.), et educatio bona pupillorum vasalli hic per modum medii se habet ad eundem finem obtinendum (per dem.). Dominus feudi vero ius habet exigendi fidelitatem (§. 146.). Competit itaque domino feudi ius ad finem. Cui vero ius ad finem competit, illi quoque ius ad media competit. Competit itaque domino feudi ius educationi pupillorum vasalli prospiciendi. Ius vero educandi pupillos dicitur tutela (per def.). Patet itaque, ipso Iure Naturae aliquo modo demonstrari posse, quod domino feudi competere debeat ius tutelae in pupillos vasalli.

§. 207.

Ad alienandum dominium plenum rei feudalis requiritur tam domini feudi, quam vasalli consensus. Domino enim feudi in re feudali competit dominium directum (§. 55.), vasallo competit utile (§. 56.). Dominium domini feudi directum et utile vasalli simul sumta constituunt dominium plenum (§. 23.). Dominium igitur plenum rei feudalis domino feudi et vasallo coniunctim competit. Cum vero plus iuris in alterum transferre quis non possit, quam ipse habet; dominium plenum etiam transferre nequit, nisi qui illud habet; neque adeo dominium plenum rei feudalis alienari potest, quam coniunctim a domino feudi et vasallo. Patet itaque ad alienationem domini plenae rei feudalis requiri utriusque et domini feudi et vasalli consensum.

Dominium plenum rei feudalis quomodo alienatur.

C A P V T V I.

De

Succeffione in Feudo.

§. 208.

Si pactum feudale aliud vel expresse vel tacite non iuvoluat, tam feudum, quam dominium directum in re feudali transit ad heredes ab intestato. Feudum enim est dominium utile (§. 30.), adeoque, ut et dominium directum est species domini in genere. Valet itaque de feudo et dominio directo in re feudali, quod valet de dominio in genere. Quare cum dominia rerum post mortem alicuius transferri ad heredes eius ab intestato, ipsius Iuris Naturae sit (GROT. lib. 2. cap. 7. §. 3. de I. B. et P.); patet quod et feudum et dominium directum in feudo ipso Iure Naturae transferatur ad heredes ab intestato, q. e. l.

An feudum ob dominium directum ad heredes transferatur.

Cum vero feudum constitui possit etiam sub conditione, ut ad heredes ab intestato transibile non sit (§. 66.).

Constitutio feudi vero pacto feudali nitatur (§. 57.). Patet quod pactum feudale expresse possit inuoluere, ut feudum ad heredes ab intestato, non transeat. Adeoque, si pactum feudale expresse illud inuoluat, feudum vel dominium directum ad heredes non transit ab intestato, *q. e. 2.*

Porro cum pacto feudali possint adiici conditiones (§. 59.); potest et adiici conditio, quae tacite inuoluit, feudum vel dominium directum in re feudali ad heredes ab intestato transire non debere. Quare cum expressi et taciti idem in iure sit effectus; feudum vel dominium directum in re feudali ad heredes non transit, si conditio quaedam pacto feudali adiecta illud tacite inuoluat, *q. e. 3.*

Et hinc patet, feudum vel dominium directum in re feudali tunc demum ad heredes ab intestato transferri, si pactum feudale expresse vel tacite aliud non inuoluat, *q. e. d.*

§. 209.

Feudi hereditarii definitio.

Feudum, quod post mortem vasalli ad heredes eius ab intestato transfertur, dicitur *feudum hereditarium*. Hinc *feudum hereditarium est, si pactum feudale tacite vel expresse aliud non inuoluat (§. 208.).*

§. 210.

Quando feudum hereditarium non fit.

Si heredes ab intestato illam fidelitatem praestare non possint, quam feudum inuoluit, feudum hereditarium esse nequit. Quodsi enim feudum hereditarium esse debeat, transferri debet dominium vtile sub conditione fidelitatis (§. 30.): Heredes itaque ab intestato praestare debent eandem fidelitatem, quam praestitit vasallus. Quodsi igitur heredes vasalli ab intestato illam fidelitatem praestare non possint, conditio fidelitatis tacite inuoluit, illud ad heredes transferri non posse. Quare cum in hoc casu feudum here-

hereditarium non sit (§. 208. n. 3.). Patet, quod, si heredes vasalli ab intestato illam fidelitatem praestare non possint, quam inuoluit feudum, feudum non sit hereditarium.

Notandum est, quod ea, quae de translatione feudi ad heredes ab intestato iam euoluuntur, valeant et de dominio directo domini feudi, et positis terminis habilibus ad hoc applicari possint.

§. 211.

Hinc licet feudum alias vel maxime sit hereditarium, Ad quos heredes trans- illud tamen deferri nequit, nisi ad eos heredes, qui si- redes trans- fidelitatem, quam feudum inuoluit, praestare possunt. ferri possit. Si enim feudum fuerit hereditarium, illud quidem transferri debet ad heredes vasalli ab intestato (§. 209.). Cum vero heredes eandem fidelitatem praestare debeant, quam praestitit vasallus, si feudum ad ipsos transferri debeat (§. 210.), feudum licet alias sit hereditarium, deferri tamen non potest ad illos heredes, qui fidelitatem debitam praestare non possunt. Patet itaque, feudum licet vel maxime hereditarium sit, deferri tamen non posse, nisi ad eos vasalli heredes ab intestato, qui fidelitatem quam inuoluit feudum praestare possunt.

§. 212.

Hinc si fidelitas inuoluit seruitia militaria in persona praestanda (§. 79.). Cum soli masculi ad seruitia militaria in persona praestanda capaces credantur non etiam feminae, capax etiam non sit surdus et mutus natura talis; feminae in hoc casu fidelitatem debitam praestare nequeunt, vti nec surdus et mutus natura talis. *Quando ad feminas non deferatur.* Feudum itaque etsi hereditarium transferri non potest nisi ad masculos, non etiam ad feminas, vti nec ad surdum et mutum natura talem, si fidelitas inuoluat seruitia militaria in persona praestanda (§. 211.).

Quando feudum porro non sit hereditarium.

§. 213. *Feudum hereditarium non est, si dominus feudi respexerit personam vasalli eiusque qualitates personales.* Quod si enim dominus feudi respexit personam vasalli eiusque qualitates personales, tunc eadem sunt ratio sufficiens, cur feudum competat, nec competere potest, quam ei qui hisdem gaudet. Persona vero vasalli eiusque qualitates personales in nullo, quam in ipso solo, nec in heredibus eiusdem ab intestato deprehenduntur, neque adeo adest ratio sufficiens, cur feudum ipsis competeret, adeoque hereditarium esset. Cessante vero ratione sufficiente cessat etiam id, quod propter eam potius est, quam non est. Patet itaque feudum hereditarium non esse, si dominus feudi respexerit personam vasalli eiusque qualitates personales.

Haec ratio esse videtur, cur feuda iuris positiui ab initio non fuerint hereditaria. Cum enim secundum Dd. origo feudorum militaris sit, et seruitia quidem in persona fuerint praestanda; si vero seruitia militaria in persona debeant praestari, persona vasalli eiusque qualitates personales debeant respici; ratio equidem adfuit. Hac vero postea cessante, cessauit et prius.

§. 214.

Quomodo fiat successio in feudo.

Successio ab intestato in feudo fieri debet secundum regulas Iuris Naturae de successione ab intestato in dominio, si pacto feudali vel testamento nihil fuerit definitum. Feudum est species domini (§. 30.), adeoque si de successione in feudo quaeritur, intelligitur successio in dominio. Quare cum speciei competere debeant, quae generi; Successio vero ab intestato in dominio, suas habeat regulas Iure Naturae determinatas (GROT. lib. 2. cap. 7. §. 4. seqq. de I. B. et P.); patet, quod successio ab intestato fieri debeat secundum

dum regulas Iuris Naturae in dominio, si scil. pacto feudali vel testamento nihil fuerit definitum.

Adieci hanc observationem, quia successio ab intestato in dominio et in imperio admodum diversa est, (G R O T. *loc. cit.* §. 11.). Hinc utique vero sequitur, si imperium per modum feudi possideatur, quod successio fieri debeat secundum regulas successionis in imperio.

§. 215.

Cum vero pacto feudali determinationes possint ad- *Pacto feudali determinari potest.*
iici (§. 59.); pacto feudali determinari quoque potest suc-
cessio in feudo.

§. 216.

Successio in feudo, quae fit iuxta factam in pacto *Successio ex pacto et providentia maiorum.*
feudali determinationem, dicitur *successio ex pacto et pro-*
videntia maiorum.

§. 217.

Feudum tam masculinum quam femininum Iuris Na- *Feudum ma-*
turae est. In feudo enim tam masculi quam feminae suc- *sculinum et*
cedere possunt, cum successio in feudo fiat secundum re- *femininum.*
gulas successionis in dominio (§. 214.), si scil. utrique ad fide-
litatem debitam praestandam sint capaces. Fieri vero etiam
potest, ut soli masculi succedant (§. 212.). Quare cum
feudum, in quo soli masculi succedunt, dicatur masculi-
num; contra, in quo cum masculis etiam succedunt femi-
nae, dicatur femininum. Patet, quod feudum tam mascu-
linum quam femininum sit Iuris Naturae.

§. 218.

Quamobrem cum feudum femininum sit Iuris Natu- *Feudum Ful-*
rae (§. 209.). Pacto vero feudali successio feudorum deter- *dense.*
minari possit (§. 215.); potest et ita determinari, ut femi-
nae in linea descendente succedant post masculos, in collate-
rali

rali vero simul cum masculis (§. 59.). Feudum vero in quo hoc modo succedunt feminae, dicitur iure positivo feudum Fuldense (SCHIL T. *Inst. Iur. Feud. cap. 9. §. 19.*); *Hinc et feudum Fuldense, quale Iure positivo dicitur, est Iuris Naturae.*

§. 219.

Quotuplex sit successio in feudo.

Successio in feudis ipso Iure Naturae, uti iure positivo, est vel pactitia, vel testamentaria, vel legalis. Successio enim in feudo potest pacto feudali determinari (§. 215.). Porro cum vasallo circa feudum testari liceat (§. 197.), successio etiam poterit testamento determinari. Si vero neque pacto feudali, neque testamento successio determinata sit, succeditur in feudum iuxta determinationem Iuris Naturae (§. 214.). Quare cum Successio ab intestato, quae pacto determinatur, dicatur pactitia; quae testamento determinatur, dicatur testamentaria; quae ipsa lege determinatur, dicatur legalis; patet successionem in feudo ipso Iure Naturae esse vel pactitiam, vel testamentariam, vel legalem.

§. 220.

Si plures heredes in eodem gradu sint.

Quod si plures heredes ab intestato eodem gradu constituentur, omnes simul succedunt in feudum. Successio enim ab intestato in feuda fit secundum successionem in dominio (§. 214.); Iure Naturae autem, si plures eodem gradu constituentur, in dominio simul omnes succedunt (GROT. *lib. 2. cap. 7. §. 6. de I. B. et P.*). Quare cum plures vnum feudum simul habere possint (§. 116.); si plures ab intestato heredes in eodem gradu sint, omnes simul succedunt in feudum.

Monuimus iam ad §. 214. successionem in imperio diuersam esse a successione in dominio. Hinc si imperium per modum feudi teneatur, obseruari debent regulae de successione in

in imperio, quae pro diuersitate regnorum variant, vidi
GROTIUM loco ibidem citato.

§. 221.

Quae de Successione liberorum naturalium in feudo iure positiuo disceptantur, Iuris Naturae non sunt. Discrimen enim inter legitimos et naturales iuris tantum positiui est, et ignoratur a Iure Naturae (GROTI. lib. 2. cap. 5. §. 2. de I. B. et P.). Quare cum ea, quae Ius Naturae ignorat, eiusdem esse non possint; patet, quod ea, quae de successione liberorum naturalium disceptantur inter Dd., Iuris Naturae non sint.

An liberi naturales succedant.

§. 222.

In Successione in feudo distinguendum ipso Iure Naturae est inter feuda auita et nouiter acquisita. Si enim successionem in dominio respicias, distinguitur inter bona auita et nouiter acquisita; nempe, si liberi non extent, in bonis auitis succedunt agnati ii, vnde venerunt bona, in nouiter acquisitis proximiores gradu (GROTI. lib. 2. cap. 7. §. 9. de I. B. et P.). Quare cum successio in feudo ab intestato iisdem regulis determinetur, quibus successio in dominio (§. 214.); feudum vero possit vel primum ab aliquo acquisitum esse, vel per successionem ad ipsum delatum ipso Iure Naturae, adeoque vel nouiter acquisitum, vel auitum (STRVV. Synt. Iur. Feud. cap. 3. §. 2.); patet, quod in successione in feudo distinguendum sit inter feuda auita et nouiter acquisita.

Distinguendum inter feuda auita et nouiter acquisita.

§. 223.

Quodsi feudum hereditarium alias non esset, successio promitti potest a domino feudi heredibus ab intestato vel agnatis vasalli ipso pacto feudali. Quodsi enim feudum per se non sit hereditarium, ab arbitrio domini dependet, cui illud post mortem vasalli conferre velit. Conferre

Successio promitti potest agnatis.

itaque illud quoque poterit heredibus ab intestato vel agnatis vasalli. Promittere igitur quoque potest heredibus vasalli ab intestato seu agnatis successionem, si feudum hereditarium non sit.

§. 224.

Tunc ex pacto et providentia maiorum succedunt.

Quare cum successio, quae fit iuxta determinationem factam in pacto feudali, dicatur ex pacto et providentia maiorum (§. 216.); heredes ab intestato vasalli, vel agnati, quibus ipso pacto feudali promittitur successio, ipsa lege alias non successuri, succedunt ex pacto et providentia maiorum (§. 223.).

§. 225.

Inuestitura simultanea an sit Iuris Naturae.

Inuestitura simultanea Iuris Naturae non est. Inuestitura simultanea est traditio feudi pluribus facta (per def.), adeoque species est inuestiturae. Quare cum inuestitura in genere Iuris Naturae non sit (§. 71.); nec inuestitura simultanea est Iuris Naturae.

Idem tamen Iure Naturae obtineri posse per promissionem, quod iure positivo per simultaneam inuestituram obtinetur, ex §. praeced. facile colligitur.

§. 226.

An renovatio feudi.

Renovatio feudi ipsi Iuri Naturae maxime conveniens est. Renovatio enim feudi est declaratio continuationis dominiis utilis constitutione feudi acquisiti a vasallo successore. Quare cum non obstante successione in feudo, nexus feudalis maneat, eiusque memoria debeat conservari; conservari autem optime possit per renovationem feudi, cum per eandem et dominus feudi dominium utile vasalli, et hic dominium directum illius agnoscat; patet, renovationem feudi vel ipsi Iuri Naturae maxime convenire.

§. 227.

Relevium Iure Naturae non requiritur. Ex Iure *An relevium.*
enim Naturae demonstrari nequit, quod successor in feudo debeat domino praestare aliquid propter successionem in feudo. Quare cum praestatio facta domino feudi a successore in feudo propter successionem dicatur iure positivo relevium vel relevamentum. Patet, quod relevium Iure Naturae non requiratur.

§. 228.

Feudum etiam praescriptione potest acquiri ipso Iure Naturae. Feudum enim est dominium utile sub conditione fidelitatis competens (§. 30.); adeoque species domini. Quamobrem cum dominia rerum praescriptione acquiri possint ipso Iure Naturae (G R O T. lib. 2. cap. 4. §. 3. seqq. de I. B. et P.); Quin feudum etiam ipso Iure Naturae praescriptione possit acquiri, non dubitandum est. *An praescriptio feudum acquiratur.*

§. 229.

Cum vero praescriptio domini certa requisita supponat (loc. cit.), praescriptio feudi fieri nequit nisi sub requisitis ad dominium praescribendum necessariis. *Quomodo fiat praescriptio feudi.*

§. 230.

Porro cum praescriptio circa dominia in genere obtineat (G R O T. loc. cit.); potest quoque praescribi tam dominium utile in feudo a domino contra vasallum, quam directum a vasallo contra dominum, vel etiam utrumque a tertio et contra tertium. *A quo praescribi possit.*

§. 231.

Qui vasallo heres est ab intestato, ille obligatur ad soluenda debita ipsius Iure etiam Naturae. Heres enim personam defuncti repraesentat (G R O T. lib. 2. cap. 11. §. 12. de I. B. et P.); adeoque in omnia eius iura et obligationes, *Heres vasalli debita solvit.*

quae ex dominio fluunt succedit (*ibid. lib. 3. cap. 2. §. 1.*). Cum igitur ad obligationes defuncti etiam debita eiusdem referenda sint; patet, quod heres vasalli ab intestato teneatur solvere debita eiusdem.

§. 232.

Quas impensas restituat dominus feudi.

Si feudum non fuerit hereditarium, adeoque post mortem vasalli ad dominum feudi redeat, tenetur ille restituere impensas utiles et necessarias in feudum a vasallo versas hereditibus eius allodialibus. Si enim feudum ad dominum redit, simul venient ad illum impensae utiles et necessariae in illud versae. Si itaque illas restituere non deberet, acciperet aliquid, quod si in feudum impensum non fuisset, ad heredes vasalli allodiales pertinuisset, adeoque locupletior redderetur cum damno alterius. Quod cum sit absurdum (*GROT. lib. 2. cap. 11. §. 2. de I. B. et P.*), impensas utiles et necessarias sub hypothese data restituere tenetur dominus feudi.

§. 233.

Quatenus ex facto vasalli obligetur dominus.

Ex facto vasalli domino feudi praeiudicium inferente, hic non obligatur, nisi expresse vel tacite consenserit. Vasallus in praeiudicium domini feudi nihil agere potest (*§. 160.*). Quod si igitur quid agat, quo domino praeiudicium infertur, illud ipso iure nullum est. Non igitur adest in domino feudi necessitas moralis illud praestandi (*§. 115. P. 1. Phil. Pract. WOLF.*), neque adeo obligatio (*§. 118. l. c.*): patet itaque dominum feudi ex facto vasalli praeiudicium ipsi inferente non teneri, *q. e. l.*

Si vero dominus feudi consentiat in factum vasalli praeiudicium ipsi inferens, illud pro facto ipsius proprio habendum est. Quare cum ex facto proprio nos obligari satis pateat, et porro expressi et taciti in iure idem sit effectus; patet, quod dominus feudi ex facto vasalli ipsi praeiudicium

iudiciū inferente obligetur, si vel expresse vel tacite con-
sentiat, q. e. 2.

§. 234.

Hinc si vasallus debita in feudum contraxerit, cum hoc sit factum domino feudi præiudicium inferens; dominus feudi ad debita vasalli licet in feudum contracta non tenetur soluenda, nisi aut tacite aut expresse consenserit (§. 232.).

An ad debita
vasalli domi-
nus teneatur.

Cum vero dominus feudi impensas utiles et necessarias in feudum factas restituere teneatur (§. 231.); debita vero in feudum versa pro impensis haberi possint; dominus feudi debita vasalli tenetur soluere, si eadem in feudum versa fuerint.

C A P V T V I I.

De

Modis, quibus Feudum finitur.

§. 235.

Quodsi tollatur nexus feudal̃s inter dominum feudi et vasallum, feudum dicitur finire.

Feudum
quando fi-
nitur.

§. 236.

Si dominium utile vasalli redeat ad dominum feudi, vel dominium directum huius ad illum, feudum finitur. Quodsi enim dominium utile vasalli ad dominum feudi, vel dominium directum huius ad illum redeat, cessat in vasallo dominium utile, in domino feudi directum. Cessare igitur etiam debent iura et obligationes, quae intuitu illius vasallo, intuitu huius domino feudi competunt. Cessant itaque iura et obligationes feudalia inter vasallum et dominum feudi (§. 138.), adeoque tollitur nexus feudal̃s.

Modus spe-
cialis feu-
dum finien-
di.

lis (§. 139.); Si vero nexus feudalit collatur, feudum finitur (§. 235.). Patet itaque si dominium vtile vafalli ad dominum feudi, vel dominium directum huius ad illum redeat, feudum finiri.

§. 237.

*Feudum
quando ape-
riatur.*

Si dominium vtile vafalli ad dominum feudi redit, dicitur *feudum aperiri*. Et reuerfio dominii vtilis vafalli ad dominum feudi dicitur *apertura feudi*.

§. 238.

*Apertura
feudum fini-
tur.*

Hinc cum feudum finiatur, si dominium vtile vafalli ad dominum feudi redeat (§. 236.); Dominium vtile vero vafalli in dominum feudi recadat, si feudum aperiatur (§. 237.); *apertura feudum finitur*.

§. 239.

*Quando do-
minium di-
rectum et
vtile coniu-
gantur.*

*Si dominium vtile vafalli ad dominum feudi et domi-
nium directum huius ad illum redeat, dominium vtile et di-
rectum rursus coniunguntur seu coalescunt.* Domino enim feudi competit dominium directum (§. 55.), vafallo vero vtile in re feudali (§. 56.). Quod si itaque dominium vtile ad dominum feudi et directum ad vafallum venit, iam directum et vtile vni competit. Quod si vero duo, quae antea diuerfis competeabant, iam vni competunt, eadem in ipfo coniunguntur vel coalescunt. Patet itaque in hisce casibus dominium directum et vtile rursus coniungi seu coalescere.

§. 240.

*Consolidatio
quid.*

Coniunctio iurium diuerfis antea personis competen-
tium, et hic in specie dominii vtilis et directi, in vna per-
fona dicitur *consolidatio*.

§. 241. Hinc cum dominium utile vasalli et directum domini feudi coniungi non possint, nisi vel hoc ad illum et illud ad hunc redeat (§. 240.); feudum vero finiatur, si dominium directum domini ad vasallum, vel utile vasalli ad dominum redeat (§. 236.): *consolidatione feudum finitur.*

Consolidatione feudum finitur.

§. 242. Tempore elapso vel conditione non amplius existente, in quod vel sub qua feudum fuit constitutum, illud aperitur domino. Si enim feudum alicui constituitur, dominium utile rei cuiusdam in ipsum transfertur (§. 31.). Cum autem feudum etiam sub conditione et ad certum tempus possit constitui (§. 65.), dominium utile in hoc casu saltem sub conditione vel ad certum tempus transfertur. Si ergo conditio illa non extet amplius, vel tempus elapsum sit, dominium utile translatum amplius dici nequit, adeoque ad dominum feudi redit. Si vero dominium utile ad dominum feudi redeat, feudum aperitur (§. 237.); patet itaque tempore elapso vel conditione cessante, ad quod et sub qua feudum fuit constitutum, feudum aperiri.

Tempore elapso et conditione cessante.

§. 243. Hinc cum feudum ad tempus sit constitutum, si illud ad dies vitae vasalli constituatur; tempus vero in hoc casu elapsum sit, si vasallus moriatur: si feudum ad dies vitae vasalli fuerit constitutum et vasallus moritur, feudum domino aperitur (§. 242.).

Quomodo feudum aperitur, si vasallus moritur.

§. 244. Hinc porro cum feudum etsi hereditarium sit, sub alia tamen conditione constitutum putari non possit, quam existentibus heredibus; conditio illa, sub qua feudum hereditarium constitutum censeretur, non amplius extat, si here-

Quando feudum hereditarium aperitur.

heredes ab intestato vasallo deficient. Quare cum feudum sub conditione constitutum domino aperiatur, si conditio illa non existit amplius (§. 242.); *feudum hereditarium deficientibus heredibus vasalli domino feudi aperiatur.*

§. 245.

In his casibus feudum finitur quod

Cum in casibus §. 242. 243. 244. feudum domino aperiatur; si vero feudum aperiatur, illud finiatur (§. 238.); *in casibus §. 242. 243. 244. feudum finitur.*

Eodem modo facillime probari posset, quod dominium directum tempore elapso vel conditione cessante, sub qua et ad quod illud fuit concessum, ad vasallum redeat, adeoque feudum finiatur. Cum vero demonstratio eadem sit, et applicatio mutatis terminis facili negotio possit fieri, eandem prolixitatis euitandae gratia cuius relinquo.

§. 246.

Totali rei feudalis interitu.

Totali rei feudalis interitu feudum finitur. Res enim perit suo domino (GROT. lib. 2. cap. 8. §. 16. de I. B. et P.). Quare cum dominium directum in re feudali competat domino feudi (§. 55.), utile vero vasallo (§. 56.); *totali rei feudalis interitu utrique dominium suum perit seu extinguatur.* Intuitu dominii directi et utilis vero domino feudi et vasallo obligationes et iura feudalia inhaerent (*per sup.*). Cessante vero causa cessat etiam effectus; cessant itaque iura et obligationes feudalia inter dominum et vasallum, adeoque cessat nexus feudalis (§. 139.). Si vero nexus feudalis tollatur, feudum finitur (§. 235.); *totali itaque rei feudalis interitu feudum finitur.*

§. 247.

Quid iuris, si pars rei feudalis intereat.

Si res feudalis quoad partem saltem perit, liberum est vasallo, an dominio utri in parte residua frui adhuc velit, an feudum refutare. Si enim pars rei feudalis interit, cum res pereat suo domino (GROT. loc. cit.), dominium

dire-

directum domini feudi et utile vasalli quoad illam partem perit saltem. Quia igitur quoad partem reliquam dominium suum saluum maneat cuique, dubitari nequit. Cum vero vasallus vi dominii utilis in tota re feudali saltem ad fidelitatem praestandam obligetur (§. 144.); cogiam nequit, ut eandem intuitu dominii utilis in parte praestet. Liberum itaque esse debet vasallo, an dominio utili in parte residua frui adhuc velit, et eo nomine fidelitatem praestare, an non. Quod si vero feudo frui amplius nolit, illud debet refutare in gratiam domini. Cum vero consensus alicuius praesumi debeat in id, quod iuris est. Etiam refutatio hic fiet consensu domini praesumpto (§. 194.). Patet itaque si res feudalis quoad partem saltem pereat, liberum esse vasallo, an dominio utili in parte residua frui adhuc velit, an feudum refutare.

§. 248.

Si vasallus fiat inhabilis ad fidelitatem praestandam, feudum aperitur, etiamsi hereditarium sit, nisi successio fiat in feudo ex pacto et providentia maiorum. Si vasallus inhabilis fiat ad fidelitatem.
 Vasallo dominium utile in feudo sub conditione fidelitatis competit (§. 56.). Quod si igitur vasallus ad fidelitatem praestandam inhabilis fiat, adeoque illam praestare amplius non possit, deficit conditio, sub qua feudum competit. Deficiente vero conditione, sub qua feudum competit, feudum finitur (§. 242.). Patet itaque, quod feudum finitur, si vasallus fiat inhabilis ad fidelitatem praestandam, q. e. i.

Licet igitur feudum vel maxime hereditarium sit; heredibus tamen ab intestato ante mortem vasalli ius quaesitum non est, cum morte demum ius ad heredes transferatur. Patet itaque, quod si vasallus fiat inhabilis ad fidelitatem, adeoque feudum amittat, illud licet hereditarium

rium sit, nihilominus in hoc casu finiri, atque adeo ad heredes ab intestato venire non posse, *q. e. 2.*

Cum vero successio ex pacto et prouidentia maiorum fieri dicatur, si eadem pacto fuerit definita (*§. 216.*): in hoc casu heredes ius suum non a vasallo praecedente habent, sed ex pacto feudali primaeuo. Licet adeo vel maxime vasallus ad fidelitatem fiat inhabilis, adeoque feudum amittat, neque illud ad heredes transmittere possit (*per dem. n. 2.*): nihilominus si successio in feudo fiat ex pacto et prouidentia maiorum, illud ad heredes eius potest transmitti, etsi vasallus fiat inhabilis, *q. e. 3.*

*Delictum
circa fe-
dum potest
committi.*

§. 249.

Circa feudum potest committi delictum. Delictum enim est actio obligationi, qua quis tenetur, aliquid faciendi vel non faciendi contraria (*per def.*). Quamobrem cum circa feudum etiam dentur obligationes (*§. 135.*), quod et contra easdem agi possit, facile intelligitur. Patet itaque, quod circa feudum possit committi delictum.

*Feloniae de-
finitio.*

§. 250.

Delictum circa feudum commissum vocatur felonia.

*Quis felo-
niam com-
mittat.*

§. 251.

Feloniam committit, quicumque obligationi feudali aliquid faciendi vel non faciendi contrariatur. Delictum enim committit, qui obligationi, qua tenetur, aliquid faciendi vel non faciendi contrariatur (*per def. §. 249.*). Quamobrem cum obligatio, quae ex feudo seu pacto feudali oritur, dicatur feudalis (*§. 136.*); qui obligationi feudali contrariatur, delictum circa feudum committit. Hinc cum delictum circa feudum vocetur felonia (*§. 250.*); patet quod is feloniam committat, qui obliga-

tionem

tioni feudali contrariatur aliquid faciendi vel non faciendi.

§. 252.

Felonia potest committi tam a vasallo, quam a domino feudi. Tam enim vasallo (§. 143.), quam domino feudi obligationes feudales incumbunt (§. 161.). Facile igitur patet, posse tam dominum feudi, quam vasallum obligationi feudali contrariari. Quare cum feloniam committat, qui obligationi feudali contrariatur (§. 251.); patet, quod felonia possit committi tam a vasallo, quam a domino feudi.

A quo possit committi felonia.

§. 253.

Tot modis felonia potest committi, quot sunt obligationes feudales domini feudi et vasalli. Delictum est actio obligationi, qua quis tenetur, contraria (per def. §. 249.). Quot igitur sunt obligationes cuiusdam, tot modis obligationi contrariari adeoque delictum committere potest. Quot igitur sunt obligationes feudales vasalli et domini feudi, tot modis circa feudum potest delinqui. Delictum circa feudum commissum dicitur felonia (§. 250.). Patet itaque, tot modis posse feloniam committi, quot sunt obligationes domini feudi et vasalli feudales.

Quot modis felonia possit committi.

§. 254.

Si vasallus eam fidelitatem, sub qua feudum competit, non praestat, committit feloniam. Quod si enim vasallus fidelitatem ad quam obligatur non praestat, contrariatur obligationi feudali (§. 143.). Quare cum feloniam committat, qui obligationi feudali contrariatur (§. 251.); patet quod vasallus feloniam committat, qui fidelitatem, sub qua feudum competit, non praestat.

Si vasallus fidelitatem non praestat.

§. 255.

*Si seruitia
militaria
non praestat.*

Hinc si fidelitas inuoluat seruitia militaria (§. 79.) et quis eadem non praestet: tunc fidelitatem debitam non exhibet. Quare cum feloniam committat, qui fidelitatem, sub qua feudum competit non praestat (§. 254.); *si quis seruitia militaria non praestat, quae tamen fidelitas innoluit ex hypothefi, ille feloniam committit.*

§. 256.

*Si salutem
domini non
promoueat.*

Porro cum fidelitas inuoluat, vt vasallus salutem domini feudi promoueat, et vel officia humanitatis ipsi exhibeat (§. 27.); si vasallus salutem domini non promouet, aut officia humanitatis ipsi non praestat, cum possit, contra fidelitatem agit. Quodsi vero vasallus contrariatur fidelitati, sub qua feudum competit, ille committit feloniam (§. 254.). *Quodsi ergo vasallus salutem domini feudi non promoueat, aut officia humanitatis ipsi non praestet, cum possit, ille feloniam committit.*

§. 257.

*Si contra sa-
lutem domi-
ni agat.*

Hinc cum vasallus, qui contra salutem domini feudi vel officia humanitatis agit, minime salutem eiusdem promoueat, vel officia humanitatis ipsi exhibeat; *vasallus, qui contra salutem domini feudi vel officia humanitatis ipsi debita agit, feloniam committit (§. 256.).*

§. 258.

*Si illum in
periculo con-
stitutum de-
serat.*

Cum porro vasallus salutem domini feudi minime promoueat, si ipsum in pugna, vel in periculo alio deserat; *Vasallus, qui dominum feudi in pugna vel periculo alio deserit, feloniam committit (§. 256.).*

-mos minolst animon §. 259. 1001. 973h37oh §. 101

Si vita vasalli et domini feudi collidatur, vasallus vitam domini feudi suae propriae praeferre non debet, neque adeoque si suam praeferat, feloniam committit. Quisque homo vitam suam conseruare obligatur (§. 350. I. N. WOLF.). Conseruare vero etiam tenetur vitam alterius (§. 641. loc. cit.). Conseruare vitam propriam est officium erga se ipsum, conseruare vitam alienam est officium erga alios (§. 226. Part. I. Phil. Pract. WOLF.). Quodsi itaque vita propria et alterius collidatur, colliditur officium erga se et erga alium. Enimvero si officium erga se et erga alium colliditur, officium erga se ipsum vincit (§. 229. loc. cit.). Patet itaque quod in collisione vitae propriae et alienae praeferenda sit vita propria ex obligatione quidem naturali. Obligatio vero naturalis est immutabilis (§. 130. loc. cit.), neque adeo per pactum feudale expresse aut tacite mutari poterit obligatio praeferendi vitam propriam vitae alterius. Patet itaque, si vita domini feudi et vasalli collidantur, quod vasallus vitam domini feudi propriae praeferre non debeat, *q. e. u.*

Si vita vasalli et domini collidatur, quae praeferenda.

Quare cum vasallus non obstante pacto feudali vitam suam vitae domini praeferre debeat (*per dem.*); nec obligationi feudali contrariatur, si suam praefert. Cum vero is saltem feloniam committat, qui obligationi feudali contrariatur (§. 251.); patet quod vasallus feloniam non committat, si vitam propriam praeferat vitae domini feudi, *q. e. a.*

§. 260.

Hinc cum contra aggressorem defendere se liceat etiam cum internectione eiusdem (§. 1013. I. N. WOLF.); Non vero adsit obligatio specialis, ut vasallus vitam domini feudi suae propriae praeferat (§. 259.); *vasallo contra dominum feudi, si hic ipsum aggrediatur, violent-*

An vasallo violenter se defendere liceat.

ter se defendere licet, nec eo nomine feloniam committit.

Facile apparet, nos hic loqui citra respectum ad statum civilem, et vasallum considerare, qua talem saltem. Posse enim dominum feudi simul esse summum imperantem, et vasallum subditum eiusdem, exempla satis ostendunt. Optime vero monuit Dn. GERMIGHAVSEN §. 67. 68. *Diss. de vso. defens.* in statu civili accedere rationem aliam fortiorē in salute publica desumptam, nec licere contra summum imperantem violenter se defendere. Quod si igitur persona domini feudi et summi imperantis in vna persona concurrant, nec contra dominum feudi licebit quidem vasallo se violenter defendere, aut vitae eiusdem propriam praeferre; sed non qua talem, sed qua summum imperantem. Propositio igitur hoc non obstante generalis manet.

§. 261.

Si vasallus domino ponat insidias.

Vasallus, qui domino feudi ponit insidias, aut cum hoste eiusdem communicat, feloniam committit. Vasallus enim, si domino feudi ponat insidias aut cum hoste eiusdem communicet, agit contra salutem domini. Si vero vasallus agit contra salutem domini, committit feloniam (§. 257.). Patet itaque, vasallum, si domino feudi insidias ponat, aut cum hoste eiusdem communicet, feloniam committere.

§. 262.

Si consensum in alienationem non requirat.

Si vasallus consensum domini in alienationem feudi non requirit in eo casu, quo requirere illum deberet, feloniam committit. Vasallus enim in quibusdam casibus requirere debet consensum domini in alienationem feudi (§. 171.). Est igitur requisitio consensus in istis casibus obligatio vasalli feudalis, (§. 136.). Hinc si vasallus consensum domini in alienationem feudi in illis casibus non requirit, contrariatur obligationi feudali. Quare cum feloniam committat, qui obligationi feudali contrariatur (§. 251.); patet,

patet, quod vasallus feloniam committat, si consensum domini non requirat in casu, quo ipsum requirere debet.

§. 263.

Si vasallus neget, se rem feudalem iure feudi possidere, feloniam committit, nisi versetur in ignorantia inuincibili.

Si vasallus neget se iure feudi possidere.

Vasallus agnoscere debet in domino feudi dominium directum rei feudalis (§. 143.). Si vero neget, se rem feudalem iure feudi possidere, nullum dominium directum in domino agnoscit. Contrariatur itaque obligationi cuidam feudali. Quare cum is committat feloniam, qui obligationi feudali contrariatur (§. 251.); patet, quod et vasallus committat feloniam, si neget, se rem feudalem iure feudi possidere, q. e. 1.

Cum vero ignorantia inuincibilis imputari alicui non possit (§. 550. Part. I. Phil. Pract. WOLF.); ad delictum vero, quale est feloniam (§. 250.), requiratur, ut possit imputari; patet tunc vasallum feloniam non committere, si ex ignorantia inuincibili neget, se rem feudalem iure feudi possidere, q. e. 2.

§. 264.

Si vasallus stuprum intulerit aut tentauerit uxori, filiae aut aliae persona ex familia domini feudi, feloniam committit. Tenet enim vasallum obligatio feudalis non agendi contra salutem domini feudi vi fidelitatis, ad quam obligatur (§. 143. 27.). Quod si vero uxori, filiae aut aliae cognatae domini feudi stuprum inferat aut tentet, ipsum contra salutem domini agere, satis apparet. Quare cum vasallus feloniam committat, qui agit contra salutem domini feudi (§. 257.); patet, quod et in hoc casu vasallus feloniam committat.

Si nuptiarum domini feudi attentauerit.

§. 265.

*Per feloniam
amittuntur
iura feuda-
lia.*

Qui feloniam committit, amittit iura sua feudalialia.

Qui enim feloniam committit, obligationi suae feudali contrariatur (§. 251.), a parte sua itaque pactum feudale tollit. Quare cum iura feudalialia ex pacto feudali saltem competent (§. 136.): sublato pacto feudali tolli etiam iura feudalialia alicui, facile colligitur. Patet itaque, eum, qui feloniam committit, iura sua feudalialia amittere.

§. 266.

*Feloniam feudi
aperitur.*

Feloniam vasalli feudum aperitur domino.

Si enim vasallus feloniam committit, amittit iura sua feudalialia (§. 265.), adeoque in specie dominium utile (§. 168.). Dominus itaque feudi dominium utile in alio amplius non tenetur agnoscere. Si vero dominium utile in alio non agnoscere tenetur, illud ipsi competat, necesse est. Redit itaque per feloniam vasalli dominium utile ad dominum feudi. Si vero dominium utile ad dominum feudi redeat, feudum ipsi aperitur (§. 237.); per feloniam itaque vasalli feudum aperitur domino.

§. 267.

*Feloniam feudi
finitur.*

Quare cum feudum finiatur, si aperiat (§. 238.);

per feloniam vasalli feudum finitur (§. 266.).

§. 268.

*Quid obtineat,
si aliis
ius sit ad feudum
aper-
tum.*

Quod si aliis ius ad feudum competat, quod domino aperitur per feloniam vasalli: tenetur iisdem dominus feudi illud conferre, sed non nisi existente demum illa conditione vel illo tempore, sub qua et in quod fuit constitutum. Pone enim contrarium, quod non obligaretur dominus feudi per feloniam vasalli apertum illis, qui ius ad feudum habent, conferre: priuarentur illi iure suo per feloniam vasalli. Qui vero iure suo in rem competente priuatur, sentit malum physicum. Sentirent itaque malum physicum propter feloniam

niam

niam vasalli, adeoque propter malum morale tertii. Quare cum malum physicum, quod quis sentit propter malum morale, dicatur poena (§. 285. Part. I. Phil. Pract. WOLF.); punirentur illi propter factum aliorum, quo laesus fuit dominus feudi. Quod cum sit absurdum (§. 1084. I. N. WOLF.); iure suo in feudum propter feloniam vasalli priuari non possunt, sed illud saluum ipsis debet manere. Patet itaque, quod illis, qui ius in feudum habent, quod feloniam vasalli aperitur, dominus illud obligetur conferre, q. e. 1.

Cum vero illud, ad quod certa demum conditione vel certo tempore existente ius est, peti nequeat ante illam conditionem vel ante illud tempus. Hinc si cui sub certa conditione vel tempore existente feudum sit constitutum, nec illud ante existentiam temporis vel conditionis petere potest. Hinc facile patet, quod dominus feudi non ante teneatur feudum feloniam vasalli apertum concedere illis, qui ius ad idem habent, quam existente demum conditione vel tempore adiecto, q. e. 2.

§. 269.

Hinc si pluribus feudum fuerit promissum certo ordine successuris, hoc ita intelligendum est, ut mortuo vno alter tunc feudum acquirat. Adeoque conditio sub qua ius ipsis ad feudum competit, semper est mors vasalli. Quod si vero vasallus feloniam committat, viuis adhuc supponitur, neque adeo existit conditio, sub qua feudum constitutum est, neque prius existit, quam mortuo vasallo. Quamobrem cum in casu aperturæ feudi dominus illud non prius obligetur conferre ei, qui ius ad illud habet, quam existente conditione (§. 268.); Si pluribus feudum fuerit constitutum certo ordine sibi successuris, is, qui iam proximus est, feudum feloniam apertum antea petere nequit a domino feudi, quam mortuo vasallo.

Si pluribus promissum fuerit feudum.

Ex hoc principio erui poterit, quod simultanee inuestitis ius ad feudum feloniam vasalli apertum prius non competat, quam post mortem vasalli. Facile patet, feudum hic supponi non hereditarium. Quae enim de hereditario iuris sunt, mox adiiciemus.

§. 270.

Si quis expectatiuam habet in casum aperturae.

Porro cum illi, cui expectatiua in casum aperturae concessa est, feudum sub conditione constitutum sit: eidem feudum debetur existente conditione, sub qua constitutum est (§. 268.). Quare cum conditio illa existat, si feudum feloniam vasalli aperiatur (ex hyp.); *Si cui expectatiua in feudum in casum aperturae concessa sit, et illud per feloniam vasalli aperiatur domino, hic illud statim conferre tenetur.*

§. 271.

Si feudum sit hereditarium, quid in casu aperturae obtineat.

Si feudum fuerit hereditarium, feloniam vasalli vero aperiatur, dominus illud plane conferre non tenetur iis, qui alias successuri fuissent ab intestato, si vasallus feloniam non commisisset. Si enim feudum fuerit hereditarium, in illo obtinet successio ab intestato (§. 209.). Successione vero ab intestato non transferuntur, nisi iura et obligationes, quae cui competunt, dum moritur. Hinc cum domino feudum aperiatur, si vasallus feloniam committit (§. 266.); per aperturam vero dominium utile vasalli ad dominum redeat (§. 237.); feudum feloniam ipsius apertum, ipsi amplius non competit, dum moritur, neque adeo illud transferre potest ad heredes suos ab intestato. Patet itaque quod si feudum hereditarium feloniam vasalli aperiatur, dominus illud conferre plane non teneatur iis, qui alias ab intestato successuri fuissent, si feloniam vasallus non commisisset.

§. 272.

Dominus iure aperturae necessario non utitur.

Dominus feudi iure aperturae necessario uti non obligatur in casu, quo vasallus feloniam committit; sed si plus ipsi interfit, cogere potest vasallum, ut maneat in nexu feu-

dali, eundemque punire. Pone enim contrarium, quod dominus feudi iure aperture necessario uti deberet, si vassallus feloniam committit. Cum per aperture feudum finiatur, feudum vero pacto nitatur; pactum quoque feudale soluitur, si vassallus feloniam committat et feudum aperiat. Posset adeo vassallus quotiescunque velit, feloniam committendo pactum feudale solo suo dissensu solvere, adeoque unius dissensu pactum dissolui posset. Quod cum sit absurdum; patet, quod dominus feudi iure aperture necessario uti non obligetur, si vassallus feloniam committat, q. e. 1.

Cum vero domino feudi competat ius cogendi et puniendi vassallum, si obligationi suae non satisfaciat (§. 150. 152.). Vassallus autem feloniam committens, non satisfaciat obligationi suae (§. 251.); si dominus feudi iure aperture uti noluerit, in casu quo feloniam committit vassallus, eundem cogere potest, ut in nexu feudali maneat, et punire, q. e. 2.

§. 273.

Per delicta in extraneos commissa vassallus feloniam non committit contra dominum feudi. Per extraneos enim hic intelliguntur, quos pactum feudale nullo modo respicit. Non igitur adest obligatio feudalis, non delinquendi contra extraneos (§. 136.). Per delicta itaque in extraneos commissa vassallus obligationi feudali non contrariatur. Qui vero obligationi feudali non contrariatur, nec feloniam committit (§. 251.); Patet itaque quod vassallus per delicta in extraneos feloniam non committat.

§. 274.

Si dominus feudi obligationi suae feudali contrariatur, feloniam committit contra vassallum. Quicumque enim obligationi suae feudali contrariatur, committit feloniam (§. 251.). Quare cum dominus feudi etiam obliga-

Dominus feudi committit quoque feloniam.

tionē feudali teneatur vasallo (§. 161.); si obligationi suae feudali contrariatur, feloniam committit Contra vasallum.

*Quot modis
committat.*

§. 275. Quare cum quis tot modis feloniam committere possit, quot sunt eius obligationes feudales (§. 253.); dominus feudi quoque tot modis feloniam committere potest; quot sunt eius obligationes feudales.

*Si fidelita-
tem recipro-
cam non
praestat.*

§. 276. Hinc cum dominus feudi ad fidelitatem reciprocā et protectionem vasallo obligetur (§. 161. 163.); si eam vero non praestat, obligationi suae feudali contrariatur. Si itaque dominus feudi vasallo fidelitatem reciprocā et protectionem non praestat, committit feloniam (§. 274.).

*Amittit do-
minium di-
rectum.*

§. 277. Porro cum is qui feloniam committit, iura sua feudalia amittat (§. 265.); dominus feudi vero possit quoque feloniam committere (§. 274.); Si dominus feudi feloniam committit, amittit iura sua feudalia, et consequenter, dominium directum (§. 146.).

*Feloniam do-
minii feu-
dum finitur.*

§. 278. Quodsi vero dominus feudi iura sua feudalia amittat: tollitur nexus feudalis inter dominum feudi et vasallum (§. 139.). Sublato nexu feudali feudum finitur (§. 235.). Quare cum per feloniam dominus feudi iura sua feudalia amittat (§. 277.), per feloniam quoque domini feudi feudum finitur.

F I N I S.

* * *

I N D E X

R E R V M P R A E C I P V A R V M,

I N Q V O N V M E R I P A R A G R A P H O S

D E N O T A N T.

A.

Acquisitio Feudorum, requirit
acceptationem 69. non
traditionem 70. quot mo-
dis fiat 72. seq. quis feu-
da acquirere possit 130. si
servitia in persona prae-
standa 133

Aliena res, in feudum dari, vel of-
ferri non potest 101. quid, si
infeudata, et evincatur 102

Alienare, Vassallus feudum potest
170. quando Domini con-
sensus requiratur 171. seqq.
sub qua conditione 176. sq.
cui 179. sq.

an dominium directum alie-
nari queat 205. quomodo
alienetur dominium ple-
num rei feudalis 207

Alienatio. Definitio 24. est mo-
dus acquirendi feudum 73.

Feudi, fit salvis iuribus Do-
mini feudi 178. eius ef-
fectus 185. per eam per-
sona Vassalli mutatur 186

Allodium. Definitio 90. in feu-
dum dari et offerri potest,
eod.

Aperire. Feudum quando ape-
riatur 237. aperitur tem-
pore elapso et conditione
cessante 242. quando mor-
te Vassalli 243. seq. ape-
ritur, si Vassallus inhabilis

fiat 248. felonia Vassalli
266

Apertura Feudi. Definitio 237.
ea feudum finitur 238. Iu-
re aperture Domini ne-
cessario non utitur 272

Pro arbitrio disponere. Defini-
tio 10

B.

Bellum. An in bello iniusto Va-
sallus Domino servire te-
neatur 157

C.

Feudum de Cauena. 110. Iure
naturae proprie Feudum
non est eod.

Censitica res, in Feudum dari et
offerri potest 92

Communis res, in Feudum dari et
offerri non potest 103

Consensus Domini feudi, quando
ad alienationem requira-
tur 171. quando necessa-
rius 172. seq. tutius adhi-
betur 174. eo non adhi-
bito, felonia committitur
262

Consolidatio. Definitio 240. ea
feudum finitur 241

Constitutio Feudi, est alienatio
60. quomodo fiat 161.
requirit titulum ad trans-
ferendum dominium ha-
bilem 62. seq. est vel
gratuita, vel onerosa 64.
fit

I N D E X.

- fit vel pure, vel sub conditione 65. fieri potest per mandatarium 75. ex ea oriuntur iura et obligationes feudalia 135
- Corporalis res**, in feudum dari et offerri potest 107
- D.
- Dari in Feudum.** Definitio 85. quae res in feudum dari possint 87. an alienae 88. Allodia possunt 90. etiam res, dominio utili posses-
sae 91. una res potest plu-
ribus 115. sibi successuris
117. quis possit 118 sq. an
infantes et furiosi 122. quo-
modo 120. sub qua con-
ditione 123
- Datio in Feudum.** Definitio 50
- Datum Feudum.** Definitio 52
- Debita Vasalli**, solvunt heredes
231. quatenus Dominus ea
soluere teneatur 234
- Delictum**, circa feudum commit-
ti potest 249. in extra-
neum commissum, non in-
noluit feloniam 273
- Deteriorare**, Vasallus non potest
feudum 203
- Disponere pro arbitrio.** Definitio
10
- Domanialia**, quatenus in feudum
dari, vel offerri possint 128.
reuocari possunt a successo-
re 129
- Dominium.** Definitio 11. quid
contineat 14. qui eius ex-
ercitium non habet, in feu-
dum dare vel offerre ne-
quit 121
- plenum.** Definitio 16. diuidi
potest 22. in directum et
utile 23. rei feudalis, quo-
modo alienari possit 207
- minus plenum.** Definitio 17
- directum.** Definitio 19. agno-
scere tenetur Vasallus in
Domino 143. an alienare
possit Dominus 205. Do-
minus, feloniam commit-
tens, amittit 277
- utile.** Definitio 20. est sub-
stantiale feudi 40. Domi-
nus feudi agnoscere tene-
tur in Vasallo 161. quan-
do ad Dominum redit, feu-
dum finitur 236
- directum et utile, transferri
possunt sub conditione 25.
et obligatione ad officia 26.
sub conditione fidelitatis,
vel mutuae, competere
possunt 29. per quid li-
mitentur 169. quando ad
heredes ab intestato trans-
eant 208. quando con-
iungantur 239
- Dominus.** Definitio 21. *plenus*
eod. *directus* eod. *uti-*
lis eod.
- Feudi.** Definitio 55. eius iu-
ra 146. seqq. an ius pu-
niendi Vasallum illi com-
petat 152. eius obligatio
generalis 161. seq. obliga-
tur Vasallo ad protectio-
nem 163. sq. quando eius
consensus in alienationem
feudi requiratur 171. sqq.
an dominium directum
alienare possit 205. tute-
lam gerit Vasalli impube-
ris 206. restituit heredi-
bus allodialibus impensas,
in feudum factas 232. non obli-

obligatur ex pacto Vasalli,
praeiudicium inferente 233.
an ad debita Vasalli soluen-
da obligetur 234. Vasal-
lum, feloniam committen-
tem, cogere potest, vt per-
maneat in nexu feudali 272.
feloniam committit 252.
274. sqq. qua amittit do-
minium directum 277. vi-
tam eius an Vasallus pro-
priae praeferre teneatur
259. an contra eum hic se
violenter defendere possit
260

E.

Emphyteuticae res, in feudum da-
ri vel offerri possunt 92

Euietio, praestanda, si res aliena,
in feudum data, euincatur
102

Expectatiua. Definitio 68. con-
stitui potest ipso iure natu-
rae, eod. is, cui ea in casum
aperturae concessa, feu-
dum, per feloniam Vasalli
apertum, statim recipit 270

F.

Felonia. Definitio 250. quis
eam committat 251. sqq.
quot modis a Vasallo com-
mittatur 253. sqq. ea iura
feudalia amittuntur 265.
et feudum aperitur Domi-
no 266 non committit,
qui in extraneos delinquit
273. etiam Dominus com-
mittit 252. 274. quot mo-
dis 275. seq.

Femina, quando feudum acqui-
rere possit 134. quando
feudum hereditarium ad
eas transeat 212

Femininum feudum, est iuris na-
turae 217

Feudalitas. Definitio 82. pro-
banda est 83

Feudum. Definitio 30. quomo-
do oriatur 31. quot modis
constituatur 49. est iuris
naturae 32. eius differen-
tia specifica 41. eius fi-
nis 80. pacto nititur 57.
transit ad heredes ab inte-
stato 208. an praescribi
possit 225. sqq. quando fi-
niatur 235. sqq. quando
aperiatur 237. est vel re-
uocabile, vel ad dies vitae
concessum, vel ad heredes
transibile 66

Accidentalium Feudi. Definitio
43. abesse possunt 44. de-
pendent a voluntate con-
stituentium 46. non diffe-
runt a naturalibus 47

Naturalia Feudi. Definitio 42.
quaenam 48. abesse pos-
sunt 44. dependent a vo-
luntate 46

Substantialia Feudi. Definitio
39. differunt ab essentiali-
bus, ib. *schol.* quaenam 40
de cauena, iure naturae pro-
prie non est feudum 110

datum. Definitio 52. *oblatum* 53

Fuldense, est iuris naturae 218

hereditarium. Definitio 209.
quando non sit 210. 213. ad
quos heredes transeat 211.
quando ad feminas 212.
quid, si aperiatur 244. quid
obtineat, si felonia Vasalli
aperiatur 271

improprium, est iuris naturae

45

inter

I N D E X.

inter *mediatum* et *immediatum* discrimen est quoque iuris naturae 99
masculinum et *foemininum*, iuris naturae sunt 217
 inter *nobile* et *ignobile* discrimen ignorat ius naturae 105
pecuniae, non est iuris naturae 111
 inter *regale* et *non regale* discrimen ius naturae ignorat 106
Fidelitas. Definitio 27
mutua. Definitio 28. eius praestatio est substantiale feudi 40. et feudum ab aliis dominii utilis speciebus distinguit 41
vasallitica. Definitio 76. unde determinetur 77. varia esse potest 78. servitia militaria inolvere potest 79. eius praestatio est finis feudorum 80. iure perfecto debetur 150. sub eius conditione alienare debet Vasallus 177. si Vasallus non praestat, committit feloniam 254
domini, in quo consistat 162. si eam non praestat, committit feloniam 276
Finitur feudum. Definitio 235. modi speciales 236. sqq. 245. finitur apertura 238. consolidatione 241. totali rei interitu 246. feloniam Vasalli 267. quid obtineat, si aliis ius sit ad feudum 268. sq. feloniam domini 278
Fuldense feudum, vid. *Feudum Fuldense*.
Fungibilis res, in feudum dari vel

offerri proprie non potest 109
Fructus, Vasallus percipit 200
Iuriosus, in feudum dare vel offerre nequit 122. neque, qui eius bona administrat 124. nec feudum acquirere potest 131

H.

Heredes, in eos transit tam feudum quam dominium directum 208. ad quos transeat, vel non transeat 210. sqq. plures, in vno gradu constituti, simul succedunt 220. Vasalli debita solvunt 231. allodiales, impensas, in feudum factas, a domino recipiunt 232
Hereditarium Feudum, vid. *Feudum hereditarium*.
Homagium, in Feudis non est iuris naturae 159

I.

Immobiles res, in feudum dari vel offerri possunt 107
Impensae, in feudum factae, heredibus allodialibus a domino restituendae 232
Imperium, in feudum dari vel offerri potest 112. sub qua conditione 113. a quo 125. quid si patrimoniale 126. vel usufructuarium 127. domino feudi in Vasallum competit, sed maxime limitatum 153
Incorporales res, in feudum dari vel offerri possunt 107

I N D E X.

Infantes, in feudum dare vel offerre nequeunt 122. neque eorum administratores 124. nec feuda acquirere possunt 131

Insidias si Vassallus domino ponat, committit feloniam 261

Interitus, rei totalis, feudum finit 246. quid in partiali iuris 247

Inuestitura, an iuris naturae 71

Simultanea, an iuris naturae 225

Iura, in feudum dari vel offerri possunt 108. quatenam ex feudo oriuntur 135

Iuris naturae esse. Definitio 7

hypothetici esse. Definitio 8.

it. absoluti 9

Ius Feudale, pro iurisprudentia, definitio 33

naturale. Definitio 34. eius existentia probatur 35. est pars iuris naturae 36. adeoque ex principiis iuris naturae demonstrandum 37. supponi tamen potest status civilis in genere 38

Feudale, ex pacto feudali oritur 136. est perfectum 137. inter quos obtineat 138

Domini, quod 146. specialia unde deducantur 147. perfectum est 150. in alienatione saluum manere debet 178. amittitur per feloniam 278

Vassalli, quod 165. est perfectum 166. per feloniam amittitur 265

Naturae. Definitio 1, *hypotheticum* 2. *absolutum* 3

L.

Laudemium, an iuris naturae 175

Liberi naturales, an succedant in feudo 221

M.

Mandatarius. Per eum feudum constitui potest 75

Masculinum Feudum, vid. *Feudum masculinum*.

Meliorare feudum Vassallus potest 203

Mobiles res, in feudum dari vel offerri possunt 107

Mors. Morte Vassalli, quomodo Feudum aperiatur 243

N.

Naturalia feudi, vid. *Feudum*.

Nexus feudalis et vassalliticus. Definitio 139

Nuptiae. Vassallus si nuptias domini attentauerit, feloniam committit 264

O.

Oblatio Feudi. Definitio 51. in ea obtinent, quae in constitutione 67

Oblatum Feudum, v. *Feudum oblatum*.

Obligationes, ex constitutione feudi oriuntur 135

Feudales. Definitio 136. sunt perfectae 137. inter quos obtineant, 138. qui iis contrariatur, committit feloniam 251

communis, quae 140. cuiusnam maior 141

O

Vasal-

I N D E X.

Vasalli generalis 143. quous-
que se extendat 144. com-
prehendit quoque officia
humanitatis 149
Speciales, unde demonstren-
tur 145. perfecta est 148. s.
quando ab ea recedere
possit 167. tunc feudum
fit allodium 168. ei non
obstat subinfensatio 188
Domini Feudi generalis 161
Offerre in Feudum. Definitio 84.
quae res possit 87. debet
esse alienabilis 88. allo-
dium potest 91. pluribus
eadem res offerri potest
115. sq. quis possit 118. sq.
quomodo 120. sub qua
conditioe 123
Officia humanitatis, fidelitas in-
uoluere solet 27. ad ea
Vasallus iure perfecto obli-
gatur 149. dominus iure
perfecto exigit 151. Va-
fallus, ea non praestans, fe-
loniam committit 256. et
si contra ea agit 257
Oppignorare, an Vasallus feudum
possit 202

P.

Pactum feudale. Definitio 58.
determinationes et condi-
tiones admittit 59. eo suc-
cessio feudalis determina-
tur 215. 222
Patrimoniale regnum, vid. *Impe-
rium*.
Patrimonialia bona, princeps in
feudum dare, vel offerre
potest illimitate 128
Pecuniae feudum, v. *Feudum pe-
cuniae*.

Periculum. Vasallus, dominum
in periculo, vel pugna, de-
ferens, feloniam commit-
tit 258

Persona. Si eam dominus respe-
xerit, feudum hereditarium
non est 213

Vasalli, quando mutatur 186

Praescriptio. Ea feudum acquiri
potest 73. 228. quomodo
procedat 229. quid, et
a quo praescribi possit in-
tuitu Feudorum 230

Propria res, si cui in feudum da-
tur, feudum sit oblatum
114

Proprietas. Definitio 12. limita-
ri potest 16. non inuoluit
vsumfructum 18

Protectio. Ad eam Dominus
Vasallo obligatur 163. ma-
xime in feudo oblato 164

Publicae res, in feudum dari vel
offerri possunt 104

R.

Refutatio feudi. Definitio 193.
in gratiam domini fieri
potest 194. in gratiam ter-
tii facta, est alienatio 195.
quomodo fieri possit 196

Regnum, vid. *Imperium*.

Releuium, iure naturae in succes-
sione feudali non requiri-
tur 227

Renouatio feudi iuri naturae
conueniens est 226

Res, quatenus in feudum dari vel
offerri possint 87. debet
esse alienabilis 88. sub qua
conditioe 89

Feudalis. Definitio 54

Rex, vid. *Imperium*.

I N D E X.

S.

Salutem Domini si Vafallus non promoueat, feloniam committit 256. et si contra eam agat 257

Seruitia militaria, fidelitas vafallitica inuoluere potest 79. si in persona praestanda, in alienatione feudi domini consensus necessitatis est 173. Vafallus, ea non praestans, feloniam committit 255. an in bello iniusto praestanda 157. cui, si plures domini 158

Seruitutes, an et quatenus Vafallus acquirere et constituere queat 204

Societas, Dominum Feudi et Vafallum intercedit 142 b)

Status naturalis. Definitio 4

originarius. Definitio 5

aduentitius. Definitio 6

Stuprum, si vafallus intulerit uxori, filiae, aut aliae personae, ex familia Domini, feloniam committit 264

Subfeudum. Definitio 95. quomodo oriatur 97. quae de eo valeant 100

Subinfeudans, manet vafallus 186. et domino feudi ad fidelitatem obligatur 187

Subinfeudare, Vafallus potest 185

Subinfeudatio. Definitio 96. quousque procedat 98. quantum domini ea transferatur 181. est alienatio 182. eius effectus 184. sq.

Subinfeudatus, fit Vafallus tam subinfeudantis, quam prioris Domini feudi 189

Substantialia feudi, vid. *Feudum*.

Subvafallus. Definitio 190. quae de eo valeant 191. quamdiu eius ius duret 192

Successio ab intestato, est modus acquirendi feudum 73

feudalis 208. sqq. quotuplex

219. quomodo in feudis fiat 214. pacto feudali de-

terminatur 215. distin-

guendum inter feuda auita

et nouiter acquisita 222.

a domino agnatis promit-

ti potest 223

ex pacto et providentia. De-

finitio 216. quando lo-

cum habeat 224

Successor feudalis, quando feudum petere possit, feloniam Vafalli apertum 269

T.

Testari, de feudo Vafallus potest 197. quomodo 198

Thesaurus, in feudo inuentus, ad quem pertineat 201

Titulus feudi, unde petendus 74

Traditio, ad acquirendum feudum iure naturae non requiritur 70

Tutela, Domino feudi competit, in Vafallum impubere-rem 206

V.

Vafallus. Definitio 56. eius obligatio maior est, quam Domini 141. vid. *obligatio*. subditus non est 154.

I N D E X.

nec seruus Domini 155.
obligatur tamen ad obe-
dientiam 156. conf. *serui-
tia*. si Dominum adiura
sibi debita cogere nolit,
aut non possit, ab obliga-
tione feudali recedere pot-
est 167. conf. *ius Vasa-
li*. alienare potest 170.
conf. *alienatio*. subinfeu-
dare 183. conf. *subinfeuda-
re etc.* refutare 194. conf.
refutatio. testari 197. sq.
quomodo de substantia
feudi disponat 199. quo-
modo de fructibus 200.
sq. an oppignorare queat
202. meliorare potest

feudum, non deteriora-
re 203. an seruitutes im-
ponere 204. si inhabi-
lis fiat, feudum aperitur
248. committit feloniam
252. quando 254. sqq.
conf. *felonia*. cogi potest
a Domino, ut nihilominus
in nexu feudali maneat
272. an vitam Domini
propriae praeferre tenea-
tur 259. an contra eum
violenter se defendere
queat 260

Vniuersitatis res, an in feudum
dari vel offerri possint

104

Vsufuctus. Definitio

14

Engelhard, Regnerus

Specimen iuris feudorum naturalis methodo scientifica conscriptum

Lipsia 1742

4 Diss. 5267#Beibd.18

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11051005-0

VD18 14916894-001